

STUDIE V ŠARLATOVÉ

ARTHUR CONAN DOYLE

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

Studie v šarlatové

Arthur Conan Doyle

Přeložil Vladimír Henzl

Znění tohoto textu vychází z díla [Studie v šarlatové](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Práce v Praze v roce 1964. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Arthur Conan Doyle: Studie v šarlatové), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 19. 5. 2023.

OBSAH

ČÁST I.....	6
KAPITOLA I. Sherlock Holmes.....	7
KAPITOLA II. Metoda dedukční.....	15
KAPITOLA III. Záhada Lauriston Gardens.....	25
KAPITOLA IV. Co nám řekl John Rance.....	36
KAPITOLA V. Po inzerátu návštěva.....	43
KAPITOLA VI. Tobias Gregson ukazuje, co dovede.....	50
KAPITOLA VII. Světlo v temnotě.....	60
ČÁST II.....	69
KAPITOLA I. Na Velké solné pláni.....	70
KAPITOLA II. Květ Utahu.....	80
KAPITOLA III. John Ferrier hovoří s prorokem.....	87
KAPITOLA IV. Útěk.....	92
KAPITOLA V. Andělé pomsty.....	101
KAPITOLA VI. Pokračování vzpomínek dr. Johna H. Watsona..	110
KAPITOLA VII. Závěr.....	121

ČÁST I.

*Vzpomínky Johna H. Watsona,
doktora medicíny,
bývalého vojenského lékaře*

KAPITOLA I.

Sherlock Holmes

Po promoci na londýnské univerzitě odejel jsem roku 1878 do Netley na školení vojenských chirurgů. Po ukončení byl jsem přidělen k Pátému northumberlandskému střeleckému pluku jako pomocný chirurg. V té době byl pluk posádkou v Indii, než jsem ale k němu dorazil, vypukla druhá afghánská válka. Když jsem přistál v Bombaji, dozvěděl jsem se, že můj útvar prošel průsmyky a že hluboko pronikl na nepřátelské území. Ještě s několika důstojníky, kteří byli na tom stejně jako já, jsem se pustil za svým plukem a šťastně jsme se dostali do Kandaháru. Tam jsem našel svůj pluk a ihned jsem se ujal svých nových povinností.

Válka vynesla mnohým slávu a povýšení, pro mne ale byla jenom neštěstím. Přeložili mě k berkshirskému pluku a s ním jsem prodělal osudnou bitvu u Maiwandu. Byl jsem raněn do ramene, nepřátelská kulka mi roztříštila kost a zavadila o tepnu pod klíční kostí. Nebýt věrnosti a odvahy mého sluhy Murraye, který mě přehodil přes hřbet soumara a šťastně mě dopravil k britským předním strážím, byl bych se dostal do rukou krvelačných Gházů.

S mnoha raněnými mne převezli, vyčerpaného a zesláblého, do nemocnice v Pěšávaru. Když jsem se zotavil do té míry, že jsem se mohl projít po pokoji a dokonce si trochu posedět na verandě, dostal jsem těžkou střevní chorobu. Několik měsíců pochybovali, že se uzdravím, a když jsem se začal uzdravovat, byl jsem tak zesláblý a vyhublý, že lékaři rozhodli, že se musím okamžitě vrátit do Anglie. Dopravili mě na vojenskou loď „Orontes“ a za měsíc jsem přistál v Portsmouthu se zdravím nadobro zničeným. Dobrotivá vojenská správa mi laskavě doporučila, abych se snažil během příštích devíti měsíců svůj zdravotní stav pokud možno zlepšit.

V Anglii jsem neměl příbuzné, byl jsem tedy volný jak ten pták – pokud mi to ovšem dovoloval můj žold, který činil jedenáct a půl šilinků denně. Za těchto okolností mě to přirozeně táhlo do Londýna, do té velké stoky, která do sebe vtahuje neodolatelnou silou všelijaké ty povaleče a lenochy z celé britské říše.

V Londýně jsem nějaký čas bydlel v hotelu na Strandu, vedl jsem pohodlný, bezvýrazný život, a peníze, které jsem měl, jsem utrácel s mnohem větší bezstarostností, než jsem si mohl dovolit. Můj finanční stav se den ode dne horšil a já jsem si brzo uvědomil, že mně nezbyvá než hlavní město opustit a žít někde na venkově, nebo úplně změnit způsob života. Zvolil jsem si druhou možnost a začal jsem uvažovat o tom, že opustím hotel a že si najdu skromnější a lacinější bydlení.

Toho dne, kdy jsem dospěl k tomuto rozhodnutí, mi někdo před restaurací Criterion poklepal na rameno. Otočil jsem se. Byl to mladý Stamford, který se mnou sloužil v jedné nemocnici. Dovedete si představit, jak příjemně je osamocenému člověku, když v tom londýnském labyrintu uvidí známou tvář. Se Stamfordem jsme se nikdy nepřátelili, teď jsem ale byl velmi rád, že jsem se s ním setkal. Zdálo se, že i on je šťasten, že mě vidí. Z přemíry radosti jsem ho pozval, aby se mnou poobědval v Holbornu. Souhlasil, odjeli jsme tam tedy drožkou.

„Co se to s tebou stalo, Watsone?“ zeptal se s neskrývaným údivem, když naše drožka drkotala přeplněnými londýnskými ulicemi. „Hubený jsi jako lunt a v obličeji taky nevypadáš nejlíp.“

Během jízdy jsem mu vylíčil, co jsem všechno zažil.

„Chudáku,“ politoval mne, když vyslechl mé vyprávění. „A co chceš dělat?“

„Hledám byt,“ odpověděl jsem. „Snažím se sehnat trochu slušný byt za rozumnou cenu. Myslím, že to nebude tak jednoduché.“

„To je zvláštní,“ řekl Stamford, „dnes jsi už druhý, kdo se mnou mluví na stejné téma.“

„Kdo byl ten první?“ zeptal jsem se.

„Člověk, který pracuje v nemocnici v chemické laboratoři. Dnes ráno si mi stěžoval, že nemůže najít nikoho, kdo by si s ním vzal napolovic krásný byt, který našel. Pro něj je ten byt příliš drahý.“

„Propánakrále!“ vykřikl jsem. „Jestli opravdu hledá někoho, kdo by s ním chtěl bydlet a platit polovinu činže, lepšího, než jsem já, si nevybere. Raději bych bydlel s někým než sám.“

Mladý Stamford se na mě přes sklenku s vínem podíval, jako by mě chtěl varovat.

„Ty ještě neznáš Sherlocka Holmese,“ řekl. „Možná, že by se ti jako spolubydlící nelíbil.“

„Co je na něm špatného?“

„Ach, neřekl jsem, že je na něm něco špatného. Má trochu divné nápady – vášnivě se zajímá o některé vědní obory. Pokud vím, je to docela slušný člověk.“

„Snad nestuduje medicínu?“ zeptal jsem se.

„Ne. Vůbec nevím, co chce dělat. Myslím, že se dobře vyzná v anatomii a je prvotřídní chemik. Ale pokud vím, medicínu nikdy systematicky nestudoval. Jeho studium je velmi povrchní a výstřední, ale nashromáždil mnoho neobyčejných vědomostí, které by asi udivily i jeho učitele.“

„Neptal ses ho nikdy, nač to všechno potřebuje?“

„Ne. Z něho tak lehce něco nevytáhneš. Když má ale náladu, poví ti toho, až se budeš divit.“

„Rád bych ho poznal,“ řekl jsem. „Když už mám s někým bydlet, byl bych raději, kdyby to byl člověk vážný a klidný. Nejsm ještě v pořádku, špatně snáším hluk a nesmím se rozčilovat. Hluku a rozčilování jsem měl v Afghánistánu tolik, že mi to bude stačit do konce života. Jak bych se mohl s tím tvým přítelem seznámit?“

„Určitě bude v laboratoři. Bud' se v ní neukáže několik týdnů, nebo je tam od rána do večera. Jestli chceš, mohli bychom se tam po obědě podívat.“

„Rozhodně,“ odpověděl jsem a začali jsme mluvit o něčem jiném.

Cestou z Holbornu do laboratoře vyprávěl mi Stamford některé podrobnosti o člověku, který se měl stát mým spolubydlícím.

„Nesmíš se na mě hněvat, jestli se s ním neshodneš,“ řekl. „Nevím o něm nic víc, než co jsem se dozvěděl při náhodných setkáních v laboratoři. Chceš to sám, já si myju ruce.“

„Jestli to nebude klapat, rozejdeme se,“ odpověděl jsem. „Zdá se mi, Stamforde,“ podíval jsem se ostře na svého společníka, „že máš nějaký důvod, proč se tak bráníš jakékoliv odpovědnosti. Copak je to za člověka? Tak ven s tím.“

„To se dá těžko jen tak povědět.“ Stamford se zasmál. „Pro můj vkus je Holmes založen příliš vědecky – skoro bych řekl, že v tom člověku pro samou lásku k vědě není dost citu a ohleduplnosti. Ten je schopen podat svému nejlepšímu příteli nejnovější rostlinný alkaloid, ne ze zlé vůle, rozumíš, ale prostě proto, aby se přesvědčil, jak bude alkaloid účinkovat. Musím být k němu ale spravedlivý: on by si ten alkaloid vzal se stejným vědeckým zanícením sám. Prostě chce se o všem přesvědčit na vlastní oči a všechno chce vědět přesně.“

„Tak je to ale správné.“

„Ano, je, ale přehánět se to nesmí. Mlátit do mrtvol v pitevně holí, to přece není normální.“

„On bije do mrtvol?“

„Ano, dělá to prý proto, aby zjistil, jak dlouho po smrti se tvoří podlitiny. Na vlastní oči jsem ho viděl při takové práci.“

„Před chvílí jsi říkal, že ten člověk nestuduje medicínu.“

„Taky že ji nestuduje. Sám pánbůh ví, co vlastně studuje. Ale už jsme na místě. Teď si o něm musíš udělat úsudek sám.“

Dali jsme se úzkou uličkou a prošli jsme postranními dvířky, které vedly do jednoho křídla velké nemocnice. Byl jsem tu jako doma, nemusel mi nikdo ukazovat cestu. Stoupali jsme po kamenných schodech a pak jsme se dali chodbou podél obílené stěny a řady

hnědě natřených dveří. Na druhém konci odbočovala nízká klenutá chodbička, vedoucí do chemické laboratoře.

Vysoká místnost, plná lahví a lahviček, to byla laboratoř. Na prostorných stolech se ježily zkumavky a Bunsenovy hořáky s modrým, blikavým plamenem. Byl tu jediný člověk. V pozadí místnosti se skláněl nad stolem, zabrán do práce. Když uslyšel naše kroky, ohlédl se a pln radosti vyskočil.

„Mám to! Mám to!“ křičel na mého společníka a rozběhl se k nám se zkumavkou v ruce. „Už to mám! Reakci, kterou lze urychlit jenom hemoglobinem a ničím jiným.“

Kdyby byl objevil zlatý důl, nemohla z jeho obličeje vyzařovat větší radost.

„Doktor Watson – pan Sherlock Holmes,“ představil nás Stamford.

„Těší mě,“ řekl upřímně a stiskl mi ruku, až to zabořelo. „Vy jste byl v Afghánistánu.“

„Jak jste to poznal?“ zeptal jsem se udiveně.

„Na tom nezáleží,“ řekl a usmál se. „Teď jde o hemoglobin. Jistě chápete význam mého objevu.“

„Z výzkumného hlediska to bude nepochybně zajímavé,“ odpověděl jsem, „ale prakticky –“

„Pro soudní lékařství je to jeden z nejpraktičtějších objevů posledních let. Nechápete, že právě tento objev umožňuje se stoprocentní jistotou určit, zda jde o krvavé skvrny, nebo o skvrny jiného původu? Pojd'te se podívat.“

Popadl mě bezohledně za rukáv a táhl ke stolu, u něhož pracoval. „Musíme si opatřit trochu čerstvé krve,“ řekl, vrazil si do prstu dlouhou jehlicí a vytrysklou kapku krve nasál do zkumavky. „Teď vlejeme tu trošku krve do litru vody. Vidíte, že tekutina, kterou jsme obdrželi, vypadá na pohled jako čistá voda. Poměr množství krve k množství vody je asi jedna ku jednomu miliónu. Jde tedy o roztok velmi slabý, přesto jsem přesvědčen, že se chemická reakce podaří.“

Sherlock Holmes vhodil do nádoby několik bílých krystalků a přilil několik kapek čiré tekutiny. Tekutina ve skleněné nádobě se okamžitě zbarvila do červenohněda a na dně se objevila nahnědlá usazenina.

„Vidíte to? Vidíte to?“ křičel a tleskal rukama. Vypadal jako dítě, které se raduje z nové hračky. „Co tomu říkáte?“

„Zdá se, že jde o neobyčejně citlivou reakci,“ poznamenal jsem.

„To je úžasná reakce, daleko přesnější, než jakou byste dostal, kdybyste použil guajaku, jak se to dělá dosud. Zrovna tak k ničemu není hledat krevní tělíška pomocí mikroskopu, jsou-li skvrny několik hodin staré. Tohle však, jak se zdá, působí, ať je krev stará nebo čerstvá. Kdyby s tím byl přišel někdo dřív, neprocházely by se po světě stovky darebáků, kteří patří za mříže.“

„Ale jděte!“ řekl jsem pochybovačně.

„Vyřešení mnoha kriminálních případů závisí právě na bezpečném zjištění, zda jde o lidskou krev. Proti někomu vznikne podezření třeba až za několik měsíců po spáchání zločinu. Na prádle a na šatech toho podezřelého se najdou hnědavé skvrny. Je to krev, bláto, rez, jsou to skvrny od ovoce, nebo co to vlastně je? To je otázka, na kterou velmi často odborníci nedovedli odpovědět. Proč? Protože se to nedalo chemicky spolehlivě prokázat. Teď máme po těžkotech. Sherlock Holmes je odstranil.“

Když mluvil, oči mu jen zářily. Položil si ruku na srdce a uklonil se, jako by stál před tleskajícím davem, který sem přičarovala jeho fantazie.

„Nezbývá než vám blahopřát,“ řekl jsem. Musím přiznat, byl jsem nadšením toho člověka neobyčejně překvapen.

„Jako ten loňský případ s von Bischoffem z Frankfurtu. Bischoff by byl určitě visel, kdybych byl se svým objevem přišel dřív. Nebo Mason, Bradford a ten proslulý Müller a Lefèvre z Montpellieru, nebo Samson z New Orleansu. Mohl bych vyjmenovat dvacet případů, při nichž by můj objev pomohl rozhodnout o vině, nebo nevině.“

„Zdá se, že jste živý seznam zločinů,“ zasmál se Stamford. „Měl byste vydávat kriminalistický časopis. Mohl by se jmenovat ‚Policejní zpravodaj.‘“

„To by nebylo nezajímavé čtení,“ řekl Sherlock Holmes. Lepil si přitom na prst, do kterého se prve bodl, kousíček náplasti. Usmál se na nás. „Musím být opatrný, pracuji často s jedy.“

Za řeči natáhl ruku, všiml jsem si, že je celá polepená kousíčky náplasti a plná skvrn po silných kyselinách.

„Jsme tu vlastně obchodně.“ Stamford si sedl na třínohou stoličku a druhou mi přišoupl nohou. „Můj přítel hledá byt, a poněvadž jste si mi stěžoval, že nemůžete najít spolubydlícího, řekl jsem si, že nebude na škodu, když vás dva dám dohromady.“

Sherlocku Holmesovi se podle všeho zamlouvalo bydlet se mnou.

„Vím o hezkém bytu v Baker Street,“ řekl. „Skvěle by se hodil pro nás oba. Doufám, že vám nevadí vůně silného tabáku?“

„Já taky kouřím. Nejraději mám námořnický,“ odpověděl jsem.

„Ten není špatný. Mívám v bytě chemikálie a někdy dělám pokusy. Vadilo by vám to?“

„Rozhodně ne.“

„To není všechno. Mám ještě jiné nectnosti. Když mám špatnou náladu, dovedu mlčet několik dní. Nesmíte si myslet, že se hněvám, když to na mě přijde. Prostě si mne nebudete všimát, dokud mě to nepřejde. A co vy mi řeknete o sobě? Domnívám se, že lidé, kteří se rozhodnou, že budou spolu bydlet, by na sebe měli prozradit to nejhorší ještě dřív, než si najmou byt.“

Musel jsem se tomu křížovému výsledku zasmát.

„Mám buldoka,“ řekl jsem, „nenávidím hluk, protože nemám nervy v pořádku, vstávám, kdy mě napadne, a jsem neuvěřitelně líný. Když mi nic nechybí, je těch neřestí víc, ale tohle jsou zatím ty hlavní.“

„Pokládáte hru na housle za hluk?“ zeptal se úzkostlivě.

„Přijde na to, kdo hraje,“ odpověděl jsem. „Dobrá hra na housle je požitek bohů, špatná –“

„To by tedy bylo v pořádku,“ zasmál se vesele. „Myslím, že můžeme pokládat celou tu věc za vyřízenou – za předpokladu ovšem, že se vám bude byt líbit.“

„Kdy se na něj půjdeme podívat?“

„Zastavte se pro mě zítra v poledne, půjdeme tam společně,“ odpověděl.

„Dobrá – přesně v poledne,“ řekl jsem a podal jsem mu ruku.

Nechali jsme ho, aby se dál zabýval svými chemikáliemi, a šli jsme společně k hotelu, kde jsem bydlel.

Najednou jsem se zastavil a zeptal jsem se Stamforda: „Jak, proboha, mohl vědět, že jsem přijel z Afghánistánu?“

Můj společník se záhadně usmál.

„To je právě to, co je na něm divného,“ řekl. „Mnoho lidí by rádo vědělo, jak to dělá, že na všechno přijde.“

„Tedy záhada!“ zamnul jsem si ruce. „Začíná to být zajímavé. Jsem ti neobyčejně vděčný, žes nás svedl dohromady. Kdo chce poznat lidstvo, musí začít u člověka.“

„Můžeš tedy začít u něho,“ řekl Stamford, když se se mnou loučil. „Uvidíš ale, že to není tak jednoduché. Vsadím se, že on se o tobě dozví víc než ty o něm. Sbohem.“

„Sbohem,“ odpověděl jsem. Cestou do hotelu jsem nepřestal myslet na svého nového známého.

KAPITOLA II.

Metoda dedukční

Druhého dne jsme se sešli, jak jsme se umluvili, a prohlédli jsme si byt v čísle 221 B v Baker Street, o němž se Holmes zmínil při našem prvním setkání. Byt se skládal ze dvou pohodlných ložnic a z prostorného, pěkně zařízeného obývacího pokoje. Světlo sem proudilo dvěma širokými okny. Byt se nám líbil a nájemné, které připadalo na každého z nás, bylo opravdu nízké, a tak jsme se rychle s domácí dohodli. Ještě večer jsem si přenesl své věci z hotelu a druhého dne ráno přišel Sherlock Holmes s mnoha bednami a kufry. Asi dva dny jsme pilně rozbalovali a snažili se své věci co nejlépe uložit. Když jsme byli hotovi, začali jsme si zvykat na nový byt i na okolí.

Žít s Holmesem nebylo opravdu těžké. Byl celkem klidný a jeho život pravidelný. Zřídka se stalo, aby šel spát později než v deset, vstával a snídal dřív než já. Než jsem vstal, byl už pryč. Někdy strávil celý den v chemické laboratoři, jindy v pitevně. Časem podnikal dlouhé procházky do nejchudších částí města. Když dostal záchvat pracovitosti, byl neuvěřitelně pilný, někdy ale nastala reakce a pak celé dny ležel v obývacím pokoji na pohovce. Od rána do večera nepromluvil snad jediné slovo a jediným svalem nepohnul. Přitom měl v očích tak zasněný a nepřítomný výraz, jako by požil nějakou omamnou látku. To však bylo jenom zdání. Žil velmi střídme a byl to opravdu slušný člověk.

Můj zájem o Holmese den ke dni vzrůstal. Byl jsem velice zvědav, co vlastně dělá a čím se zabývá. Sama jeho osoba a vzhled musely vzbudit zájem i toho nejpovrchnějšího pozorovatele. Byl šest stop vysoký a tak hubený, že vypadal ještě vyšší. Oči měl – až na ty výjimečné chvíle, o nichž jsem se zmínil – bystré a pronikavé. Jeho tenký orlí nos dodával jeho tváři výraz ostražitosti a rozhodnosti.

I jeho vyčnívající, čtverhranná brada byla známkou energické povahy. Ruce měl stále potřísněné inkoustem a chemikáliemi. Ale byly to ruce jemné a citlivé. O tom jsem se mohl často přesvědčit, když jsem ho pozoroval, jak zachází se svým křehkým náčiním.

Možná, že mne čtenář bude pokládat za zbytečně všetečného, až se mu přiznám, jak tento člověk dovedl dráždit mou zvědavost a jak často jsem se snažil proniknout krunýřem jeho zdrženlivosti, kterou projevoval ve všem, co se ho nějak týkalo. Ale než mě odsoudí, ať si vzpomene, jak bezúčelný byl můj život a jak málo v něm bylo zajímavého. Mé zdraví mi dovolovalo vycházet jen za výjimečně krásného počasí, neměl jsem přátel, kteří by svými návštěvami přerušili jednotvárnost mých dnů. Za těchto okolností jsem radostně uvítal tu trochu záhadnosti, která obklopovala mého společníka, a mnoho času jsem strávil snahou přijít jeho tajemství na kloub.

Nestudoval medicínu. Když jsem se ho přímo zeptal, potvrdil mi to, co mi už řekl Stamford. Nezdálo se také, že by navštěvoval nějaké přednášky, aby získal akademickou hodnost, která by mu otevřela brány do vědeckého světa. Přesto jeho hluboký zájem o určité vědní obory byl pozoruhodný a jeho vědomosti byly tak obsáhlé a zároveň tak podrobné, že jsem se nepřestával divit. Žádný člověk by se tak usilovně nesnažil získat tak přesné vědomosti, kdyby neměl před očima určitý cíl. Bezdůvodně si přece nikdo nezatěžuje hlavu maličkostmi.

Právě tak pozoruhodná jako jeho vědomosti byla jeho nevědomost. Zdálo se, že o současné literatuře, filozofii a politice neví skoro nic. Když jsem jednou citoval Thomase Carlyla, zeptal se mne velice udiveně, kdo to ten Carlyle byl a co dělal. Mé překvapení však dostoupilo vrcholu, když jsem náhodou zjistil, že o Koperníkově teorii a o sluneční soustavě nemá nejmenší ponětí. Nedovedl jsem pochopit, že v devatenáctém století civilizovaný člověk neví, že Země obíhá kolem Slunce.

„Zdá se, že vás to udivuje,“ usmál se, když viděl, jak jsem překvapen. „Kdybych to věděl, ze všech sil bych se snažil zapomenout to.“

„Zapomenout?“

„Víte,“ vysvětloval, „já si představuju, že lidský mozek je zpočátku jako malé prázdné podkroví a vy v něm máte uskladnit nábytek, který jste si vybral. Hlupák sebere kdejaké haraburdí, které mu přijde do ruky, a tak na vědomosti, které by mu byly užitečné, už nezbývá místa, nebo je musí zaházet jinými věcmi, takže je jaktě-živ nenajde. Šikovný řemeslník si velmi opatrně vybírá věci, než je uskladní v tom svém podkroví – mozku. Nechce tam mít nic než nářadí, které potřebuje ke své práci, má ho však velký výběr a všechno je v bezvadném stavu. Je omyl myslet si, že ta maličká místnost má gumové stěny a že je můžeš roztahovat do nekonečna. Věřte mi, jednou se stane, že každá nová vědomost vám vypudí z paměti něco, co jste si kdysi zapamatoval. Proto člověk nesmí dovolit, aby neužitečné věci vytlačily věci užitečné.“

„Ale když se jedná o sluneční soustavu!“ namítl jsem.

„Co je mi k čertu po sluneční soustavě?“ přerušil mě netrpělivě. „Říkáte, že obíháme kolem Slunce. Kdybychom obíhali kolem Měsíce, pro mě a pro mou práci by v tom nebyl žádný rozdíl.“

Chtěl jsem se ho zeptat, jakou vlastně dělá práci, ale cosi v jeho chování mě upozornilo, že ta otázka by mu nebyla příjemná. Přemýšlel jsem však o naší krátké rozmluvě a snažil jsem se z ní vyvodit závěry. Řekl, že nechce získat žádné vědomosti, které nemají vztah k tomu, čeho chce dosáhnout. Proto jsou všechny vědomosti, které má, pro něj nějak užitečné. V duchu jsem vypočetl všechno, o čem jsem zjistil, že to výjimečně dobře zná. Vzal jsem dokonce tužku a sestavil jsem seznam Holmesových vědomostí. Když jsem byl hotov, musel jsem se usmát. Seznam vypadal takto:

SHERLOCK HOLMES – co zná, a o čem nemá ponětí:

1. Znalost literatury – žádná.
2. Znalost filozofie – žádná.
3. Znalost astronomie – žádná.

4. Znalost politiky – žádná.
5. Znalost botaniky – nestejná. Dobře zná belladonnu, opium a jedy vůbec. O zahradních rostlinách nemá nejmenší ponětí.
6. Znalost geologie – zná víc praxi než teorii. Na první pohled rozezná různé druhy půdy. Po jedné procházce mi ukazoval skvrny bláta na svých kalhotách a podle barvy a hustoty bláta poznal, z které části Londýna to bláto je.
7. Znalost chemie – hluboká.
8. Znalost anatomie – přesná, ale nesystematická.
9. Znalost literatury zabývající se zločinem – obrovská. Zdá se, že zná podrobně všechny zločiny, které byly spáchány v tomto století.
10. Hraje dobře na housle.
11. Znamenitě šermuje a boxuje.
12. Má dobrou praktickou znalost britského zákonodárství.

Když jsem se dostal až sem, hodil jsem ten svůj seznam ze samého zoufalství do ohně.

„Z toho ze všeho se nedá vůbec zjistit, co ten člověk chce a k čemu to potřebuje. Nejlíp, když toho nechám,“ řekl jsem si.

Už jsem se zmínil, že Holmes hrál na housle. Hrál opravdu dobře, ale počínal si při tom stejně výstředně jako při všem, co dělal. Věděl jsem, že dovede zahrát obtížné skladby. Na mou žádost mi zahrál některé Mendelssohnovy písně a jiné věci, které mám rád. Když však hrál podle svého, málokdy zahrál nějaké hudební dílo nebo známou melodii. Večer sedával opřen v křesle a jen tak vrzal na housle, které měl položeny na klíně. Někdy zněly struny zvučně a smutně. Jindy fantasticky a vesele. Zřejmě se v nich odrážely Holmesovy myšlenky, ale zda mu hudba pomáhala, když přemýšlel, nebo jestli to byl jenom vrtoch a podivínství, to jsem poznat nemohl. Byl bych se bouřil proti těmto sluch drásajícím sólovým vystoupením, kdyby nebyl obvykle nakonec zahrál bez přestávky celou sérii

mých oblíbených skladeb jako slabou odměnu za tu těžkou zkoušku trpělivosti.

Během prvního týdne k nám nikdo nepřišel. Už jsem si začal myslet, že můj spolubydlící nemá přátel tak jako já. Potom jsem však zjistil, že má mnoho známých, a to v nejrůznějších společenských vrstvách. Byl to například malý, snědý, černoooký člověk s krysím obličejem, který v jednom jediném týdnu přišel třikrát nebo čtyřikrát. Jednoho dne se objevila mladá, elegantně oblečená dívka a zůstala asi půl hodiny. Téhož dne odpoledne přišel šedovlasý, ošumělý muž, který vypadal jako židovský podomní obchodník. Zdálo se mi, že je velice rozčilen. Hned po něm přišla starší žena v pantoflích. Jednou měl s mým spolubydlícím rozhovor starý bělovlasý pán, jindy nádražní nosič. Kdykoliv přišel některý z těchto podivných návštěvníků, Sherlock Holmes mě požádal, aby mohl použít obývacího pokoje, a já jsem odešel do ložnice. Potom se vždy omlouval, že obtěžuje.

„Musím používat obývacího pokoje jako kanceláře, ti lidé jsou mí klienti,“ řekl.

Ted' jsem se ho mohl přímo zeptat, jaké je jeho zaměstnání, ale řekl jsem si, že by nebylo slušné vyptávat se. Byl jsem přesvědčen, že má vážný důvod, proč o tom nechce mluvit. Holmes ale jednou začal sám od sebe.

Bylo to 4. března – dobře jsem si to datum zapamatoval. Vstal jsem toho dne časněji než obvykle a Sherlocka Holmese jsem našel ještě u snídani. Bytná byla zvyklá, že vstávám pozdě, a tak nebylo pro mne ještě prostřeno a káva nebyla na stole. Jak už to bývá, byl jsem proto rozmrzen. Zazvonil jsem a stručně naznačil, že čekám. Potom jsem vzal ze stolu noviny a snažil jsem se čtením zkrátit si dlouhou chvíli. Můj společník mlčky jedl topinku. Jeden článek byl zaškrtnut tužkou, samozřejmě, že jsem si ho hned přečetl.

Ten článek měl trochu bombastický nadpis: „Kniha života“. Autor se v něm pokoušel dokázat, co všechno se může všímavý člověk

dozvědět přesným a systematickým zkoumáním toho, s čím se v životě setkává. Pro mne byl ten článek směsí chytrosti a absurdnosti. Úvahy byly přesné a bystré, ale dedukce mi připadaly násilné a přehnané. Autor článku tvrdil, že z jediného prchavého výrazu, z jediného trhnutí svalů nebo z jediného pohledu oka pozná nejtajnější myšlenky člověka. Podle jeho tvrzení nemůže nikdo svým výrazem nebo pohledem oklamat toho, kdo se naučil pozorovat a analyzovat. Jeho názory jsou prý neklamné jako věty Euklidovy. Pro lidi, kteří nevědí, jak se ten člověk dostal k výsledku, jsou to všechno úplná kouzla.

„Z kapky vody,“ psal autor článku, „dovede myslící člověk vyvodit, jde-li o vodu z Atlantského oceánu nebo z Niagary, a přitom ani oceán, ani Niagaru nemusel vidět, ba dokonce o nich nemusel slyšet. Sám lidský život není nic jiného než jediný dlouhý řetěz. Víte o něm vše, jakmile zachytíte jeden jediný jeho článek. Dedukční věda se v mnohém podobá umění. Tak jako umění si ji můžeme osvojit jedině dlouhým a trpělivým studiem. Ovšem ne zcela. Na dokonalé osvojení této vědy nestačí krátký lidský život. Kdo se chce této vědě věnovat, musí začít jednoduššími problémy. Nejprve se musí cvičit v tom, aby poznal na první pohled, potká-li někoho, jaký ten člověk je a čím je. I když se takové cvičení zdá sebedětinnější, zvyšuje pozorovací schopnosti a učí nás, kam se máme dívat a co máme hledat. Nehty, rukáv u kabátu, boty, vzhled kalhot na kolenou, mozoly na ukazováčku a na palci, výraz, manžeta u košile – každá z těchto věcí jasně prozrazuje povolání člověka. Spojíme-li všechny tyto věci dohromady, je téměř vyloučeno, aby si z nich schopný pozorovatel neudělal přesný obraz.“

„To je ale nesmysl!“ praštil jsem novinami na stůl. „Takovou pítomost jsem v životě nečetl.“

„O čem to mluvíte?“ zeptal se Sherlock Holmes.

„O tomhleto,“ ukázal jsem lžičkou na článek. „Vidím, že jste ho už četl, protože jste si ho zaškrtl. Nepopírám, že je napsán vtipně. Ale to

povídání si vymyslel někdo, kdo celý den sedí v lenošce a nemá nic na práci než vymýšlet si tyhle hlouposti. Rád bych ho viděl, kdyby ho někdo čapl v podzemní dráze a vyzval ho, aby uhádl, jaké má každý z cestujících zaměstnání. Vsadil bych tisíc proti jedné, že by to nedokázal.“

„Prohrál byste,“ odpověděl klidně Sherlock Holmes. „Ten článek jsem psal já.“

„Vy!“

„Ano. Dovedu z toho, co vidím, vyvodit správné závěry. Teorie, které jsem ve svém článku vyslovil a o kterých jste přesvědčen, že jsou bezcenné, mají v životě velice praktickou cenu – já si jimi dokonce vydělávám na živobytí.“

„Směl bych vědět jak?“ zeptal jsem se.

„Mám už takové povolání. Myslím, že podobné povolání nemá nikdo jiný na světě. Jsem detektivní poradce, jestli víte, co to je. V Londýně máme spoustu detektivů, kteří jsou členy policejního sboru, a spoustu detektivů soukromých. Když nevědí kudy kam, přicházejí ke mně a já je uvedu na správnou stopu. Seznámí mě s tím, co sami zjistili, a já na základě toho, co vím o kriminalistice a o zločinech dávno i nedávno spáchaných, jim obyčejně dovedu poradit. Dobře poradit. Všechny zločiny totiž mají jakousi rodinnou podobu, a když víte podrobně, jak bylo spácháno tisíc zločinů jiných, musíte umět rozluštit i tisíce první zločin. Lestrade je zkušený detektiv, a nedávno, když vyšetřoval nějaké to padělání peněz, uvízl na písku, a proto přišel za mnou.“

„A co ti ostatní? Co ti jsou zač?“

„Většinou je sem poslaly soukromé detektivní kanceláře. Jsou to lidé, kteří se dostali do nesnází a chtějí radu. Vyslechnu jejich povídání, oni vyslechnou, co si o tom myslím, a potom už jen strčím do kapsy honorář.“

„Nechcete snad říct, že aniž vyjdete ze svého pokoje, dovedete rozluštit kdejaký problém, s nímž si jiní nevědí rady, přestože sami

znají z vlastní zkušenosti všechny podrobnosti?“ zapochyboval jsem.

„Zajisté. V tom ohledu mám jistou intuici. Někdy se vyskytne případ, který je trochu spletitější. Pak musím svůj pokoj opustit a jít se podívat na věc vlastníma očima. Mám mnoho speciálních vědomostí, které uplatňuji při řešení případu. A právě tyto vědomosti mi neobyčejně pomáhají. Pravidla týkající se dedukce, která jsem shrnul v tomto článku, jenž vzbudil vaši nelibost, jsou při mé práci neocenitelná. Příroda mě obdařila výjimečnou pozorovací schopností. Zdá se, že jste byl překvapen, když jsem vám při našem prvním setkání řekl, že jste přijel z Afghánistánu.“

„To vám řekl Stamford.“

„Vůbec ne. *Věděl* jsem, že jste přijel z Afghánistánu. Jsem zvyklý myslet tak rychle, že jsem dospěl k závěru, aniž jsem si uvědomil, jak jsem k tomuto závěru přišel. Jisté je, že jsem musel uvažovat, a to takto: ‚Ten člověk vypadá jako lékař a také jako voják. Je to tedy vojenský lékař. Právě přijel z tropických krajín, protože má snědý obličej. To není jeho přirozená barva, protože zápěstí má světlé. Musel toho mnoho prodělat, byl nemocen – to je vidět na jeho vyhublém obličejí. Byl zraněn do levé paže. Drží ji strnule a nepřirozeně. Kde v tropech mohl anglický lékař zažít tolik útrap a být zraněn? Zřejmě v Afghánistánu.‘ Tento sled myšlenek mi proběhl hlavou ani ne za vteřinu. Řekl jsem vám tedy, že jste přijel z Afghánistánu. A vy jste byl překvapen.“

„Když to takhle vysvětlíte, je to prosté,“ usmál jsem se. „Připomínáte mi Dupina z povídek Edgara Allana Poea. Neměl jsem tušení, že takoví lidé existují jinde než v detektivkách.“

Sherlock Holmes vstal a zapálil si dýmku.

„Petrně si myslíte, že jste mi udělal poklonu, když jste mě přirovnal k Dupinovi,“ řekl. „Jenže podle mého názoru Dupin byl velice podprůměrný člověk. Ten jeho trik uhádnout po čtvrt hodinovém mlčení, co si jeho přítel myslí, to sice vypadá velmi efektně, ale není

to nic zvláštního. Nedá se upřít, že měl jisté analytické schopnosti, ale rozhodně to nebyl takový fenomén, jak si Poe představoval.“

„Četl jste Gaboriauovy detektivní romány?“ zeptal jsem se. „Odpovídá Lecoq vaší představě detektiva?“

Sherlock Holmes se jenom ušklíbl.

„Lecoq byl ubohoučkový packal,“ řekl zlostně. „Měl jedinou dobrou vlastnost: byl energický. Z té knihy jsem byl úplně nemocný. Šlo o to, jak identifikovat neznámého zatčeného. Já bych to byl dokázal za čtyřadvacet hodin. Lecoqovi to trvalo půl roku nebo tak nějak. Měl bych napsat učebnici pro detektivy a naučit je, co nemají dělat.“

Trochu mě mrzelo, že mluví tak zlehčujícím způsobem o dvou postavách detektivních románů, které jsem obdivoval. Šel jsem k oknu a zadíval se na ulici plnou ruchu.

„Ten člověk je možná velice chytrý,“ řekl jsem si, „jistě ale je velice domýšlivý.“

„Dnes už neexistují zločiny ani zločinci,“ řekl smutně. „Co je nám platný při našem povolání mozek? Víím, že ho mám proto, abych své jméno učinil slavným. Na světě není a nikdy nebyl člověk, který by detektivnímu umění věnoval tolik studia a celé své nadání jako já. A výsledek? Pořádný zločin se už nevyskytne, nanejvýš někdo provede nějakou ubohou lotrovinu, jejíž motiv je tak průhledný, že na to stačí detektiv ze Scotland Yardu.“

Samolibý tón mého spolubydlícího mi byl protivný, změnil jsem proto předmět hovoru.

„Rád bych věděl, co ten chlapík hledá.“ Ukázal jsem na statného, prostě oblečeného člověka, který šel po protější chodníku a bedlivě si prohlížel čísla na domech. V ruce držel velkou bílou obálku. Měl asi někomu doručit nějakou zprávu.

„Myslíte toho bývalého námořního seržanta?“ řekl Sherlock Holmes.

„Ten se ale chvástá,“ pomyslel jsem si. „Vím, že si nemohu zjistit, čím ten člověk opravdu je.“

Sotva mi ta myšlenka prolétla hlavou, člověk, kterého jsem pozoroval, si všiml čísla našeho domu a rychle přeběhl ulici. Ozvalo se mocné zaklepání, hluboký hlas a těžké kroky stoupající po schodech.

„Pro pana Sherlocka Holmese,“ řekl ten člověk, když vstoupil do pokoje a podával mému příteli dopis.

To byla příležitost vyléčit mého spolubydlícího z domýšlivosti. Na to jistě nepomyslel, když prve vystřelil tak nazdařbůh.

„Mohu se vás zeptat, příteli,“ řekl jsem líbezně, „čím jste, jaké máte zaměstnání?“

„Jsem veřejný posluha,“ odpověděl muž nevrle. „Stejnokroj mám v čistírně.“

„A čím jste byl dřív?“ zeptal jsem se a zlomyslně jsem se podíval na svého spolubydlícího.

„Seržantem u královské námořní pěchoty. Odpověď nebude? Dobrá!“ Srazil podpatky, pozdravil po vojensku a odešel.

KAPITOLA III.

Záhada Lauriston Gardens

Přiznávám se, že jsem byl velice překvapen tímto novým důkazem o správnosti teorií svého spolubydlícího. Má úcta k jeho analytickým schopnostem úžasně vzrostla. Přesto jsem ho však v duchu nepřestával podezírat, že celá ta epizoda byla napřed připravena a že mě měla omráčit. Nedovedl jsem však pochopit, proč by to všechno dělal. Když jsem se na něho podíval, právě dočetl dopis. Jeho oči byly strnulé a matně se leskly. Zase jednou byl duchem nepřítomen.

„Jak jste na to proboha přišel?“ zeptal jsem se.

„Na co?“ odsekl mrzutě.

„Že je to bývalý námořní seržant.“

„Nemám čas na hlouposti,“ odpověděl prudce. Hned se ale usmál. „Promiňte mi mou hrubost. Vyrušil jste mě z myšlenek. Možná ale, že je to dobře. Tak vy jste opravdu nepoznal, že ten člověk byl námořním seržantem?“

„Nepoznal.“

„Bylo lehčí to poznat než teď vysvětlit, jak jsem to poznal. Kdyby vás někdo požádal, abyste dokázal, že dvě a dvě jsou čtyři, působilo by vám to asi jistě obtíže, a přece jste pevně přesvědčen, že to tak je. I na tu dálku jsem viděl, že ten člověk má na hřbetě ruky vytetovanou velkou modrou kotvu. Z toho jsem usoudil, že má něco společného s mořem. Krácel jako voják a licousy měl přesně podle vojenského předpisu. To vypadá na námořnictvo, řekl jsem si. Choval se sebevědomě jako člověk, který je zvyklý velet. Jistě jste si všiml, jak držel hlavu a jak pohupoval holí. Dělal také dojem spolehlivého, úctyhodného muže prostředního věku – všechny tyto okolnosti mě vedly k přesvědčení, že je to bývalý seržant.“

„To je úžasné,“ nestačil jsem se divit.

„Je to prosté,“ řekl Holmes. Usoudil jsem však z jeho výrazu, že ho mé překvapení a můj obdiv těší. „Před chvílí jsem řekl, že zločinci už neexistují. Zdá se, že jsem se mýlil – přečtěte si tohle.“ Hodil mi přes stůl dopis, který mu posluha přinesl.

„To je ale strašné!“ zvolal jsem, když jsem dopis přečetl.

„Zdá se, že to bude trochu jiné než obvykle,“ poznamenal klidně. „Neobtěžovalo by vás přečíst mi to nahlas?“

Dopis zněl:

„Milý pane Sherlocku Holmesi – dnes v noci se stalo v čísle 3 na Lauriston Gardens – je to u Brixton Road – cosi velice nepěkného. Strážník na své obvyklé obchůzce uviděl asi ve dvě hodiny ráno v domě světlo, a poněvadž v domě nikdo nebydlí, napadlo ho, že nebude asi něco v pořádku. Dveře byly otevřené a v předním pokoji, v němž není nábytek, našel mrtvolu dobře oblečeného muže. Muž měl v kapse navštívenky se jménem ‚Enoch J. Drebber, Cleveland, U. S. A.‘ Oloupen nebyl, a také se nám nepodařilo zjistit příčinu smrti. V pokoji jsou krvavé skvrny, ale mrtvý nemá žádné zranění. Nedovedeme si vysvětlit, jak se dostal do neobydleného domu, celá věc je opravdu velice záhadná. Můžete-li přijít do toho domu kdykoliv před polednem, najdete mě tam. Nechávám všechno *in statu quo*, dokud nedostanu od vás zprávu. Kdybyste nemohl přijít, budu vás o věci informovat podrobněji, a poctíte-li mě svou radou, budu si toho neobyčejně vážit. Váš oddaný

Tobias Gregson.“

„Gregson je nejchytřejší detektiv Scotland Yardu,“ poznamenal můj přítel, „on a Lestrade jsou jednookými králi mezi slepými. Oba jsou bystří a energičtí, ale zaostalí až hrůza. Jeden by druhého utopil na lžici vody. Žárlí na sebe jako dvě pouliční holky. Bude to legrace, jestli ti dva budou na tom případě pracovat společně.“

Žasl jsem nad klidem svého spolubydlícího.

„Jistě nesmíte ztratit ani okamžik,“ řekl jsem. „Mám zavolat drožku?“

„Ještě nevím, jestli tam půjdu. Jsem snad nejlínější člověk na světě – ovšem když mám záchvat lenosti. Jinak dovedu být někdy docela čiperný.“

„Ale vždyť tohle je příležitost, po jaké jste tolik toužil.“

„Můj drahý příteli, co z toho mám? Kdybych nakrásně celou věc rozluštil, můžete být jist, že slávu za to sklídí Gregson, Lestrade a spol. Tak to je, když člověk není úřední osoba.“

„Ale on vás prosí, abyste mu pomohl.“

„Ano. Ví, že jsem lepší než on, a přede mnou se tím netají. Ale raději by si vyřízl jazyk, než by to přiznal před někým jiným. Přesto bychom se tam mohli podívat. Budu se tou věcí zabývat sám, jen tak pro sebe. Alespoň se jim vysměju, když nic jiného. Pojdme!“

Oblékl si převlečník. Počínal si tak čiperně, že nebylo pochyb, že záchvat energie zvítězil nad apatií.

„Vezměte si klobouk,“ vybídl mne.

„Chcete, abych šel s vámi?“

„Ano, jestli nemáte na práci nic lepšího.“

Za minutu jsme oba seděli v drožce a uháněli k Brixton Road.

Bylo mlhavé, podmračné ráno. Nad hřebeny střech visel šedý závoj, jako by to byl odraz blátivé barvy ulic. Můj společník byl v nejlepší náladě, vykládal mi o houslích cremonkách a o rozdílu mezi stradivárkami a houslemi amati. Já mlčel, protože mě deprimovalo chmurné počasí a pomyšlení na věc, kterou jsme se měli zabývat.

„Zdá se, že nemyslíte moc na to, o co právě teď jde,“ přerušil jsem Holmesův výklad o houslích.

„Nevím toho o té věci ještě mnoho,“ odpověděl. „Největší chybu je vykonstruovat si teorii dřív, než máte důkazy. Takové počínání vede k nesprávnému úsudku.“

„Už brzo budete vědět víc,“ řekl jsem a ukázal prstem. „Jsme na Brixton Road, a tamhle je ten dům, jestli se nemýlím.“

„Je. Zastavte, kočí, zastavte!“ Byli jsme ještě asi sto yardů od domu, ale Holmes si usmyslel, že vystoupíme a že k domu dojdeme pěšky.

Dům číslo 3 v Lauriston Gardens vypadal hrozivě. Byl jedním ze čtyř domů, které ustupovaly trochu z ulice. Dva byly obydlené, dva prázdné. Ty dva neobydlené se na nás dívaly třemi řadami prázdných, smutných oken, pustých a opuštěných. Jen tu a tam prosvítala v té šedi tabulka s nápisem „k pronajmutí“. Oba tyto domy oddělovala od ulice zahrádka, řídce porostlá nezuživými rostlinami. Přes zahrádku vedla úzká, žlutá pěšinka, jejíž povrch byl směsí jílu a písku. V noci pršelo, a tak všechno bylo mokré. Zahrada byla obehnána dřevěným laťkovým plotem na cihlové podezdívce vysoké tři stopy. O podezdívku se opíral mohutný policista, kolem něho stál hlouček zevlounů, kteří natahovali krk a napínali zrak, jen aby zahlédli, co se děje uvnitř domu. Marně.

Představoval jsem si, že Sherlock Holmes bude pospíchat, aby už byl v domě a že se hned vrhne na luštění té záhady. Ale on nic. S lhostejným výrazem, který se mi za těchto okolností zdál být velice vyumělkovaný, chodil sem tam po chodníku a bezvýrazně se díval na zem, na nebe, na protější domy a na laťkový plot. Když tuto prohlídku skončil, obrátil pozornost k pěšině. Šel pomalu po okraji trávníku, který ji lemoval, a nepřestával se dívat na zem. Dvakrát se zastavil a jednou jsem viděl, jak se usmál a slyšel jsem, jak spokojeně něco zabručel. Na mokré, jílovité půdě bylo mnoho šlápějí, ale poněvadž tudy přešli policisté mnohokrát sem a tam, nechápal jsem, jak můj společník chce něco z té spousty šlápějí vyčíst. Po všech těch podivuhodných důkazech o jeho pozorovacích schopnostech jsem teď už však nepochyboval, že vidí mnoho věcí, které já nevidím.

U vchodu do domu nás přivítal vysoký, bledý, světlovlasý muž se zápisníkem v ruce. Vrhł se na nás a vřele tiskl mému společníkovi ruku.

„Je to od vás velice hezké, že jste přišel,“ řekl. „Ničeho jsme se ani nedotkli.“

„Kromě tohoto!“ odpověděl můj přítel a ukázal na pěšinu. „Stádo buvolů by to tu nemohlo víc rozdupat. Nepochybují ale, Gregsone, že jste to dovolil, až když jste zjistil, co bylo třeba zjistit.“

„Měl jsem hodně práce v domě,“ odpověděl detektiv vyhýbavě. „Je tu taky můj kolega Lestrade. Spolehl jsem se, že on dá na to pozor.“

Holmes na mne pohlédl a ironicky se usmál.

„Jestliže pátrání vedou takoví lidé, jako jste vy a Lestrade, třetí tu už toho mnoho nenajde.“

Gregson si spokojeně zamnul ruce.

„Myslím, že jsme udělali všechno, co jsme mohli,“ odpověděl. „Je to ale podivný případ, a já vím, že máte takové věci rád.“

„Nepřijel jste sem drožkou?“ zeptal se Sherlock Holmes.

„Ne.“

„Lestrade také ne?“

„Ne.“

„Pojďme se tedy podívat do toho pokoje.“

Po této poznámce, která nijak nesouvisela s jeho otázkami, jsme vešli do domu. Gregson, který šel za námi, nedovedl skrýt svůj údiv.

Krátká chodba s prkennou podlahou vedla do kuchyně a k ostatním místnostem. Vlevo i vpravo byly dveře. Jedny byly zřejmě zavřeny už mnoho týdnů. Druhými se vcházelo do jídelny. A právě v této místnosti se to stalo. Holmes vešel první a já za ním. Bylo mi úzko, jako bývá člověku, když je nablízku smrt.

Jídelna byla velká, všechny stěny byly stejně dlouhé. Zdála se být větší než ve skutečnosti, protože byla prázdná, bez nábytku. Stěny pokoje byly polepeny nevkusnými, křiklavými tapetami, místy zplesnivělými. Tu a tam visel kus utržené tapety. Pod ním bylo vidět žlutou omítku. Proti dveřím byl krb s římsou z umělého mramoru. Na jednom rohu římsy byl přilepen oharek červené voskové svíčky.

Jediné okno bylo tak špinavé, že světlo, které sem sklo propouštělo, bylo jakoby zamlžené a nejasné a všemu dávalo jakýsi šedavý nádech, který ještě zdůrazňovala silná vrstva prachu, pokrývající celý pokoj.

Všech těchto podrobností jsem si všiml až později. Nejdříve upoutala mou pozornost příšerná, nehybná postava, která ležela na podlaze a upírala bezvýrazné, nevidomé oči na zčernalý strop. Bylo to tělo muže asi třiačtyřicetiletého nebo čtyřiačtyřicetiletého, prostřední výšky, širokých ramen, člověka s kudrnatými vlasy a krátkou, štetinatou bradou. Měl na sobě šosatý kabát a vestu z těžkého sukna a světlé kalhoty. Límeček kabátu a manžety byly bezvadně čisté. Dobře vykartáčované a pěkný cylindr stál na zemi vedle mrtvoly. Muž měl pěsti zaťaty a paže rozhozeny, avšak jeho dolní končetiny byly zkroucené, jako by byl prodělal těžký smrtelný zápas. Na obličeji mu zůstal výraz hrůzy, jak se mi zdálo, nebo nenávisti, jaký jsem ještě nikdy na lidské tváři neviděl. Tento zlomyslný a strašlivý škleb, nízké čelo, tupý nos a vyčnělá spodní čelist, to všechno dávalo mrtvému jakýsi opičí vzhled. Tento dojem ještě zesilovala zkroucená a nepřirozená poloha těla. Viděl jsem smrt v mnohých podobách, nikdy mi však nepřipadala tak děsivá jako v tomto temném, příšerném bytě na jedné z hlavních tříd londýnského předměstí. Hubený, lasičku připomínající Lestrade stál u dveří a přivítal mého společníka i mne.

„To bude poprask s tímhle případem,“ řekl. „Něco podobného jsem ještě neviděl, a já přece nejsem začátečník.“

„Žádná stopa?“ zeptal se Gregson.

„Ne,“ odpověděl Lestrade.

Sherlock Holmes přistoupil k mrtvole, klekl si a bedlivě si ji prohlížel.

„Víte to jistě, že nemá žádné zranění?“ zeptal se a ukázal na četné krvavé skvrny na podlaze kolem mrtvého.

„Docela jistě,“ prohlásili oba detektivové.

„Potom ovšem je to krev nikoho jiného – pravděpodobně vrahova, jestli jde o vraždu. Připomíná mi to okolnosti, za jakých byl roku

1834 v Utrechtu zavražděn van Jansen. Pamatujete se na ten případ, Gregsone?“

„Ne.“

„To si přečtete – radím vám to. Pod sluncem není nic nového. Všechno tu už bylo.“

Zatímco mluvil, jeho hbité prsty poletovaly sem tam – ohmatávaly, mačkaly, rozepínaly, zkoumaly. Jeho oči měly přitom stále ten nepřítomný výraz, o němž jsem se už zmínil. Prohlídku provedl tak rychle, že nikdo by nevěřil, jak byla důkladná. Nakonec přičichl ke rtům mrtvého, potom si prohlédl podrážky jeho lakových bot.

„Pohnuli jste s ním?“ zeptal se.

„Jen tolik, kolik bylo třeba, abychom ho prohlédli.“

„Už ho můžete odnést do márnice,“ řekl. „Vím už všechno, co jsem chtěl vědět.“

Na Gregsonovo zavolání vešli do pokoje čtyři muži, položili neznámého na nosítka a odnesli ho. Když jej zvedali, spadl na zem prsten a kutálel se po podlaze. Lestrade jej zvedl a překvapeně si jej prohlížel.

„Byla tu nějaká žena,“ řekl. „Je to dámský snubní prsten.“ Položil si jej na dlaň a ukazoval nám jej. Všichni jsme se seběhli kolem Gregsona a prohlíželi prsten. Nebylo pochyby: tento prostý zlatý kroužek zdobil kdysi prst nevěsty.

„To celou věc ještě komplikuje,“ řekl Gregson. „Jako by nebyla už tak dost komplikovaná.“

„Nezdá se vám, že ji to zjednodušuje?“ poznamenal Holmes. „Dívat se na prsten nám nic nepomůže. Co jste našli v kapsách toho člověka?“

„Tady to je,“ řekl Gregson a ukázal na hromádku věcí na nejnižším stupni schodiště. „Zlaté hodinky číslo 97 163 od Barrauda z Londýna. Opravdu důkladný a pěkně těžký zlatý řetěz. Zlatý prsten se zednářským znakem. Zlatá jehlice – buldočí hlava s rubínovými očima. Kožená náprsní taška – jsou v ní navštívenky se

jménem Enoch J. Drebber z Clevelandu, což souhlasí s monogramem E. J. D. na prádle. Peněženku neměl, v kapse měl sedm liber třináct šilinků. Kapesní vydání Boccacciova ‚Decameronu‘ se jménem Josef Stangerson na předsázce. Dva dopisy – jeden adresovaný E. J. Drebberovi, druhý Josefu Stangersonovi.“

„Na jakou adresu?“

„Na adresu americké banky na Strandu – dopisy tam měly zůstat, dokud si pro ně adresát nepřijde. Oba dopisy poslala lodní společnost Guion a týkají se odjezdu lodí této společnosti z Liverpoolu. Je zřejmé, že se ten nešťastník právě chystal na cestu zpátky do New Yorku.“

„Pokusili jste se najít toho Stangersona?“

„To bylo první, co jsme udělali,“ řekl Gregson. „Ve všech novinách jsem dal uveřejnit inzerát a jeden z mých lidí šel do té americké banky, ale ještě se nevrátil.“

„Ptali jste se v Clevelandu?“

„Telegrafovali jsme tam dnes ráno.“

„Co jste telegrafovali?“

„Vylíčili jsme prostě všechny okolnosti a požádali o informace, které by nám mohly pomoci.“

„Neptali jste se na nějakou podrobnost nebo na něco, co se vám zdálo být zvláště důležité?“

„Ptal jsem se na Stangersona.“

„Na nic jiného? Není tu žádná okolnost, která by mohla vnést do celého případu trochu světla? Nechcete telegrafovat znova?“

„Dal jsem do telegramu všechno, co bylo třeba,“ odpověděl uraženě Gregson.

Sherlock Holmes se usmál. Chtěl něco říci, ale v té chvíli se znovu objevil Lestrade, který po celou dobu, co jsme hovořili v předsíni, byl v předním pokoji. Vítězoslavně si mnul ruce.

„Pane Gregsone,“ řekl, „právě jsem objevil něco velice důležitého. Byli bychom to přehlédli, kdyby mne nenapadlo pečlivě prohlédnout stěny.“

Tomu malému mužičkovi oči jen jiskřily – zřejmě v sobě potlačoval radost, že je chytřejší než jeho kolega.

„Pojďte sem,“ vyzval nás a pospíchal zpátky do pokoje. „Postavte se sem!“

Škrtl zápalkou o podrážku a posvítil na stěnu.

„Podívejte se!“

Už jsem řekl, že tapety byly na některých místech odtrženy. V rohu pokoje, na který svítel Lestrade zápalkou, se odloupl velký kus tapety a pod ním se objevil žlutý čtverec hrubé omítky. Na tomto holém kousku zdi bylo krvavě rudými písmeny napsáno jediné slovo:

RACHE

„Co tomu říkáte?“ zeptal se detektiv. Tvářil se jako majitel panoptika, který se vychloubá znamenitostí svého podniku. „Přehlédli jsme to, protože je to v nejtemnějším koutě pokoje, a nikoho nenapadlo podívat se sem. Vrah nebo vražedkyně to napsal svou vlastní krví. Podívejte se na tuhle šmouhu, kde krev stékala po stěně! To přece vylučuje možnost sebevraždy. Je otázka, proč si vrah vybral právě tento kout? Řeknu vám to. Podívejte se na svíčku na římse krbu. V kritické chvíli svítila. Kdybyste ji teď zapálili, viděli byste, že osvětluje tento kout jasněji než jinou část stěny.“

„A co nám pomůže, že jste na tohle na všechno přišel?“ zeptal se zlehčujícím tónem Gregson.

„Co nám to pomůže? Je přece jasné, že ten, kdo to psal, chtěl napsat ženské jméno Rachel, byl ale vyrušen a nedokončil to. Uvidíte, že při vyšetřování tohoto případu se zjistí, že v tom má prsty žena, která se jmenuje Rachel. Jen se smějte, pane Sherlocku Holmesi. Nepopírám, že něco dovedete a že jste chytrý, ale nejlíp se směje ten, kdo se směje naposled.“

„Prosím za prominutí,“ řekl Holmes, který podráždil mužička tím, že se začal smát. „Jistě máte zásluhu, že jste první z nás ten nápis

na zdi našel, a jak říkáte, zdá se, že to dnes v noci napsal někdo jiný než člověk, kterého jsme tu našli zavražděného. Neměl jsem ještě čas pokoj prohlédnout, s vaším dovolením to udělám teď.“

Holmes vytáhl z kapsy míru a velké, kulaté zvětšovací sklo. S těmito dvěma pomůckami chodil bezhlesně po pokoji, chvílemi se zastavil, pak si zase klekl a jednou přiblížil obličej až k zemi. Byl svým počínáním tak zaujat, že se zdálo, že ani neví, že je kromě něho ještě někdo jiný v pokoji. Celou tu dobu tlumeně hovořil sám k sobě, chvílemi něco vykřikl nebo vzdychl, občas hvízdal, a jinými tichými zvuky povzbuzoval sám sebe. Připomínal mi dobře vycvičeného foxteriéra, který pobíhá sem tam houštinou a nepřestává ze samé dychtivosti kňučet, dokud nenajde ztracenou stopu. Prohlídka mu trvala víc než dvacet minut. Vzdálenost mezi nějakými body, které jsem já vůbec neviděl, měřil velmi pečlivě a nevím, proč čas od času přiložil míru ke stěně. Na jednom místě sebral z podlahy hrstku šedého prachu a vložil jej do obálky. Nakonec prohlédl zvětšovacím sklem slovo napsané na stěně. Velmi důkladně prozkoumal každé písmeno. Potom zastrčil míru a zvětšovací sklo do kapsy – zřejmě byl s prohlídkou hotov.

„Říká se, že génus je neomezená schopnost nešetřit námahou,“ usmál se. „Je to velice špatná definice, ale na práci detektiva se hodí.“

Gregson a Lestrade sledovali počínání svého amatérského pomocníka se značnou zvědavostí a s jistým pohrdáním. Zřejmě nedovedli ocenit to, co jsem já už začínal chápat – že totiž každé, na první pohled bezvýznamné počínání Sherlocka Holmese směřuje k určitému, praktickému cíli.

„Co si o tom myslíte?“ zeptali se ti dva.

„Oloupl bych vás o slávu, kterou budete zahrnuti, až ten případ rozluštíte, kdybych si dovolil pomáhat vám,“ odpověděl můj přítel. „Počínáte si tak dobře, že by bylo škoda, kdyby se vám někdo do toho pletl.“ Jeho hlas zněl ironicky. „Budete-li mne informovat, jak

pokračuje vyšetřování, s největší radostí vám pomohu, jak budu moci. Prozatím bych si rád promluvil se strážníkem, který našel mrtvolu. Můžete mi říct, jak se jmenuje a kde bydlí?“

Lestrade se podíval do zápisníku.

„John Rance,“ řekl. „Teď právě není ve službě. Jeho adresa je: Audley Court, Kennington Park Gate.“

„Pojďte, doktore, vyzpovídáme ho,“ řekl. „Povím vám něco, co vám snad při vyšetřování pomůže,“ Holmes se obrátil k oběma detektivům. „Je to vražda a spáchal ji muž. Byl vyšší než šest stop, v nejlepších letech, na svou výšku měl malé nohy, měl boty s hranatými špičkami a kouřil trichinopolský doutník. Přijel sem se svou obětí v drožce o čtyřech kolech s jedním koněm. Kůň měl tři staré podkovy, na levé přední noze měl novou podkovu. Vrah byl pravděpodobně červený v obličeji a nehty na pravé ruce měl neobyčejně dlouhé. Je to jenom několik údajů, snad vám ale pomohou.“

Lestrade a Gregson se na sebe podívali a nedůvěřivě se usmáli.

„Jestli to byla vražda, jak byl ten člověk zavražděn?“ zeptal se Lestrade.

„Jedem,“ odpověděl stručně Holmes a odcházel. Ve dveřích se otočil: „Ještě něco, Lestrade. ‚Rache‘ znamená německy ‚pomsta‘. Bylo by proto zbytečné hledat nějakou slečnu Rachel.“

Po této jedovaté poznámce odešel. Oba soupeři se za ním dívali s otevřenými ústy.

KAPITOLA IV.

Co nám řekl John Rance

Z domu číslo 3 v Lauriston Gardens jsme odešli v jednu hodinu. Sherlock Holmes mě zavedl k nejbližší poště, odkud poslal dlouhý telegram. Potom zavolal drožku a nařídil kočímu, aby nás dovezl na adresu, kterou mu dal Lestrade.

„Nic není lepšího než přímá svědecká výpověď,“ poznamenal. „Abych řekl pravdu, mám už velice jasnou představu, co se stalo, ale neuškodí, když se dozvíme všechno, co se ještě můžeme dozvědět.“

„Něčemu nerozumím, Holmesi,“ řekl jsem. „Sám přece nevěříte tomu všemu, co jste řekl detektivům.“

„Věřím a nemýlím se,“ odpověděl. „První věc, které jsem si všiml, když jsme přišli na místo, bylo, že tam musela přijet a zase odjet drožka, která jela těsně u chodníku. Poněvadž až do včerejší noci celý týden nepršelo, drožka, jejíž kola zanechala tak hluboký otisk, tam musela být dnes v noci. Byly tam také otisky koňských podkov. Otisk jedné byl zřetelnější než otisky ostatních tří. To dokazuje, že jedna z podkov byla nová. Poněvadž drožka tam mohla být jenom v době, kdy už pršelo – ráno nebo dopoledne tam nebyla, o tom mě ujistil Gregson – znamená to, že musela přijet v noci a že přivezla ty dva lidi.“

„To se zdá být docela prosté,“ řekl jsem. „Ale jak můžete vědět, jak byl ten druhý člověk vysoký?“

„Výška člověka se přece v devíti případech z deseti dá určit podle délky kroku. To se dá docela dobře vypočítat. Nebudu vás ale teď nudit číslicemi. Znal jsem délku kroku toho člověka jednak z otisků, které zanechal na jílovité pěšině, jednak v prachu v pokoji. Měl jsem také možnost svůj výpočet zkontrolovat. Když nějaký člověk píše

na zed', instinktivně píše ve výši očí. A nápis byl něco přes šest stop od země. Bylo to celkem snadné.“

„A jak jste zjistil věk toho člověka?“ zeptal jsem se.

„Ani to nebylo těžké. Jestliže člověk dělá bez nejmenší námahy kroky čtyři a půl stopy dlouhé, nemůže to být stařec. Taková byla šířka kaluže na zahradní pěšině, kterou zřejmě překročil. Lakové boty kaluž obešly a hranaté špičky ji přeskočily. V tom není přece žádné tajemství. V denním životě se prostě řídím několika poučkami o pozorování a dedukci, které jsem vyložil ve svém článku. Je vám ještě něco nejasné?“

„Nehty a trichinopolský doutník.“

„Muž psal na stěnu ukazováčkem, omočeným v krvi. S pomocí zvětšovacího skla jsem zjistil, že přitom lehce seškrábl omítku, což by se nestalo, kdyby měl krátce ostříhané nehty. Sebral jsem z podlahy trochu popela. Byl tmavý a vločkovitý – takový tabák vyrábějí jenom v Trichinopoli. Pečlivě jsem studoval různé druhy doutníkového popela – dokonce jsem o tom napsal monografii. Mohu se pochlubit, že na první pohled poznám popel doutníku nebo tabáku kterékoliv známé značky. Právě v takových maličkostech se zkušený detektiv liší od takových Gregsonů a Lestradsů.“

„A jak jste přišel na to, že byl v obličeji červený?“ zeptal jsem se.

„Ach, to už byl spíš dohad, nepochybuji ale, že jsem se nemýlil. V tomto stadiu vyšetřování se mne však na to nesmíte ptát.“

Přejel jsem si rukou čelo.

„Hlava se mi z toho točí,“ řekl jsem. „Čím víc na to myslím, tím mi to připadá záhadnější. Jak se ti dva muži – jestli to byli dva muži – dostali do neobydleného domu? Co se stalo s drožkářem, který je tam přivezl? Jak může jeden člověk přinutit druhého, aby požil jed? Odkud pochází krev? Proč vrah vraždil, když nechtěl svou oběť oloupit? Jak se tam dostal dámský prsten? A hlavně proč ten druhý muž, než vzal do zaječích, napsal německé slovo RACHE? Přiznávám se, že si všechny tyto skutečnosti nedovedu v hlavě srovnat.“

Můj společník se pochvalně usmál.

„Shrnul jste všechny obtížné stránky případu stručně a správně,“ řekl. „Je tu stále ještě mnoho nejasného, ale o hlavních faktech jsem si už utvořil jasný názor. Pokud jde o objev chudáka Lestrada, to je prostě pokus vnuknout policii nesprávnou domněnku, že jde o anarchisty nebo o nějakou tajnou společnost. Nepsal to Němec. Písmeno A, jestli jste si všiml, trochu připomínalo německý způsob psaní. Ale opravdový Němec, píše-li tiskacím písmem, vždycky používá latinky, můžeme tedy s jistotou říci, že to nepsal Němec, ale nešikovný imitátor, který to přehnal. Byla to prostě lest, která měla vyšetřování svést na nesprávnou cestu. Víc vám, doktore, o tom případě neřeknu. Jakmile kouzelník prozradí, jak své triky dělá, je po slávě. Kdybych prozradil příliš mnoho o své pátrací metodě, přesvědčil byste se, že jsem přece jenom docela obyčejný člověk.“

„O tom mě nikdy nepřesvědčíte,“ odpověděl jsem. „Nikomu na světě se nepodaří přiblížit detektivní umění přesným vědeckým metodám, jak to dovedete vy.“

Tato má slova a vážný tón, jakým jsem je pronesl, způsobily, že tvář mého společníka zazářila radostí. Všiml jsem si už, že chvála jeho umění mu lichotí stejně, jako ženě lichotí chvála její krásy.

„Ještě něco vám povím,“ pokračoval. „Muž v lakových botách a muž v botách s hranatými špičkami přijeli v téže drožce a po zahradní pěšině šli jako dva přátelé – pravděpodobně byli do sebe zavěšeni. Když vešli do domu, chodili sem tam po pokoji – totiž lakové boty stály a hranaté špičky chodily sem tam. To všechno jsem vyčetl z prachu, a také jsem zjistil, že muž v botách s hranatými špičkami přecházel po pokoji čím dál tím rozčileněji. To jsem poznal podle toho, že dělal stále delší a delší kroky. Po celou dobu mluvil a nakonec se rozzuřil. Potom došlo k tragédii. Řekl jsem vám, co vím – všechno ostatní jsou pouhé dohady a domněnky. Pro svou práci máme však dobrý podklad. – Musíme si pospíšet, chci jít dnes odpoledne na Halléův koncert. Chtěl bych si poslechnout toho slavného pianistu.“

Takový byl náš rozhovor v drožce, která nás vezla špinavými ulicemi a tmavými uličkami. V té nejšpinavější kočí náhle zastavil.

„Tohle je Audley Court,“ řekl a ukázal na úzkou mezeru v řadě cihlových domů mrtvolné barvy. „Počkám tady na vás.“

Audley Court nebyl nijak půvabný. Úzkou uličkou jsme vešli do čtverhranného dlážděného dvora, lemovaného ohavnými budovami. Proplétali jsme se mezi skupinami špinavých dětí a šňůrami plnými zapraného prádla, až jsme se dostali k domu číslo 46. Na jeho dveřích byla mosazná tabulka a na ní bylo vyryto jméno: Rance. Když jsme se ptali po strážníkovi, bylo nám řečeno, že je v posteli. Byli jsme uvedeni do malého předního pokoje, kde jsme na něho měli počkat.

Objevil se za chvíli. Bylo na něm vidět, že nemá nejmenší radost z toho, že jsme ho probudili.

„Všechno jsem už hlásil svým představeným,“ řekl.

Holmes vytáhl z kapsy půl sovereignu a zamyšleně si s ním pohrával.

„Rádi bychom to slyšeli z vašich vlastních úst,“ řekl.

„Velice rád vám řeknu všechno, co vím,“ odpověděl strážník a nepřestával se dívat na malou zlatou minci.

„Tak jak se to všechno stalo?“

Rance si sedl na pohovku vycpanou koňskými žíněmi a sraštil čelo, jako by byl rozhodnut nevynechat ani tu nejnepatrnější maličkost.

„Řeknu vám to od začátku. Měl jsem službu od desíti večer do šesti ráno. Kromě rvačky, která se strhla v jedenáct hodin u Bílýho jelena, se za celou dobu můj obchůzky nic nestalo. V jednu hodinu začalo pršet, pak jsem potkal Harryho Munchera – byl na obchůzce v Holland Grove. Zastavili jsme se na rohu Henrietta Street na kus řeči. Potom – asi ve dvě hodiny nebo trochu později – mě napadlo, že bych se měl jít podívat, jestli je všechno v pořádku na Brixton Road. Je to tam strašně špinavý a opuštěný. Celou cestu jsem nepotkal

živou duši – jen mě předejela jedna nebo dvě drožky. Šel jsem dál a povídám si, to by bylo prima mít čtvrtku horkýho džinu, a vtom jsem najednou uviděl v okně toho domu světlo. Věděl jsem, že ty dva domy v Lauriston Gardens jsou neobydlený, protože ten, co mu patřej, nechtěl dát do pořádku stoky, ačkoliv poslední nájemník, kterej v jednom z těch dvou domů bydlel, umřel na tyfus. Proto když jsem uviděl v okně světlo, jako když do mě hrom uhodí, hned jsem si řek', že něco není v pořádku. Když jsem došel ke dveřím –“

„Vy jste se zastavil a potom jste se vrátil k zahradní brance,“ přerušil ho můj společník. „Proč jste to udělal?“

Rance sebou prudce trhl a zadíval se na Sherlocka Holmesa očima plnýma úžasu.

„To je pravda,“ řekl, „ale jak jste na to mohl přijít? Víte, bylo tam hrozně ticho a pusto a tak, když jsem přišel ke dveřím, řek' jsem si, že by neškodilo, kdybych měl někoho s sebou. Já se ničeho pozemskýho nebojím, ale napadlo mě, že je to možná ten, co tam umřel na tyfus a že si prohlíží stoky, který ho zabily. Ta myšlenka mě jaksi polekala, a tak jsem se vrátil k brance, abych se podíval, jestli nevidím Muncherovu svítilnu, ale po Muncherovi nebylo ani vidu, ani slechu, ani po nikom jiným.“

„Nikdo nebyl na ulici?“

„Ani živá duše, ba ani pes. Potom jsem si dodal odvahy, vrátil jsem se a otevřel dveře. Vevnitř bylo ticho, tak jsem šel do toho pokoje, kde svítilo to světlo. Na římse krbu plápolala svíčka – červená, vosková – a při jejím světle jsem viděl –“

„Ano, vím, co jste viděl. Několikrát jste obešel pokoj, klekl jste si k mrtvole a potom jste vyšel z pokoje a zkoušel jste dveře u kuchyně, a potom –“

John Rance, poděšen, vyskočil.

„Kde jste byl schovanej, že jste to všechno viděl?“ zeptal se nedůvěřivě. „Mně se zdá, že toho víte mnohem víc, než byste měl vědět.“

Holmes se zasmál a hodil strážníkovi přes stůl svou navštívenku.

„Ne abyste mě zatkl pro vraždu,“ řekl. „Jsem jeden z loveckých psů, a ne vlk. Pan Gregson nebo pan Lestrade vám to potvrdí. Tak dál. Co jste dělal potom?“

Rance si znovu sedl, ale udiveného výrazu se nezbavil.

„Vrátil jsem se k brance a zapískal jsem na píšťalku. To přivolalo Munchera a ještě dva jiný.“

„Byla ulice v té chvíli prázdná?“

„No, byla – totiž nebyl tam nikdo, kdo by mi mohl pomoci.“

„Co tím chcete říci?“

Po strážníkově tváři se rozlil úsměv.

„Viděl jsem v životě už moc vopilejch,“ odpověděl, „ale tak nadrátovanýho, jako byl ten chlap, to jsem ještě neviděl. Když jsem vyšel ven, stál u branky, opíral se o mříž a z plných plic řval, podle všeho to měl asi bejt zpěv. Sotva se držel na nohách, jak by nám teda mohl pomoci?“

„Co to bylo za člověka?“ zeptal se Sherlock Holmes.

Zdálo se, že John Rance není rád, že mu Holmes klade otázky a že nemůže ve svém vyprávění pokračovat.

„Byl to člověk velice opilej,“ odpověděl. „Byl bych ho sbalil, nemít tolik jiný práce.“

„Mohl byste nám povědět, jak vypadal – jak byl oblečen – nevšiml jste si toho?“ netrpělivě ho přerušil Holmes.

„To bych řek', že jsem si toho všim', – dyť jsme ho museli postavit na nohy – já a Muncher mi pomáhal. Byl to vysokej chlap, červenej v obličejí. Dolejší půlku obličejí měl omotanou šálou –“

„To stačí,“ zarazil ho Holmes. „Co se s ním stalo?“

„Měli jsme jinou práci, tak jsme se nemohli o něj starat,“ odpověděl mrzutě strážník. „Vsadím se, že domů trefil.“

„Co měl na sobě?“

„Hnědej převlečník.“

„Měl v ruce bič?“

„Bič – ne.“

„Jistě ho nechal v drožce,“ zamumlal můj společník. „Neviděl nebo neslyšel jste potom náhodou nějakou drožku?“

„Ne.“

„Tady máte půl souverreignu,“ řekl Holmes, vstal a sáhl po klobouku. „Obávám se, Ranci, že nikdy nebudete povýšen. Ta vaše hlava je dobrá jenom pro parádu. Včera v noci jste si mohl vysloužit hodnost seržanta. Člověk, kterého jste včera měl v rukou, má klíč k celé záhadě, a je to ten, kterého hledáme. Nemá smysl, abych vám to teď dokazoval, říkám, že je to tak. Pojdte, doktore.“

Odejeli jsme od svého užaslého, avšak zřejmě zarmouceného informátora drožkou.

„To je ale hlupák,“ zlobil se Holmes, když jsme jeli domů. „Když si pomyslím, že měl tak báječnou příležitost, a že jí nevyužil!“

„Já tomu stejně dobře nerozumím. Je pravda, že popis toho člověka odpovídá vaší představě o tom druhém muži, který hraje úlohu v této záhadě. Ale když už z toho domu odešel, proč by se tam vracel? To přece zločinci nedělají.“

„Prsten, člověče, prsten! Vrátil se pro prsten. Když se nám ho nepodaří chytit jinak, vždycky ještě můžeme použít toho prstenu jako nástrahy. Dostanu ho, doktore. Vsadím se s vámi o dvě proti jedné, že ho dostanu. Za to musím poděkovat vám. Nebyl bych tam šel, nebýt vás, a tak by mi byla ušla ta nejkrásnější studie, jakou jsem kdy viděl. Studie v šarlatové. Proč bychom nemluvili trochu malířským žargonem? Šarlatová nit vraždy se vine bezbarvým přádenem života a naší povinností je rozmotat ji, oddělit ji a celou ji ukázat. A teď k obědu a pak na koncert, poslechnout si toho slavného pianistu. Jak to je, ta věc od Chopina, kterou hraje tak nádherně? Tra-la-la-tra-la-la.“

Holmes zavřel oči, opřel se zády a začal si prozpěvovat. A já jsem uvažoval o tom, jak mnohostranný dovede být lidský duch.

KAPITOLA V.

Po inzerátu návštěva

Po tom rušném dopoledni jsem se cítil unaven, mé zdraví přece jen nebylo ještě v pořádku. Má únava se odpoledne dokonce změnila ve vyčerpanost. Když Holmes odešel na koncert, lehl jsem si na pohovku. Chtěl jsem alespoň dvě hodiny spát. Marně jsem se snažil usnout. Vším tím, co se stalo, jsem byl rozrušen a hlavou se mi honily nejpodivnější nápady a domněnky. Kdykoliv jsem zavřel oči, zjevil se mi zkřivený, opičí obličej zavražděného. Bylo to příšerné, kdyby to nebylo proti dobrým mravům, řekl bych, že jsem byl skoro rád, že toho člověka někdo sprovodil ze světa. Snad ještě nikdy jsem neviděl tak zločineckou tvář, jakou měl Enoch J. Drebber z Clevelandu. Přesto jsem však uznával, že sama tato skutečnost nemůže omluvit vrahovo počínání. Ale to všechno je záležitost soudu.

Čím víc jsem o věci přemýšlel, tím víc jsem dával za pravdu svému spolubydlícímu, který se domníval, že Drebber byl otráven. Vzpomněl jsem si, jak Holmes čichal ke rtům mrtvého, a byl jsem jist, že musel něco zjistit, co v něm tuto domněnku vzbudilo. A jestliže to nebyl jed, co způsobilo smrt člověka, když se na jeho těle nenašlo žádné zranění a když ho vrah nezardousil? Čí to byla krev na podlaze? Nikde nebylo nejmenší známky po zápase, u zavražděného nebyla nalezena zbraň, kterou by byl mohl útočníka poranit. Věděl jsem, že ani já, ani Holmes nebudeme dobře spát, dokud nenajdeme odpovědi na tyto otázky. Holmesovo klidné, sebevědomé chování mě přesvědčilo, že můj přítel si už vytvořil teorii, která vysvětluje všechna fakta, jenže jaká ta jeho teorie je, to jsem si prozatím nedovedl představit.

Vrátil se velice pozdě – koncert nemohl trvat tak dlouho, aby na něm strávil celou tu dobu. Když přišel, večere už byla na stole.

„Bylo to nádherné,“ řekl, sotva si sedl. „Pamatujete se, co říká Darwin o hudbě? Tvrdí, že schopnost provádět a vnímat hudbu měl člověk dřív, než začal mluvit. Možná, že právě proto nás hudba tak dojíká, možná, že je to matná vzpomínka na ty dávné časy.“

„To je trochu odvážné tvrzení,“ poznamenal jsem.

„Má-li člověk pochopit přírodu, nesmí se bát myslet nekonvenčně,“ odpověděl. „Co je vám? Nevypadáte dobře. Rozrušila vás asi ta záležitost na Brixton Road.“

„Musím se přiznat, že ano,“ odpověděl jsem. „Po tom, co jsem zažil a zkusil v Afghánistánu, měl bych být otrlejší. U Maiwandu jsem viděl, jak nepřítel v pravém smyslu slova rozsekal mé kamarády na kusy, a na mé nervy to nijak zvlášť nepůsobilo.“

„To dovedu pochopit. Celá tahle záležitost je tak tajemná, že fantazie pracuje na plné obrátky, abych tak řekl. Kdo nemá fantazii, neví, co je hrůza. Četl jste večerní noviny?“

„Ne.“

„Myslím, že si počínají dobře, není v nich ani slova o dámském snubním prstenu. Je to správné, že se o tom nezmiňují.“

„Proč?“

„Přečtěte si tenhle inzerát,“ odpověděl. „Poslal jsem ho ještě dnes dopoledne do všech novin.“

Podal mi přes stůl noviny. Podíval jsem se na inzerát v sloupci nadepsaném „Nálezy“.

„Na Brixton Road,“ zněl inzerát, „byl nalezen v jízdni dráze mezi hostincem U Bílého jelena a ulicí Holland Grove zlatý snubní prsten. Majitel se může přihlásit u dr. Watsona, 221 B Baker Street, mezi osmou a devátou dnes večer.“

„Odpustte, že jsem použil vašeho jména,“ omlouval se Holmes. „Kdybych byl uvedl své jméno, některý z těch pitomců by v tom hned začal něco věřit a strkal by do toho prsty.“

„To je v pořádku,“ odpověděl jsem. „Ale co když se někdo přihlásí? Já žádný prsten nemám.“

„Ale ano, máte,“ řekl a podal mi prsten. „Tenhle bude stačit. Vypadá skoro stejně jako prsten, který byl nalezen u mrtvolky.“

„A kdo myslíte, že se na ten inzerát přihlásí?“

„Přece ten muž v hnědém kabátě – náš přítel s červeným obličejem a s hranatými špičkami bot. Jestli nepřijde sám, pošle za sebe někoho.“

„Nemyslíte, že se mu to bude zdát příliš nebezpečné?“

„Nemyslím. Jestli je má představa o tom, jak se všechno odehrálo, správná, a já myslím, že správná je, pak ten člověk bude raději riskovat všechno, než by přišel o ten prsten. Domnívám se, že ho ztratil, když se sehnul nad Drebberovou mrtvolou. V první chvíli si to ale neuvědomil. Ztrátu zjistil, teprve když vyšel z domu. Hned běžel zpátky, ale v domě už byla policie, díky tomu, že ve své bezhlavosti nechal hořet svíčku. Musel předstírat, že je opilý, aby policii nebylo podezřelé, co dělá u branky. Vmyslete se do jeho postavení. Když věc uvážil, muselo ho napadnout, že mohl prsten ztratit na ulici, když vyšel z domu. Co udělá? Vrhne se na večerní vydání novin a bude hledat mezi inzeráty, zda někdo neoznámil nález prstenu. Samozřejmě uvidí můj inzerát a bude mít velkou radost. Proč by se měl bát léčky? Ani ve snu ho nenapadne, že by někdo spojoval nález prstenu s vraždou. Přijde, uvidíte, že přijde. Za hodinu bude tady.“

„A co bude dál?“ zeptal jsem se.

„To už nechte na mně, já to s ním vyřídím. Máte nějakou zbraň?“

„Starý služební revolver a několik nábojů.“

„Tak ho vyčistěte a nabijte. Ten člověk je schopen všeho. Musíme být připraveni na nejhorší.“

Šel jsem do ložnice a nabil jsem revolver, jak mi Holmes radil. Když jsem se vrátil, ze stolu bylo už sklizeno a Holmes se oddával své oblíbené zábavě – hrál na housle.

„Celá věc se začíná vyjasňovat,“ řekl, sotva jsem vešel do pokoje. „Právě jsem dostal z Ameriky odpověď na svůj telegram. Můj názor na tu věc je správný.“

„A jaký je váš názor?“ zeptal jsem se dychtivě.

„Mé housle by potřebovaly nové struny,“ poznamenal. „Dejte si revolver do kapsy. Až ten chlapík přijde, promluvte na něho jako by nic. To ostatní nechte na mně. Nedívejte se na něho moc přísně, mohl byste ho polekat.“

Podíval jsem se na hodinky. „Už je osm.“

„Ano. Bude tu pravděpodobně za několik minut. Pootevřete dveře. To stačí. Ted' zastrčte do zámku klíč zevnitř. Děkuju. Dnes jsem našel u antikváře pozoruhodnou starou knihu – ‚De jure inter gentes‘ – vyšla latinsky v Liege v Holandsku roku 1642. Karlovi I. seděla hlava ještě pevně na ramenou, když vytiskli tuhle malou knížku s hnědým hřbetem.“

„Kdo ji tiskl?“

„Nějaký Philippe de Croy. Na první stránce je velmi vybledlým inkoustem napsáno: ‚Ex libris Guliomi Whyte‘. Kdo to asi byl ten William Whyte? Podle písma bych řekl, že to byl nějaký pedantický právník sedmnáctého století. Myslím, že náš chlapík už jde.“

Než Holmes domluvil, ozval se pronikavě zvonek. Můj přítel vstal a otočil svou židli čelem ke dveřím. Slyšeli jsme kroky na chodbě, služebná šla odemknout. Pak se ozvalo zarachocení klíče ve dveřích.

„Bydlí tu doktor Watson?“ zeptal se vysoký, ale trochu drsný hlas. Neslyšeli jsme odpověď služebné, ale dveře se zavřely a někdo začal nejistým, pomalým krokem stoupat po schodech. Pomalu po tváři mého společníka přelétl výraz překvapení. Kroky se blížily chodbou a za chvíli se ozvalo tiché zaklepání na dveře.

„Dále!“ řekl jsem hlasitě.

Místo zločineckého individua, které jsme očekávali, vbelhala do pokoje stará, vrásčitá žena. Jako by ji prudké světlo oslnilo. Uklonila se, zamžourala na nás krhavýma očima a chvějícími se prsty nervózně něco hledala v kapse. Podíval jsem se na svého společníka. Tvářil se tak zoufale, že jsem měl co dělat, abych nedal na sobě nic znát. Stařena vytáhla z kapsy večerník a ukázala na náš inzerát.

„Tohle mě k vám přivedlo, pánové,“ řekla a znovu se uklonila, „zlatý prsten na Brixton Road. Patří mý holce, jmenuje se Sally. Je teprve

rok vdaná, její muž je stevard na americký lodi. Bojím se myslet na to, co řekne, až se vrátí domů a uvidí, že Sally nemá prsten. Je to prudás, i když je strážlivějš, co teprv když si dá. Má dcera, jako Sally, šla prosím včera večer do cirkusu s –“

„Je tohle její prsten?“ zeptal jsem se.

„Pánbu zaplat,“ zvolala stařena. „To bude mít Sally radost! Je to její prsten.“

„Kde bydlíte?“ zeptal jsem se a vytáhl tužku.

„13 Duncan Street, Houndsditch. Odtud je tam daleko.“

„Vaše dcera by do žádného cirkusu nemohla jít z Houndsditchu přes Brixton Road,“ řekl přísně Sherlock Holmes.

Stařena upřela na mého přítele své malé, zarudlé oči.

„Pán se ptal na *mou* adresu,“ řekla. „Sallyina adresa je Mayfield Place, číslo 3, Peckham.“

„A vy se jmenujete –“

„Sawyerová – ona se jmenuje Dennisová, vzal si ji Tom Dennis – takovej šikovnej, slušnej mládenec, dokud je na moři. Lodní společnost si žádnýho stevarda neváží víc než Toma. Jak se ale dostane na suchou zem, to víte – ženský, kořalka –“

Na znamení, které mi dal můj společník, jsem stařeně skočil do řeči. „Tady máte prsten, paní Sawyerová. Zřejmě patří vaší dceři a jsem rád, že ho mohu vrátit, komu patří.“

Stařena huhňavým hlasem poděkovala, strčila prsten do kapsy a šourala se po schodech dolů. Jakmile odešla, Sherlock Holmes vyskočil a běžel do svého pokoje. Za několik vteřin se vrátil v plášti, kolem krku měl šálu.

„Půjdu za ní,“ řekl ve spěchu, „určitě má v té věci prsty, zavede mě k vrahovi. Čekejte na mě.“

Sotva za naší návštěvnicí bouchly domovní dveře, Holmes už byl ze schodů dole. Oknem jsem viděl, jak se stařena plouží po druhé straně ulice a jak jí je pronásledovatel v patách.

„Bud' je celá ta jeho teorie nesprávná, nebo ho ta babka teď zavede přímo do středu záhady,“ pomyslel jsem si.

Nemusel mi říkat, abych na něho počkal, věděl jsem, že neusnu, dokud se nedozvím, jak skončilo toto nové dobrodružství Sherlocka Holmese.

Odešel skoro v devět hodin. Neměl jsem tušení, jak dlouho bude pryč. Usadil jsem se pohodlně do lenošky, zapálil si dýmku a začal listovat v „Bohémě“ Henryho Murgera. Po desáté hodině jsem slyšel, jak jdou služky spát. V jedenáct přešla kolem mých dveří důstojným krokem bytná. Také ona šla spát. Těsně před půlnocí jsem zaslechl, jak v zámku zarachotil klíč. Jakmile Holmes vešel, ihned jsem poznal, že neměl úspěch. Bylo na něm vidět, že neví, má-li se smát, nebo se zlobit. Nakonec ale zvítězil jeho smysl pro humor a Holmes se srdečně rozesmál.

„Byl bych velice nerad, kdyby se to dozvěděl Scotland Yard,“ řekl, když se zabořil do křesla. „Už tolikrát jsem se jim vysmál, že by mi to teď vrátili i s úroky. Jenže já si ten smích mohu dovolit, poněvadž vím, že je nakonec dohoním.“

„Tak jak to bylo?“ zeptal jsem se.

„Musím to na sebe povědět. Když ta osoba ušla kousek cesty, začala kulhat a dělala, jako by ji rozbolela noha. Za chvíli se zastavila a zavolala drožku, která jela kolem. Podařilo se mi přiblížit se k ní tak, abych slyšel adresu, ale ani jsem se nemusel namáhat, vykřikla ji tak hlasitě, že to bylo slyšet přes celou ulici. ‚Jed'te do Duncan Street, číslo 13, Houndsditch,‘ poručila drožkáři. Bude to asi v pořádku, pomyslel jsem si. Když ta ženská sedla do drožky, chytil jsem se vzadu. Tohle musí umět každý detektiv. Drožka drncala po nerovné dlažbě a já s ní. Kočí zastavil, až když jsme byli v Duncan Street. Seskočil jsem, ještě než jsme přijeli k domu, a pěkně pomalu jsem kráčet po chodníku jako by nic. Viděl jsem, jak drožka zastavila. Kočí seskočil z kozlíku, otevřel dvířka a čekal. Nikdo ale nevystoupil. Když jsem došel k domu, kočí zuřivě prohledával prázdnou drožku a nadával, až

se hory zelenaly. Po pasažérovi nebylo ani vidu, ani slechu. Myslím, že si kočí chvíli počká, než za tuhle cestu dostane zaplaceno. V domě číslo 13 jsem zjistil, že dům patří počestnému čalouníkovi, který se jmenuje Keswick. Sawyerovou nebo Dennisovou samozřejmě nikdo v domě nezná.“

„Snad nechcete říci, že ta pajdavá babka vyskočila z jedoucí drožky a že jste to nepozoroval ani vy, ani kočí?“ žasl jsem.

„Jakápak babka,“ řekl trpce Holmes. „My jsme byli baby, že jsme se nechali nachytat. Musel to být mladý muž, velice čilý, a k tomu ještě znamenitý herec. Byl neuvěřitelně dobře nalíčen. Zřejmě si všiml, že ho stopuju, proto si najal drožku, aby se mne zbavil. Z toho je vidět, že muž, kterého hledáme, není tak opuštěný, jak jsme si představovali, ale že má přátele, kteří jsou ochotni pro něho něco riskovat. Vy toho máte, doktore, jak vidím, pro dnešek dost. Bude nejlíp, když si půjdete lehnout.“

Byl jsem opravdu velice unaven a rád jsem poslechl. Když jsem odcházel z obývacího pokoje, Holmes seděl před dohasínajícím ohněm. Dlouho do noci jsem slyšel tiché, smutné kvílení jeho houslí. Věděl jsem, že uvažuje o podivné záhadě, kterou se rozhodl rozřešit.

KAPITOLA VI.

Tobias Gregson ukazuje, co dovede

Druhého dne ráno byly noviny plny „brixtonské záhady“, jak tomu říkaly. Dlouze a široce líčily, co se stalo, některé dokonce celý případ velmi podrobně rozebíraly. V těchto novinářských článcích byly uvedeny některé skutečnosti, které jsem neznal. Dodnes mám v zápisníku několik výstřížků, které se týkají toho případu. Zde je (trochu zkrácen) jeden z nich:

„Daily Telegraph“ psal, že v historii zločinu se vyskytuje málo tragédií, které by byly zahaleny neproniknutelnější rouškou tajemství, než je brixtonská záhada. Německé jméno zavražděného, nedostatek jakéhokoliv motivu a ten hrůzný nápis na stěně, to všechno ukazuje, že vraždu spáchali političtí uprchlíci a revolucionáři. Socialisté mají v Americe mnoho spolků, zavražděný zřejmě porušil jejich zákony, a oni ho sledovali tak dlouho, až ho dopadli. Potom se článek letmo zmínil o fémovém soudu, o aqua tofana¹, o karbonářích, o markýze de Brinvillier, o Darwinově teorii, o zásadách Malthusových a o vraždách spáchaných na ratclifské silnici, a skončil výstrahou anglické vlády, že by si měla dát větší pozor na cizince.

„Standard“ poukázal na skutečnost, že k takovým zločinům obyčejně dochází, když jsou u moci liberálové. Ti dovedou poplést hlavy lidovým masám, což logicky vede k úpadku státní autority. Muž, který byl nalezen mrtev, byl Američan a už několik týdnů se zdržoval v Londýně. Bydlel v penziónu paní Charpentierové na Torquay Terrace, Camberwell. Na cestách ho doprovázel jeho osobní tajemník Josef Stangerson. Ve čtvrtek 4. t. m. se oba rozloučili se

1 Jed 17. a 18. století, asi strychnin. *Pozn. překl.*

svou bytnou a odjeli na eustonské nádraží, aby nasedli do rychlíku, odjíždějícího do Liverpoolu. Lidé je ještě viděli na nástupišti. Dál už se neví o nich nic až do chvíle, kdy – jak už bylo oznámeno – byla Drebberova mrtvola nalezena v prázdném domě na Brixton Road, několik mil od eustonského nádraží. Jak se tam Drebber dostal a jakým způsobem přišel o život, to jsou otázky, které jsou stále ještě zahaleny rouškou tajemství. Nic není známo o tom, kde je Stangerson. Vyšetřováním případu byli pověřeni pánové Lestrade a Gregson ze Scotland Yardu a s důvěrou očekáváme, že tito dva vynikající detektivové záhadu brzo objasní.

Podle „Daily News“ není pochyby o tom, že jde o zločin politický. Despotismus a nenávisť k liberalismu, vládnoucí na evropské pevnině, vyhánějí na naše území mnoho lidí, kteří by byli řádnými občany, kdyby nebyli roztrpčeni vzpomínkami na to, co prožili. Pro tyto lidi platí velmi přísná pravidla cti, jejich porušení znamená smrt. Policie musí vynaložit největší úsilí, aby našla tajemníka Stangersona a aby zjistila podrobnosti o osobě zavražděného. To, že bylo zjištěno, kde bydlel, to je velký krok kupředu, za který musíme poděkovat jedině bystrosti a energii pana Gregsona ze Scotland Yardu.

Četli jsme s Holmesem tyto články při snídani. Holmes se jejich čtením znamenitě bavil.

„Neříkal jsem vám, že ať se stane cokoliv, slávu z toho bude mít Lestrade a Gregson.“

„Záleží na tom, jak to dopadne.“

„Prosím vás, na tom vůbec nezáleží. Jestli toho člověka chytí, bude to *díky* jejich úsilí, jestli uteče, bude to *navzdor* jejich úsilí. Jako když házíte minci – hlava – orel. Ať udělají cokoliv, vždycky se někdo najde, kdo bude při nich. *Un sot trouve toujours un plus sot qui l'admire.*²“

2 Hlupák vždycky najde ještě většího hlupáka, než je sám, který ho obdivuje. Pozn. překl.

„Proboha, co je to?“ zeptal jsem se překvapeně. Na chodbě a na schodišti se totiž ozval dupot, provázený hlasitými projevy rozhořčení naší paní domácí.

„To jsou detektivové z Baker Street,“ řekl vážně můj společník. Ještě ani nedomluvil a do pokoje vrazilo šest těch nejšpinavějších a nejroztrhanějších kluků, jaké jsem kdy viděl.

„Pozor!“ zavelel Holmes a šest malých darebáků se postavilo do řady. Stáli nehybně a v té chvíli se podobali ošklivým soškám. „Příště pošlete s hlášením Wigginsa a všichni ostatní počkáte na ulici. Našli jste ji, Wigginsi?“

„Ne, nenašli,“ odpověděl jeden z chlapců.

„Myslel jsem si to. Musíte pátrat dál, dokud ji nenajdete. Tady je vaše mzda.“ Dal chlapcům po šilinku. „Teď zmizte a příště ať je to hlášení lepší.“

Mávl rukou a chlapci pelášili ze schodů jako myši. Za chvíli jsme uslyšeli jejich křik dole na ulici.

„Jediný z těchto malých uličníků udělá víc práce než tucet policajtů,“ řekl Holmes. „Pohled na úředně vyhlížející osobu zapečetí lidem ústa. Tihle kluci ale prolezou všechno a slyší všechno. A nejsou hloupí. Jen jedno jim chybí: organizace.“

„Snad je nepoužíváte při vyšetřování toho brixtonského případu?“ zeptal jsem se.

„Používám. Jedna věc mi není ještě docela jasná. Časem ale i na to přijdu. – Teď ale dostaneme zprávy, které budou stát za to! Tamhle jde Gregson, celý září radostí. Ten jde určitě k nám. Už je tady!“

Někdo prudce zazvonil a za několik vteřin světlolasý detektiv vyběhl nahoru. Bral tři schody najednou a do pokoje zrovna vrazil.

„Můj drahý příteli,“ detektiv se zmocnil Holmesovy ruky a silně mu ji tiskl, „můžete mi gratulovat! Už jsem na to přišel. Všechno je jasné jako den.“

Zdálo se mi, že ve tváři mého společníka se na okamžik objevil neklid.

„Chcete říci, že jste vrahovi z Brixton Road na stopě?“ zeptal se Holmes.

„Na stopě! Pane, my jsme toho člověka už zavřeli!“

„Jak je jmenuje?“

„Arthur Charpentier, podporučík v loďstvu Jejího Veličenstva,“ oznamoval hrdě Gregson, mnul si tučné ruce a nepřestával se vypínat.

Sherlock Holmes si ulehčeně oddychl a usmál se.

„Posadte se, zkuste, jak vám budou chutnat tyto doutníky,“ řekl. „Rádi bychom slyšeli, jak jste to dokázal. Chcete trochu visky s vodou?“

„Viska by neškodila,“ odpověděl detektiv. „Ta strašná dřina mě během těch dvou dnů dokonale vyčerpala. Ani ne tak tělesně jako duševně. Jistě uznáte, pane Sherlocku Holmesi, že my dva pracujeme mozky.“

„Prokazujete mi příliš velkou čest,“ řekl vážně Holmes. „A teď nám povězte, jak jste dosáhl tohoto vynikajícího úspěchu.“

Detektiv se pohodlně usadil v lenošce a spokojeně kouřil doutník. Najednou se ze samé radosti plácl do stehna.

„Nejlepší na tom je,“ vykřikl, „že ten hlupák Lestrade, který si o sobě myslí, jak je chytrý a mazaný, sleduje falešnou stopu. Hledá toho sekretáře Stangersona. Ten s tím zločinem má asi tolik společného jako nenarozené dítě. Jsem přesvědčen, že už ho chytil.“

Ten nápad Gregsona tak rozveselil, že se smíchem div neudusil.

„A jak vy jste přišel na tu správnou stopu?“

„Všechno vám povím. Ovšem je to jen přísně mezi námi, doktore Watsone. Největší obtíž, kterou jsem musel překonat, byla dozvědět se něco o minulosti toho Američana. Někdo by čekal, až dostane odpověď na inzerát nebo až se u něho někdo přihlásí. Takhle si ovšem Tobias Gregson nepočíná. Pamatujete se na ten klobouk, který jsme našli vedle mrtvoly?“

„Ano,“ odpověděl Holmes. „Byl koupen u firmy John Underwood a synové, 129 Camberwell Road.“

Gregson vypadal zdrceně.

„Neměl jsem tušení, že jste si toho všiml,“ řekl. „Byl jste tam?“

„Ne.“

„Aha!“ vykřikl Gregson a v jeho hlase bylo znát radost. „Člověk nikdy nesmí zanedbat sebenepatrnější indicii.“

„Pro velkého ducha nic není nepatrné,“ poznamenal významně Holmes.

„Šel jsem tedy k Underwoodovi a zeptal jsem se, jestli prodal takový a takový klobouk, takové a takové velikosti. Podíval se do knih a hned to měl. Prodal takový klobouk panu Drebberovi, který bydlel v penziónu paní Charpentierové na Torquay Terrace. Tak jsem se dozvěděl jeho adresu.“

„To je chytré – velice chytré,“ poznamenal jakoby pro sebe Sherlock Holmes.

„Potom jsem navštívil paní Charpentierovou,“ pokračoval detektiv. „Byla velice bledá a utrápená. V pokoji s ní byla její dcera – neobyčejně hezké děvče. Měla červené oči a sotva jsem na ni promluvil, rty se jí začaly chvět. Jak jsem to uviděl, hned jsem začal něco věřit. Znáte ten pocit, pane Holmesi, když narazíte na správnou stopu – každý nerv se ve vás ozve. ‚Slyšely jste o záhadném úmrtí svého bývalého nájemníka, pana Enocha J. Drebbera z Clevelandu?‘“ zeptal jsem se.

„Matka přikývla. Zdálo se, že není schopna slova. Dcera se dala do pláče. Teď už mi bylo docela jasné, že ty ženské něco vědí.“

„V kolik hodin odešel pan Drebber z domu na nádraží?“ zeptal jsem se.

„V osm,“ řekla paní Charpentierová a polkla, aby potlačila rozčilení. „Jeho tajemník pan Stangerson říkal, že jsou dva vlaky – jeden v 9.15 a druhý v 11. Chtěl chytiti ten první.“

„To bylo naposled, co jste ho viděla?“

Když jsem položil tuto otázku, ta ženská najednou smrtelně zbledla. Teprve za několik vteřin ze sebe vypravila „Ano,“ ale takovým chraptivým, nepřirozeným hlasem.

Chvíli bylo ticho a potom promluvila dcera docela klidně a zřetelně.

„Nemá smysl lhát, maminko,“ povídá. „Musíme mluvit pravdu. Viděli jsme pana Drebbera ještě jednou –“

„Cos to udělala?“ paní Charpentierová zalomila rukama a klesla na židli. „Teď jsi zabila svého bratra.“

„Arthur by byl rozhodně proto, abychom mluvily pravdu,“ odpověděla energicky dívka.

„Bude nejlíp, když mi teď povíte všechno,“ řekl jsem. „Poloviční přiznání je horší než žádné. Kromě toho nevíte, co všechno o té věci víme my.“

„Na tvou odpovědnost tedy, Alice!“ vykřikla matka a obrátila se ke mně. „Řeknu vám všechno. Nesmíte si myslet, že jsem se prve tak lekla o svého syna proto, že si myslím, že můj syn je zapleten do té hrozné věci. Je úplně nevinný. Lekla jsem se ale, že když řeknu všechno, budete ho podezírat. To ale není možné. Nemůžete přece podezírat tak čestného člověka, podporučíka královského námořnictva, který má tu nejlepší pověst?“

„Uděláte nejlíp, když nám upřímně všechno povíte,“ odpověděl jsem. „Jestli je váš syn nevinný, nic se mu nestane, na to se můžete spolehnout.“

„Alice, nech nás raději o samotě,“ požádala dceru a ta se vzdálila. „Přiznám se vám,“ pokračovala, „že jsem neměla v úmyslu všechno vám říct, ale protože chudák má dcera to nakousla, nezbývá mi, než to dokončit. Poněvadž jsem se rozhodla, že budu mluvit, povím vám všechno a nic nezatajím.“

„To je to nejmoudřejší, co můžete udělat,“ řekl jsem.

„Pan Drebber bydlel u mne asi tři týdny. Cestoval se svým tajemníkem panem Stangersonem po evropské pevnině. Všimla jsem si, že na všech zavazadlech měli nálepku »Kodaň«, znamená to tedy, že přijeli z Dánska. Stangerson byl klidný, zdrženlivý člověk, jeho zaměstnavatel byl bohužel docela jiný. Choval se hrubě a nesluš-

ně. Hned první večer, co u mne bydlel, jak se patří přebíral. Den co den byl opilý od samého poledne. K služkám si velice dovoloval. Nejhorší bylo, že brzo se začal stejně chovat k mé dceři Alici a často jí říkal věci, kterým naštěstí ve své nevinnosti nerozuměla. Jednou ji dokonce objal a políbil – dokonce jeho vlastní sekretář mu toto neslušné chování vytkl.

„A vy jste to všechno trpěla?“ zeptal jsem se. „Můžete se přece svých nájemníků zbavit, kdy chcete.“

Viděl jsem, že jsem trefil do černého, paní Charpentierová se začervenala.

„Škoda, že jsem mu nedala výpověď hned první den,“ řekla. „Jenže mi platili každý libru denně – čtrnáct liber týdně, a teď je mrtvá sezóna. Jsem vdova a můj syn, co je u námořnictva, mě stál moc peněz. Nechtěla jsem o to nájemné přijít. Zamhouřila jsem tedy oči. Ale to poslední, to už bylo trochu moc, proto jsem mu dala výpověď. To byl důvod, proč se vystěhoval.“

„No a –?“

„Byla jsem šťastná, když jsem ho viděla odjíždět. Můj syn je právě doma, na dovolené. Nic jsem mu o tom neřekla, protože je prudký a svou sestru má neobyčejně rád. Když jsem za těmi dvěma zavřela dveře, spadl mi kámen ze srdce. Netrvalo ale ani hodinu a někdo zazvonil a služka mi přišla říct, že pan Drebber se vrátil. Byl rozčilen a zřejmě podnapilý. Vrazil do pokoje, kde jsem seděla se svou dcerou, a začal nesouvisle vykládat, že zmeškal vlak. Potom se obrátil k Alici a v mé přítomnosti jí navrhl, aby s ním utekla. »Jste plnoletá,« řekl, »a neexistuje zákon, který by vám v tom mohl zabránit. Mám víc peněz, než potřebuju. Tady té baby si nevšímejte a pojdte hned se mnou. Budete si žít jako kněžna.« Chudák Alice byla tak poděšená, že od něho odskočila, ale on ji chytil za zápěstí a táhl ji ke dveřím. Vykřikla jsem a v té chvíli vešel do pokoje můj syn Arthur. Slyšela jsem, jak si začali nadávat a prát se. Strachem jsem se neodvážila zvednout hlavu. Když jsem vzhledla, Arthur stál ve dveřích, smál se

a v ruce držel hůl. »Myslím, že ten chlap nás už nebude obtěžovat. Půjdu se za ním podívat, co dělá.« Vzal klobouk a dal se ulicí dolů. Druhého dne ráno jsme slyšeli, že pan Drebber za záhadných okolností zemřel.

Paní Charpentierová se často ve svém vyprávění zarazila a pořád vzdychala. Chvillemi mluvila tak tiše, že jsem jí sotva rozuměl. Přesto jsem si všechno, co řekla, stenograficky zaznamenal, takže omyl je vyloučen.“

„To, co říkáte, je velice napínavé,“ ozval se Holmes a zív. „Jak to bylo dál?“

„Když paní Charpentierová domluvila,“ pokračoval detektiv, „viděl jsem, že celá věc závisí na jediném bodu. Upřel jsem na ni pohled, který, jak vím ze zkušenosti, na ženy vždycky působí, a zeptal jsem se jí, v kolik hodin se její syn vrátil.“

„Nevím,“ odpověděla.

„Nevíte?“

„Ne. Má vlastní klíč, sám si otevřel.“

„Vy jste už byla v posteli?“

„Ano?“

„V kolik hodin jste šla spát?“

„Asi v jedenáct?“

„Váš syn byl tedy pryč nejmíň dvě hodiny?“

„Ano.“

„Možná, že byl pryč čtyři nebo pět hodin?“

„Možná.“

„Co během té doby dělal?“

„Nevím,“ odpověděla a celá zbledla.

Ted' už jsem ovšem mohl udělat jen jedno. Zjistil jsem, kde je podporučík Charpentier, vzal jsem s sebou dva policisty a zatkl jsem ho. Když jsem mu položil ruku na rameno a vyzval ho, aby šel klidně s námi, drže mi odpověděl: „Myslím, že mě zatýkáte proto, že si myslíte, že mám něco společného se smrtí toho darebáka Drebbera.“

Nic jsme mu o tom neřekli. Uznáte, že je velice podezřelý, že sám o tom začal mluvit.“

„Velice,“ řekl Holmes.

„Pořád ještě měl v ruce tu těžkou hůl, kterou popsala jeho matka a kterou si vzal, když šel za Drebberem. Je to silný dubový klacek.“

„Jaká je tedy vaše teorie?“

„No, má teorie je, že šel za Drebberem až do Brixton Road. Tam se znovu pohádali a možná, že během hádky dostal Drebber holí ránu do žaludku, která ho zabila a nezanechala po sobě žádné stopy. Protože lilo, nebyl nikdo na ulici, a tak Charpentier zatáhl mrtvolu do neobydleného domu. Pokud jde o svíčku, o krev, o nápis na stěně a o prsten, to všechno jsou asi jenom triky, které měly svést policii na nesprávnou stopu.“

„Výborně!“ řekl povzbudivě Holmes. „Opravdu, Gregson, nedá se popřít, že děláte pokroky. Z vás ještě jednou něco bude.“

„Musím sám sebe pochválit. Myslím, že jsem na to šel chytře,“ odpověděl pyšně detektiv. „Ten mladý muž vypověděl, že chvíli Drebbera sledoval, ten ho však zpozoroval a vzal si drožku, aby svému pronásledovateli ujel. Cestou domů potkal Charpentier starého kamaráda, s nímž kdysi sloužil na jedné lodi, a dlouho se s ním procházel. Na otázku, kde ten starý kamarád bydlí, nedovedl dát uspokojivou odpověď. Myslím, že teď všechno neobyčejně dobře do sebe zapadá. Musím se smát, když si vzpomenu na Lestrada, jak se žene po nesprávné stopě. Ten toho asi moc nevypátrá. A podívejme! – tady ho máme!“

Byl to opravdu Lestrade. Zatímco jsme hovořili s Gregsonem, vystoupil po schodech a teď vešel do pokoje. Obvyklá sebejistota a bodrost, kterou se obyčejně vyznačovalo jeho chování, však zmizela. Bylo na něm vidět, že ho něco trápí. Jeho vždycky tak bezvadný oblek byl neúpravňý a zmačkaný. Zřejmě přišel proto, aby požádal Sherlocka Holmese o radu, protože když uviděl svého kolegu, upadl do rozpaků a zarazil se. Stál uprostřed pokoje, nervózně mačkal klobouk a nevěděl, co dělat.

„To je neobyčejně zvláštní případ,“ řekl konečně. „Úplně nepochopitelný.“

„Tak vy jste, pane Lestrade, přišel na to, že ten případ je nepochopitelný,“ zvolal vítězoslavně Gregson. „Věděl jsem, že dojdete k tomuto závěru. Podařilo se vám najít toho tajemníka, Josefa Stangersona?“

„Tajemník Josef Stangerson,“ řekl vážně Lestrade, „byl dnes v šest hodin ráno zavražděn v Hallidayově hotelu.“

KAPITOLA VII.

Světlo v temnotě

Zpráva, kterou nám přinesl Lestrade, byla tak překvapující a neočekávaná, že nás všechny tři úplně ohromila. Gregson vyskočil ze židle a převrhl zbytek visky s vodou. Já jsem se mlčky zadíval na Sherlocka Holmese, který stiskl rty a sraštil obočí.

„Tedy i Stangerson!“ řekl tiše. „Případ se zamotává.“

„Byl už tak dost zamotaný,“ zabručel Lestrade a přitáhl si židli. „Zdá se, že jsem přerušil nějakou válečnou poradou.“

„Je ta – je ta zpráva pravdivá?“ vykoktal Gregson.

„Právě přicházím z pokoje, který si Stangerson v hotelu najal. Přišel jsem první na to, co se stalo.“

„Gregson nám právě vyložil svůj názor na celou věc,“ poznamenal Holmes. „Byl byste tak laskav a řekl nám, co jste viděl a co jste dělal?“

„Beze všeho,“ odpověděl Lestrade a sedl si. „Upřímně se přiznám, že jsem se domníval, že Stangerson je do Drebbberovy vraždy nějak zapleten. Tato nová událost však ukázala, že jsem se mýlil. S tou myšlenkou v hlavě jsem začal zjišťovat, co se stalo s tajemníkem. Třetího, asi v půl deváté večer, lidé viděli ty dva na eustonském nádraží. Ve dvě hodiny ráno byla Drebbberova mrtvola nalezena v domě na Brixton Road. Musel jsem najít odpověď na otázku, co dělal Stangerson mezi 8.30 a dobou vraždy, a co se s ním stalo potom. Telegrafoval jsem do Liverpoolu Stangersonův popis a upozornil tamní policii, aby dávala pozor na americké lodě. Potom jsem telegrafoval do všech hotelů a penziónů v okolí eustonského nádraží. Řekl jsem si: Co asi dělal Stangerson, když se rozešel s Drebbberem na nádraží? Přirozeně že si našel nocleh někde v okolí, aby hned ráno byl na nádraží.“

„Pravděpodobně se dohodli, kde se sejdou,“ poznamenal Holmes.

„Ukázalo se, že ano. Včera večer jsem si vzal telefonní seznam a ptal se v hotelích a penziónech. Marně. Dnes ráno jsem ve vyptávání pokračoval, v osm hodin jsem volal Hallidayův hotel v Little George Street. Na můj dotaz, jestli tam bydlí nějaký pan Stangerson, řekli, že ano.

„Jste jistě ten pán, na kterého čeká,“ řekli. „Čeká na nějakého pána už dva dny.“

„Kde je teď pan Stangerson?“ zeptal jsem se.

„Nahoře. Spí. Máme ho vzbudit v devět.“

Řekl jsem si, že když se u něho objevím znenadání, poleká se a řekne něco, čím se prozradí. Sluha se nabídl, že mě dovede k jeho pokoji ve druhém poschodí, vedla k němu krátká chodba. Sluha mi ukázal, které dveře to jsou, a chtěl hned zase sejít dolů. Vtom jsem spatřil něco, z čeho se mi udělalo skoro špatně, třebaže jsem za těch dvacet let služby už něco viděl. Zpod dveří vytékala rudá stružka krve, tekla chodbou a u zdi na protější straně vytvořila malou kaluž. Vykríkl jsem. Když sluha uslyšel můj výkřik, vrátil se. Div neomdlel, když to viděl. Dveře byly zamčeny zevnitř, ale my jsme se do nich opřeli a vyrazili je. Okno v pokoji bylo otevřené a pod ním leželo tělo muže v pyžamu. Už nějakou dobu musel být mrtev, protože jeho končetiny byly ztuhlé a studené. Když jsme ho otočili obličejem vzhůru, sluha hned poznal, že je to člověk, který si najal ten pokoj jako Josef Stangerson. Příčinou smrti byla hluboká bodná rána z levé strany, která musela zasáhnout srdce. A teď přijde něco, co je na té věci nejpodivnější. Co myslíte, že bylo nad zavražděným?“

Ještě než Sherlock Holmes odpověděl, cítil jsem, jak mi v předtuše nějaké hrůzy naskakuje husí kůže.

„Slovo ‚Rache‘ napsané krví,“ odpověděl Holmes.

„Ano,“ přisvědčil Lestrade. Všichni jsme chvíli mlčeli.

V tom, jak si neznámý vrah počínal, bylo cosi metodického a nepochopitelného. To činilo jeho zločiny ještě nepochopitelnějšími. Mé nervy, které byly v tolika bitvách docela klidné, se teď začaly chvět.

„Máme svědka, který toho muže viděl,“ pokračoval Lestrade. „Mlékař, který v tu dobu chodívá do mlékárny, šel uličkou, která vede od stájí za hotelem. Všiml si, že žebřík, který tu obyčejně leží, je opřen o jedno okno v druhém poschodí. Okno bylo otevřené. Když mlékař přešel, ohlédl se ještě a uviděl, jak po žebříku sestupuje nějaký člověk. Poněvadž slézal po žebříku tak klidně a jako by mu vůbec nezáleželo na tom, jestli ho někdo uvidí, mlékař si myslel, že je to asi nějaký tesař nebo truhlář, který pracuje v hotelu. Nevěnoval mu zvláštní pozornost, jen se divil, že pracuje tak časně ráno. Měl dojem, že ten muž je vysoký, červený v obličeji a že má na sobě dlouhý, hnědý kabát. Musel zůstat v pokoji ještě chvíli po vraždě, protože v umývadle jsme našli zakrvavenou vodu, ve které si myl ruce. Na prostěradle zůstaly krvavé skvrny, jak si utíral nůž.“

Podíval jsem se na Holmese. Popis vraha se přesně shodoval s tím, jak jej vylíčil Holmes. Na tváři svého spolubydlícího jsem však neviděl ani radost, ani uspokojení.

„Nenašel jste v pokoji nic, co by nás přivedlo na stopu vraha?“ zeptal se.

„Nic. Stangerson měl v kapse Drebberovu peněženku, ale to není nic neobvyklého, protože všechno platil on. Bylo v ní asi osmdesát liber a zřejmě nic nechybělo. Ať byl motiv těchto neobyčejných zločinů jakýkoliv, rozhodně jím nebyla loupež. V kapse zavražděného nebyly žádné papíry nebo poznámky kromě jediného telegramu, poslaného asi před měsícem z Clevelandu. Telegram zněl: ‚J. H. je v Evropě, a nebyl podepsán.‘“

„Nic jiného tam nebylo?“ zeptal se Holmes.

„Nic, co by stálo za řeč. Na posteli ležel román, který četl, než usnul, a vedle na židli ležela dýmka. Na stole stála sklenice vody a na okně byla malá krabička od nějaké masti a v ní dvě pilulky.“

Sherlock Holmes vyskočil ze židle a radostně vykřikl: „Poslední článek! Případ je rozřešen.“

Oba detektivové na něho užasle vyvalili oči.

„Držím teď v rukách všechny nitky, z kterých celá ta motani-
ce vznikla.“ V jeho prohlášení nebyla nejmenší známka pochyb.
„Musím si to ještě doplnit některými podrobnostmi, ale jsem pře-
svědčen, že vím v hlavních rysech všechno, co se stalo od chvíle, kdy
se na nádraží Drebber rozloučil se Stangersonem, až do chvíle, kdy
byla nalezena Stangersonova mrtvola. Jako bych všechno viděl na
vlastní oči. Hned vás přesvědčím. Máte ty pilulky?“

„Mám,“ odpověděl Lestrade a vytáhl z kapsy malou bílou krabič-
ku. „Vzal jsem je s sebou zároveň s peněženkou a s telegramem. Že
jsem ty pilulky nenechal v hotelu, je čirá náhoda, nepříkládám jim
totiž žádnou důležitost.“

„Dejte je sem,“ řekl Holmes. „Podívejte se na ně, doktore,“ obrátil
se na mne, „jsou to obyčejné pilulky?“

Byly perlově šedé, malé kulaté a proti světlu skoro průzračné.
Nebyly to obyčejné pilulky.

„Podle toho, jak jsou lehké a průzračné, soudil bych, že jsou ve
vodě rozpustné,“ prohlásil jsem.

„Správně,“ řekl Holmes. „Neobtěžovalo by vás dojít dolů a přinést
toho chudáčka teriéra, který je už tak dlouho nemocný? Naše do-
máci vás včera prosila, abyste ukončil jeho trápení.“

Šel jsem dolů, a když jsem se zase vrátil, nesl jsem v náručí psa.
Těžce dýchal a jeho skelné oči prozrazovaly, že se jeho konec blíží.
Ostatně podle jeho sněhobílého čenichu jsem poznal, že už pře-
kročil obvyklý čas určený psům. Položil jsem ho na podušku před
krbem.

„Teď rozpůlím jednu z těch pilulek.“ Holmes vytáhl nožík. „Jednu
polovinu vrátím do krabičky, poněvadž jí ještě bude třeba k jinému
účelu. Druhou dám do sklenice na víno, v níž je čajová lžička vody.
Vidíte, že náš přítel doktor měl pravdu – pilulka se rychle rozpouští.“

„To je možná velice zajímavé,“ řekl Lestrade uraženým tónem
člověka, který má dojem, že někdo si z něho dělá blázna, „nevidím
ale, co to má co dělat se smrtí Josefa Stangersona.“

„Trpělivost, příteli, trpělivost! Brzo poznáte, že to s ní má mnoho co dělat – vlastně všechno. Teď přidám trochu mléka, aby směs byla chutná, a až ji předložím psu, uvidíte, že ji docela rád spolkne.“

Holmes přelil obsah sklenice do misky a misku postavil před teriéra. Pes ji vylízal do sucha. Holmesovo vážné chování na nás tak zapůsobilo, že jsme ani nedutali. Pozorovali jsme upřeně psa a čekali, co se stane. Ale nestalo se nic. Pes dál ležel natažen na podušce, těžce dýchal, zřejmě mu nebylo ani líp, ani hůř.

Holmes vytáhl hodinky, a když minuta mījela za minutou, a nic se nedělo, objevil se na jeho tváři výraz zklamání. Hryzl si rty, bubnoval prsty na stůl a i jinak projevoval svou netrpělivost. Bylo mi ho líto, když jsem ho viděl tak rozčileného. Oba detektivové se uštěpačně usmívali, Holmesův neúspěch jim rozhodně nebyl nepřijemný.

„To nemůže být pouhá shoda okolností!“ Holmes vyskočil ze židle a chodil zuřivě sem tam po pokoji. „Není možné, aby to byla obyčejná shoda okolností. Tytéž pilulky, na které jsem měl podezření v případě Drebberově, se skutečně najdou po smrti Stangersonově. A přece jsou neškodné. Co to znamená? Celý můj myšlenkový postup přece nemůže být chybný. To je nemožné! A přece tomu nebohému psu se po nich nic nestalo. Ach, už to mám! Už to mám!“ Přímo zajásal radostí, skočil po krabičce, rozřízl druhou pilulku na dvě poloviny, jednu polovinu rozpustil, přilil mléka a roztok předložil teriérovi. Nešťastný pes v něm skoro ještě ani neomočil jazyk, a už mu končetinami projelo křečovitě zachvění a za okamžik ležel ztuhlý a nehybný jako by ho blesk zasáhl.

Sherlock Holmes si zhluboka oddechl a otřel si zpoceně čelo.

„Měl jsem víc důvěřovat svému rozumu,“ řekl. „Měl jsem vědět, že když nějaká skutečnost je v rozporu s logickým výkladem, musíme si ji vyložit jinak. Ze dvou pilulek v této krabičce jedna obsahovala smrtelný jed, a druhá byla neškodná. Mohl jsem to vědět, než jsem se na tu krabičku podíval.“

Tato poslední věta mi připadala tak podivná, že jsem začal pochybovat o Holmesových zdravých smyslech. A přece ten mrtvý pes byl důkazem, že Holmesovo uvažování bylo správné. Zdálo se mi, že mlha v mé hlavě se pomalu rozptyluje a že si začínám tvořit temnou, nejasnou představu pravdy.

„To všechno se vám zdá být nepochopitelné,“ pokračoval Holmes, „protože hned na začátku vyšetřování se vám nepodařilo pochopit důležitost jediné skutečné stopy, kterou jsme měli. Měl jsem štěstí, že jsem ji nepřehlédl. Všechno, co se stalo potom, jenom potvrdilo mou původní domněnku a bylo vlastně jejím logickým pokračováním. Proto věci, které vás mátlly a případ činily záhadnějším, mně ho osvětlovaly a posilovaly mé závěry. Je chyba plést si podivnost se záhadností. Ten nejobyčejnější zločin je často tím nejzáhadnějším zločinem, poněvadž nemá žádné nové nebo speciální rysy, z nichž by bylo možno vyvodit závěry. Tuto vraždu by bylo mnohem těžší vysvětlit, kdyby mrtvola byla nalezena někde na ulici beze všech těch tajemných a senzačních okolností, které z toho zločinu učinily takovou záhadu. Tyto podivné drobnosti nejen že vyšetřování neztěžovaly, ale vlastně je ulehčovaly.“

Gregson, který poslouchal se značnou netrpělivostí, se už neudržel.

„Podívejte se, pane Sherlocku Holmesi,“ řekl, „my všichni rádi uznáváme, že jste chytrý člověk a že máte své vlastní pracovní metody. Teď bychom ale chtěli slyšet něco víc než teorii a kázání. Nám jde o to, abychom toho, kdo to udělal, chytili. Myslel jsem, že jsem vraha našel, ale zdá se, že jsem se mýlil. Mladý Charpentier nemůže mít prsty v té druhé záležitosti. Lestrade honil Stangersona, a zdá se, že se taky mýlil. Vy děláte všelijaké narážky a asi toho víte víc než my, teď ale přišel čas, kdy máme právo zeptat se vás přímo, co všechno o té věci víte. Můžete nám říct jméno člověka, který to udělal?“

„Musím uznat, pane Holmesi, že Gregson má pravdu,“ řekl Lestrade. „Oba jsme se snažili a oba jsme ztroskotali. Co jsem tady v tom pokoji,

vy jste několikrát opakoval, že máte všechny důkazy, které potřebujete. Nenecháte si je přece pro sebe.“

„Čím déle bude vrah na svobodě, tím větší je nebezpečí, že spáchá nějaký nový hrůzný zločin,“ řekl jsem.

Zdálo se, že Holmes neví, jak má na tyto naše domluvy odpovědět. Pořád chodil sem tam po pokoji s hlavou svěšenou a vraštil obočí jako vždycky, když přemýšlel.

„K novým vraždám už nedojde,“ řekl konečně. Náhle se zastavil a obrátil se k nám. „To můžete vypustit z hlavy. Ptali jste se mne, jestli znám jméno vraha. Zním. Ale prostá znalost jeho jména je pouhá maličkost proti tomu, jak ho dopadnout. Doufám, že se mi to brzo podaří a že to provedu svým vlastním způsobem. Bude ale nutno zachovat velkou opatrnost, protože máme co dělat s velice lstivým a ke všemu odhodlaným člověkem, kterému pomáhá – jak jsem měl příležitost zjistit – jiný, stejně chytrý člověk, jako je on sám. Pokud vrah netuší, že někdo má proti němu nějaký důkaz, je jakási naděje, že bude dopaden. Ale kdyby měl sebemenší podezření, hned změní jméno a okamžitě zmizí mezi čtyřmi milióny obyvatel tohoto velkého města. Aniž se vás chci dotknout, musím říci, že pokládám dopadení pachatele za příliš tvrdý oříšek pro policii, a proto jsem vás nepožádal o pomoc. Víím, že když neuspěju, budete mi vyčítat, že jsem nepožádal policii o pomoc, ale na to jsem připraven. Prozatím vám mohu jenom slíbit, že až přijde chvíle, kdy vás budu moci informovat, aniž tím ohrozím svůj vlastní život, udělám to.“

Ani Gregson ani Lestrade nebyli zřejmě příliš spokojeni s tímto slibem, a jistě se jim také nelíbila poznámka o policii. Gregson se začervenal až po kořínky světlých vlasů a Lestradaova malá očka byla plna zvědavosti a zloby. Ale ani jeden z nich neměl kdy promluvit. Ozvalo se zaklepání na dveře a do pokoje vešel otrhaný a špinavý chlapec. Byl to vůdce tlupy toulavých kluků Wiggins.

Ledabyle pozdravil a řekl: „Ta drožka čeká dole.“

„Výborně,“ řekl vlídně Holmes. „Proč jste nezavedli ve Scotland Yardu tento druh pout?“ pokračoval a přitom vyndal ze zásuvky ocelová pouta. „Podívejte se, jak krásně funguje to péro. Zaklapnou okamžitě.“

„Zastaralý druh pout docela stačí, jestli chytíme toho, komu je chceme nasadit,“ řekl Lestrade.

„Výborně, výborně,“ usmál se Holmes. „Kočí by mi mohl pomoci se zavazadly. Požádej ho, aby přišel nahoru, Wiggins.“

Překvapilo mě, že můj společník mluví, jako by chtěl odcestovat. Ani slovem se dosud nezmínil, že by chtěl někam jet. V pokoji bylo malé zavazadlo, Holmes je vytáhl a začal na něm utahovat řemeny. Byl v plné práci, když kočí vešel do pokoje.

„Pomozte mi jenom s touhle přezkou,“ vyzval kočího. Klečel na zavazadle a ani hlavu neotočil.

Kočí, který se tvářil posupně a vzdorovitě, přistoupil a položil ruce na zavazadlo, aby pomohl. V tom se ozvalo ostré cvaknutí a Sherlock Holmes vstal.

„Pánové,“ řekl vítězoslavně, „dovolte, abych vám představil pana Jeffersona Hopa, který zavraždil Enocha Drebbera a Josefa Stangerona.“

Všechno se odehrálo tak rychle, že jsem neměl ani kdy uvědomit si, co se vlastně stalo. Živě se ale pamatuju na Holmesův vítězoslavný výraz, na jeho hlas, na užaslou, zuřivou tvář kočího, když se díval na lesklá pouta, která se objevila na jeho zápěstích jakoby kouzlem. Chvilku jsme všichni stáli jako sochy. Pak se ten člověk za hrozného, vzteklého řevu vyrval Holmesovi z rukou, vrhl se k oknu a vyskočil na ně. Dřevěný rám a sklo se roztříštilo, ale než mohl z okna vyskočit, Gregson, Lestrade a Holmes se na něho vrhli jako lovečtí psi. Vtáhli ho zpět do pokoje a pak začal strašlivý zápas. Ten člověk byl tak silný a tak zuřivý, že jsme si s ním nevěděli rady. Měl sílu, jakou mívají epileptici, když dostanou záchvat. Obličej a ruce si strašlivě pořezal sklem, když chtěl vyskočit z okna, avšak ztráta

krve nijak nezmenšila jeho sílu. Teprve když se Lestradovi podařilo vsunout mu ruku za nákrčník a napolo ho uškrtil, pochopil, že jeho zoufalé pokusy uniknout nám jsou marné. Ale ani pak jsme se necítili bezpečni, dokud jsme mu nespoutali také nohy. Byli jsme z toho zápasu celí schváceni.

„Dole stojí jeho drožka,“ řekl Sherlock Holmes. „Můžete ho v ní odvést do Scotland Yardu. A teď, pánové,“ pokračoval, „naše malá záhada je rozluštěna. Už se mne můžete ptát, na co chcete. Nemusíte se bát, že vám na vaše otázky neodpovím.“

ČÁST II.

Země svatých

KAPITOLA I.

Na Velké solné pláni

Ve střední části severoamerické pevniny leží vyprahlá, odpuzující poušť, která po mnoho let byla hradbou proti postupu civilizace. Od Sierry Nevady k Nebrasce a od řeky Yellowstone na severu k řece Colorado na jihu se rozprostírá země smutku a ticha. Příroda ovšem nedala celému tomuto kraji jednotvárný vzhled. Vytvořila zde i vysoké, sněhem pokryté hory a temná, ponurá údolí. Jsou tu rychle tekoucí řeky, které se řítí rozeklanými kaňony. Jsou tu obrovské pláně, které se v zimě bělají sněhem a v létě jsou pokryty šedým solným prachem. Všechno je tu jakoby bez života, nehostinné, chudé.

Tato země zoufalství není obydlena. Někdy tudy přejde tlupa indiánů z kmene Pániů nebo z kmene Černonožců, která putuje k novým lovištím, ale i ti nejstatečnější ze statečných jsou rádi, když mají tu hrůznou pláň za zády a když se znovu octnou na svých prériích. Křovím se plíží kojot, ve vzduchu těžce mává křídly luňák a temnými roklami se kolébá neohrabaný medvěd grizzly a hledá si mezi skalami potravu. To jsou jediní obyvatelé této pustiny.

Na celém světě není nic smutnějšího než pohled, který se před vámi otevře, když stanete na severním úbočí Sierry Blanco. Kam oko dohlédne, leží velká, plochá rovina, pokrytá solným prachem a skupinami zakrslých, věčně zelených dubů. Po nejzazším okraji obzoru se táhne dlouhý řetěz horských vrcholů, pokrytých sněhem. Na tomto obrovském kusu země není ani známky života, ani stopy po něčem, co by život připomínalo. Po ocelově modrém nebi nepřeletí pták, na mrtvé, šedé zemi se nic nepohne. A hlavně: je tu absolutní ticho. Naslouchej, jak chceš, v celé té obrovské pustině nezachytíš ani stín zvuku. Nic než ticho – úplně, zdrcující ticho.

Řekli jsme, že na té velké pláni není ani stopy po něčem, co připomíná život. Není to tak docela pravda. Když se díváte ze Sierry Blanca dolů, vidíte, jak se přes poušť vine stezka a jak se ztrácí v dálce. Je vyježděná koly vozů a vyšlapaná nohama mnoha odvážlivců. Jsou po ní roztroušeny bílé předměty, které se v slunci lesknou a odrážejí se od šedé vrstvy soli. Pojd'te blíž a prohlédněte si je! Jsou to kosti. Některé jsou velké a hrubé, jiné menší a jemnější. Ty první patřily zvířatům, ty druhé lidem. Patnáct set mil je dlouhá ta příšerná karavanní cesta. Můžete ji sledovat podle pozůstatků těch, kteří na ní padli.

4. května 1847 tu na malém pahorku stál a rozhlížel se po kraji jediný pocestný. Podle vzhledu to mohl být sám tvůrce nebo démon těch končin. Těžko povědět, zda byl blíž čtyřicítce nebo šedesátce. Jeho tváře byly propadlé a vyzáblé, vyvstávající kosti obličje byly potaženy napjatou, hnědou, pergamenu podobnou kůží. Jeho dlouhé hnědé vlasy a brada byly bíle prokvetlé. V zapadlých očích toho člověka byl nepřirozený lesk a na jeho ruce, která svírala ručnici, bylo sotva víc masa než na ruce kostry. Aby se udržel na nohou, opíral se o svou zbraň, a přece jeho vysoká, mohutná postava svědčila o jeho houževnaté, silné tělesné soustavě. Avšak vyzáblá tvář a oděv, který na něm volně visel, prozrazovaly, proč má ten stařecký zchátralý vzhled. Ten člověk umíral – umíral hladem a žízní.

S největší námahou prošel roklí a pak vystoupil na malý pahorek doufaje, že někde uvidí vodu. Před ním ležela velká solná pláň a v dálce pásma pustých hor. Nikde nebylo ani stopy po rostlině nebo po stromu, které by byly znamením, že je tu vláha. Na velké široširé pláni nebylo ani jiskřičky naděje. Neklidnýma, pátravýma očima pohlédl k severu, k východu, k západu – a uvědomil si, že jeho putování skončilo a že tady, na tom holém skalisku, zemře.

„Co na tom, jestli umřu teď tady, nebo za dvacet let v posteli,“ řekl si pro sebe, když si sedal do stínu balvanu.

Než se usadil, položil na zem ručnici, která mu teď nebyla nic platná, a z ramen složil velký ranec, ovinutý šedou šálou. Ranec byl

pro toho vysíleného člověka asi příliš těžký, protože když ho chtěl položit, neudržel ho a ranec dopadl prudce na zem. Hned nato se ozval naříkavý výkřik a z rance se vynořila poděšená tvářička se zářícíma hnědýma očima a dvě umazané pěstičky.

„Udělal jsi mi bolest,“ řekl vyčítavě dětský hlas.

„Opravdu? To jsem nechtěl,“ odpověděl kajícně muž.

Rozvinul šedou šálu a vyprostil z ní hezké, asi pětileté děvčátko. Hezounké botičky a pěkné růžové šaty s malou plátěnou zástěrkou svědčily o tom, že dítě mělo pečlivou matku. Děvčátko bylo bledé a vyčerpané, ale oblé paže a nohy byly důkazem, že netrpělo tolik hladem jako jeho společník.

„Ještě to bolí?“ zeptal se starostlivě, protože děvčátko si pořád ještě mnulo týl, pokrytý rozcuchanými zlatými kadeřemi.

„Dej mi semhle pusu a přestane to bolet,“ řeklo dítě velice vážně a ukázalo, kam se uhodilo. „Maminka to vždycky tak dělala. Kde je maminka?“

„Maminka odešla. Myslím, že ji brzo uvidíš.“

„Odešla!“ řeklo děvčátko. „To je divné, že mi nedala sbohem. Dávala mi skoro vždycky sbohem, když šla třeba jenom k tetě na čaj, a teď už je pryč tři dny. Je tu hrozně sucho, vid’? Není tu někde voda nebo něco k jídlu?“

„Ne, nic tu není, miláčku. Musíš být ještě chvíli trpělivá a potom bude všechno v pořádku. Opři si o mě hlavičku, tak, a hned ti bude líp. Těžko se mluví, když jsou rty okoralé, myslím ale, že bude nejlíp, když ti povím, jak to s námi je. Co to máš?“

„Něco hezkého, něco hezkého!“ křičelo nadšeně děvčátko a ukázalo dva třpytivé kousky slídy. „Až se vrátíme domů, dám je bratříčkovi Bobovi.“

„Brzo uvidíš ještě hezčí věci,“ řekl muž. „Jenom chvíli počkej. Chtěl jsem ti ale říct – pamatuješ se, jak jsme odešli od řeky?“

„Ó ano.“

„Víš, počítali jsme, že brzo přijdeme k jiné řece. Ale buď jsme měli špatné kompasy, nebo mapa nebyla dobrá, zkrátka řeka se neobjevila. Došla nám voda. Zbyla nám jí jen kapka pro takové, jako jsi ty a – a –“

„A ty ses nemohl umýt,“ přerušilo ho děvčátko velice vážně a zadávalo se na jeho ušpiněný obličej.

„Ne, ani napít. A pan Bender, ten odešel první, potom indián Pete a potom paní McGregorová a Johny Hones a potom, miláčku, tvá maminka.“

„Tak maminka taky umřela!“ vykřiklo děvčátko, zakrylo si obličej zástěrkou a rozplakalo se.

„Ano, všichni odešli kromě tebe a mne. Napadlo mě, že bychom tady snad mohli najít vodu, tak jsem si tě hodil na rameno a šli jsme. Vodu jsme ale nenašli. Myslím, že teď už nemáme vůbec žádnou naději.“

„Chceš tím říct, že taky umřeme?“ zeptalo se dítě, přestalo plakat a zvedlo uszlenu tvář.

„Něco takového.“

„Proč jsi to neřekl hned?“ zasmála se radostně. „Zbytečně jsi mě polekal. Přece až umřeme, budeme zase s maminkou.“

„Ano, ty ano, miláčku.“

„A ty taky. Řeknu jí, jak strašně hodný jsi byl ke mně. Určitě na nás bude čekat u nebeské brány s velkým džbánem vody a s hromadou horkých pohankových placek. Na obou stranách budou pomazány máslem, my to tak máme s Bobem rádi. Kdy už to bude?“

„Nevím – dost brzo.“

Muž se upřeně zadíval k severu. Na modré klenbě nebes se objevily tři malé tečky. Co chvíli se zvětšovaly, tak rychle se blížily. Brzo se ukázalo, že to jsou tři velcí hnědí ptáci. Zakroužili nad hlavami obou poutníků a potom si sedli na skálu nad nimi. Byli to luňáci, supi západu. Jejich příchod byl poslem smrti.

„Kohouti a slepice,“ křičelo radostně děvčátko, ukazovalo na zlověstné ptáky a tleskáním se snažilo je přinutit, aby vzlétli. „Řekni, stvořil Pánbůh tenhle kraj?“

„Ovšem že ho stvořil,“ odpověděl muž, poněkud udiven neočekávanou otázkou.

„Pánbůh stvořil Illinois a Missouri,“ pokračovalo děvčátko. „Tehle kraj musel určitě stvořit někdo jiný. Moc dobře to ale neudělal. Zapomněl na vodu a na stromy.“

„Co kdyby ses pomodlila? Co tomu říkáš?“ zeptal se nesměle muž.

„Ještě není večer,“ odpověděla.

„Na tom nezáleží. Není to sice docela podle předpisu, ale Jemu to určitě nebude vadit. Říkej některou z těch modliteb, které jsi odříkávala každý večer ve voze, když jsme jeli přes pláně.“

„A proč ty sám nějakou neříkáš?“ zeptalo se dítě a upřelo na muže udivený pohled.

„Všechny jsem zapomněl,“ odpověděl. „Nemodlil jsem se od té doby, co jsem sahal tak do poloviny téhle ručnice. Myslím, že nikdy není příliš pozdě. Ty se budeš modlit a já to budu říkat po tobě.“

„To si ale musíš kleknout a já taky,“ řeklo děvčátko a rozprostřelo na zem šálu, aby si neotlačili kolena. „Musíš sepnout ruce – takhle.“

Před očima luňáků se tu teď odehrál zvláštní výjev. Na úzké šále klečeli vedle sebe dva pocestní, malá, žvatlavá holčička a tvrdý, otrlý muž. Buclatá tvářička dítěte a mužův vyzáblý, hranatý obličej byly obráceny k bezoblačnému nebi s vroucí prosbou k té mocné bytosti, jíž se oba poutníci octli tváří v tvář, a dva hlasy, jeden vysoký a jasný, druhý hluboký a drsný, se spojily k prosbě o milost a odpuštění. Když se pomodlili, sedli si zase do stínu balvanu. Dítě brzo usnulo, opřeno o širokou hrud' svého ochránce. Muž chvíli bděl nad spící holčičkou, ale potom i jeho přemohl spánek. Tři dni a tři noci si nedovolil ani usnout, ani odpočinout. Unavená víčka se mu pomalu zavírala a hlava klesala níž a níž na prsa, až se mužovy šedé vousy na bradě smísily se zlatými kučery dítěte. Oba usnuli hlubokým, bezesným spánkem.

Kdyby pocestný byl zůstal vzhůru ještě půl hodiny, byl by se mu naskytl zvláštní pohled. Daleko, na samém konci Solné pláně se

zvedl obláček prachu, zprvu lehounký a sotva rozeznatelný od mlhy na obzoru. Postupně se stával stále vyšší a širší, až utvořil hutný, zřetelný mrak. Mrak rostl a nakonec bylo zřejmé, že byl způsoben pohybujícími se tvory. V úrodnější krajině by si člověk mohl myslet, že se blíží jedno z velkých stád buvolů, která se pasou na prériích. Když se vír prachu blížil k osamělému skalisku, na němž odpočívali naši ztroskotanci, začaly se v mlze rýsovat plachtou kryté vozy a postavy ozbrojených jezdců. Byla to velká karavana, táhnoucí na západ. Když čelo karavany dorazilo k úpatí hor, její konec se ještě ani neobjevil na obzoru. Přímo přes obrovskou pláň se ubíral neuspořádaný průvod – vozy a káry, muži na koních i pěší, nesčetné množství žen klopytajících pod břemenem a děti cupitající vedle vozů nebo vykukující zpod bílých plachet. Zřejmě to nebyla skupina obyčejných přistěhovalců, byl to spíš kočovný lid, přinucený tlakem okolností vyhledat si novou vlast. Z této lidské masy stoupal do čistého vzduchu zmatený halas a hukot, smíšený se skřípěním kol a ržáním koní. Ale všechen ten hluk přece jenom nebyl dost silný, aby probudil dva unavené pocestné.

V čele zástupu jelo dvacet, nebo snad ještě víc vážných, přísně se tvářících jezdců v tmavých oblecích z doma tkané látky a ozbrojených ručnicemi. Když dojeli k úpatí skaliska, zastavili se ke krátké poradě.

„Prameny jsou vpravo, bratři,“ řekl jeden z nich. Měl tvrdý výraz kolem úst, byl hladce oholen a vlasy měl prošedivělé.

„Držme se vpravo od Sierry Blanca – tak dorazíme k Rio Grande,“ řekl druhý.

„Nebojte se, že nebudete mít vodu,“ ozval se třetí. „Ten, který dal vyprýstit vodě ze skály, neopustí svůj vyvolený lid.“

„Amen! Amen!“ odpověděli ostatní.

Už se chtěli dát znovu na cestu, když nejmladší z nich, který měl nejbystřejší zrak, vykřikl a ukázal na rozeklané skalisko nad jejich hlavami. Na vrcholu skaliska se pohnulo něco malého, růžového – byl

to jen úzký proužek růžové barvy, ale na pozadí šeré skály ho bylo jasně a zřetelně vidět. Všichni ihned seskočili z koní a strhli z ramen ručnice. Další jezdci přiklusali na pomoc předsunuté hlídce. Všichni měli na rtech slovo „indiáni“.

„Tady nemohou být indiáni,“ řekl starší muž, který jak se zdálo, byl velitelem. „Území Pániů jsme už minuli a jiné indiánské kmeny tu nejsou, ty potkáme, až překročíme velké hory.“

„Mám se na to jít podívat, bratře Stangersone?“ zeptal se jeden z jezců.

„Já bych šel taky, já taky,“ ozvalo se deset dalších hlasů.

„Koně nechte dole, my tu na vás počkáme,“ odpověděl velitel. Mladíci rychle seskákali z koní, přivázali je a už šplhali po příkré skále k předmětu, který vzbudil jejich zvědavost. Stoupali rychle a bez hlesu, s jistotou a obratností zkušených zvěďů. Ti, kteří je pozorovali zdola, viděli, jak přeskakují lehce ze skály na skálu, a za chvíli se už obrysy jejich postav objevily na pozadí nebe. Vedl je mladý muž, který prve strhl poplach. Najednou ti, kteří šli za ním, viděli, jak zvedl ruce jakoby v nesmírném úžasu. Když ho dohonili, i oni užasli nad tím, co uviděli.

Na plochem vrcholu holé skály se tyčil obrovský balvan, a opřen o tento balvan tu ležel vysoký, na kost vyhublý muž s dlouhou bradou a drsnou tváří. Jeho klidný výraz a pravidelné oddychování ukazovalo, že tvrdě spí. Vedle něho ležela malá holčička. Oblými bílými pažemi objímala mužův hnědý, žilnatý krk a její zlatovlasá hlava mu spočívala na prsou, v záhybech manšestrového kabátu. Za růžovými pootevřenými rty bylo vidět pravidelnou řadu sněhobílých zoubků a na dětské tvářičce děvčátka pohrával líbezný úsměv. Její buclaté nožky v bílých punčoškách a v hezkých střevíčkách s lesklými sponami byly v podivném kontrastu s dlouhými, hubenými končetinami jejího společníka. Na okraji skály nad hlavami této podivné dvojice nehybně stáli tři luňáci. Když uviděli, že přicházejí lidé, vyrazili pronikavý skřek zklamání a mrzutě odletěli.

Křik těch odporných ptáků probudil oba spáče. Udiveně se rozhlíželi kolem. Muž se namáhavě postavil na nohy a zadíval se na pláň, která, než ho přemohl spánek, byla tak pustá, a přes kterou teď táhlo obrovské množství lidí a zvířat. Díval se užasle, jako by nevěřil vlastními očím, potom si přešel kostnatou rukou čelo.

„Tomu se říká delirium,“ zamručel. Dítě stálo vedle něho, drželo se šosu jeho kabátu a neříkalo nic, jen se rozhlíželo udivenýma, tázavýma dětskýma očima.

Zachránci brzo přesvědčili oba ztroskotance, že nejsou přeludem. Jeden z nich si posadil holčičku na ramena a dva vedli jejího vyzáblého společníka k vozům.

„Jmenuju se John Ferrier,“ vysvětloval muž, „ze skupiny jedenaadvaceti lidí jsme jediní zůstali naživu. Všichni ostatní zemřeli žízni a hladem tam dole na jihu.“

„To je vaše dítě?“ zeptal se někdo.

„Teď je moje,“ vykřikl vzdorně muž, „je moje, protože jsem ji zachránil. Nikdo mi ji nesmí vzít. Ode dneška se jmenuje Lucie Ferrierová. A kdo jste vy?“ Muž se zvědavě zadíval na své urostlé, osmahlé zachránce. „Vidím, že vás je strašně moc.“

„Je nás na deset tisíc,“ odpověděl jeden z mladých mužů. „Jsme pronásledované dítky boží, které si vyvolil anděl Merona.“

„Jakživ jsem o něm neslyšel,“ řekl pocestný. „Zdá se, že si vás vyvolil hodně.“

„Nevtipkujte o tom, co je posvátné,“ řekl přísně mladý muž. „Patříme k těm, kteří věří ve svatá přikázání, napsaná egyptským písmem na deskách z tepaného zlata, jež byly vloženy do rukou svatého Josefa Smithe v Palmyře. Přišli jsme z Nauvoo ve státě Illinois, kde jsme založili svůj chrám. Přišli jsme hledat útočiště před násilníky a neznaohy, i kdyby bylo uprostřed pouště.“

Jméno Nauvoo bylo zřejmě Johnu Ferrierovi povědomé.

„Ach tak,“ řekl, „vy jste mormoni.“

„Jsme,“ odpověděli jakoby jedním hlasem.

„A kam jdete?“

„Nevíme. Ruka boží nás vede v osobě našeho proroka. Musíte před něho předstoupit. On rozhodne, co se s vámi má stát.“

Za tohoto rozhovoru sestoupili k úpatí pahorku. Zde je obklopil dav poutníků – bledé, pokorně vyhlížející ženy, zdravé, smějící se děti a starostlivě, vážně se tvářící muži. Ozvaly se výkřiky údivu a soucitu, když tito lidé zjistili, že jedním ze zachráněných je dítě a druhým hladem klesající muž. Ti, kteří zachráněné vedli, se však nezastavili. Šli dál, provázeni velkým davem mormonů, až k vozu, který byl nápadný svou velikostí, okázalostí a vybavením. Bylo do něho zapřaženo šest koní, kdežto ostatní vozy táhli dva, nejvýš čtyři koně. Vedle vozky seděl muž, kterému jistě nebylo víc než třicet, ale na první pohled bylo vidět, že ten energický člověk je vůdce. Četl knihu v hnědé vazbě, ale když se dav přiblížil, odložil ji a pozorně naslouchal hlášení těch, kteří přivedli muže s dítětem. Potom se obrátil k oběma ztroskotancům.

„Nemůžeme vás vzít s sebou, leda že byste přistoupili k naší víře,“ řekl kazatelsky. „Nebudeme trpět vlky ve svém ovčinci. Raději ať vaše kosti zbledějí v této pustině, než abyste se stali zárodkem hniloby, který časem zkazí celý plod. Jste ochotni přijmout naše podmínky?“

„Myslím, že půjdu s vámi za jakýchkoliv podmínek,“ řekl Ferrier s nadšením, nad nímž se vážní starší církve nemohli zdržet úsměvu. Jedině vůdce si zachoval přísný, důstojný výraz.

„Postarej se o něho, bratře Stangersone,“ nařizoval. „Dej mu najíst a napít a dítěti také. Budeš ho také učit naší svaté víře. Už jsme se zdrželi dost dlouho. Kupředu! Vzhůru, vzhůru na Sion!“

„Vzhůru, vzhůru na Sion!“ vykřikl hlouček mormonů a ta slova se šířila jako vlna po celé karavaně, nesla se od úst k ústům a zanikla v dálce jako temné mručení. Zapráskaly biče, zaskřípala kola, velký vůz se rozjel a za chvíli už za ním byla zase v pohybu celá karavana. Starší církve, jehož péči byli svěřeni ti dva ubožáci bez domova, je odvedl ke svému vozu, kde už na ně čekalo jídlo.

„Zůstanete tady,“ řekl. „Za několik dní se vzpamatujete z únavy. Nesmíte ale zapomenout, že od nynějška jste navždy členy naší církve. Řekl to Brigham Young, a ten promluvil hlasem Josefa Smithe, to jest hlasem božím.“

KAPITOLA II.

Květ Utahu

Nebudeme zde líčit útrapy a strádání, jaké museli snášet mormonští přistěhovalci, než došli k cíli. Od břehů Mississippi k západním svahům Skalistých hor si razili cestu s vytrvalostí, jaká nemá v dějinách obdoby. Divochy i dravá zvířata, hlad, žízeň, únavu, nemoc, všechny překážky, které jim příroda postavila do cesty – to všechno překonali s anglosaskou houževnatostí. A přece dlouhá cesta a prožité hrůzy otráslы odvahou i těch nejstatečnějších. Mezi mormony nebylo jediného, kdo by nepadl na kolena, aby se vroucně pomodlil, když uviděli široké údolí Utahu, zalité slunečním světlem, a když se dozvěděli z úst svého vůdce, že toto je zaslíbená země a že tato panenská půda je navždy jejich.

Brzo se ukázalo, že Young není jenom energický vůdce, ale že je také obratným administrátorem. Byly zhotoveny mapy a plány, na nichž bylo zakresleno budoucí město. Kolem dokola byly vyměřeny pozemky, kde měly stát farmy, a přiděleny členům sekty podle jejich společenského postavení. Obchodník se věnoval obchodu, řemeslník řemeslu. V městě vznikaly ulice a náměstí jakoby kouzlem. Lidé začali se zavodňovacími pracemi, stavěli ploty, mýtili lesy a seli, a tak příští léto celý kraj zezlátl úrodou pšenice. V této podivné osadě se všechno dařilo. Veliký chrám uprostřed města rostl jako z vody. Od prvního rozbřesku do pozdního soumraku neumlkalo zde bušení kladiv a skřípění pil.

Oba ztroskotanci, John Ferrier a děvčátko, které přijal za vlastní, doprovázeli mormony až na konec jejich dlouhého putování. Malá Lucie Ferrierová se vezla docela pohodlně ve voze staršího církve Stangersona. Ve voze byly ještě tři mormonovy ženy a jeho syn, pa-

ličatý dvanáctiletý chlapec. Mládí pomohlo děvčátku vzpamatovat se ze zármutku nad matčinou smrtí a brzo se stalo miláčkem žen. Smlířilo se s novým životem ve svém pohyblivém, plachtou krytém domově. Když se Ferrier zotavil, uplatnil se jako dobrý průvodce a neúnavný lovec. Tak rychle si získal úctu svých nových druhů, že když putování skončilo, mormoni se jednomyslně usnesli, aby mu byl přidělen stejně velký a stejně úrodný kus půdy jako ostatním osadníkům. Jenom Young a čtyři starší církve Stangerson, Kimball, Johnston a Drebber zabrali větší a úrodnější pozemky.

Na takto získané půdě si John Ferrier postavil důkladný srub, který v příštích letech četnými přístavky vyrostl v prostorný dům. Ferrier byl člověk praktický, v podnikání odvážný a měl dovedné ruce. Jeho železná tělesná soustava mu dovolila, aby na zúrodnování své půdy pracoval od rána do večera. Proto mu jeho farma a všechno, co mu patřilo, přinášelo neobyčejný užitek. Za tři roky byl na tom líp než jeho sousedé, za šest let se mu dobře dařilo, za devět let byl bohatý a za dvanáct let se mu v celém Salt Lake City nevyrovnalo ani šest lidí. Od velkého vnitrozemského jezera k dalekým Wahsačským horám nebylo ničím jméno tak dobře známo jako jméno Johna Ferriera.

Jen v jednom s ním jeho souvěrci nebyli spokojeni. Žádné domluvy ani přesvědčování ho nedovedlo přimět k tomu, aby si po vzoru ostatních mormonů přivedl do domu jednu nebo několik žen. Nikdy neudal důvod svého odmítavého stanoviska, trval jenom energicky a neoblomně na svém rozhodnutí. Někteří ho obviňovali z vlažnosti v přijaté víře, jiní to přičítali lakomství a strachu z větších výdajů. Jiní zase mluvili o nějaké milostné záležitosti v mládí a o světlovlasé dívce, kterou zanechal na atlantském pobřeží. Ať to bylo tak nebo tak, Ferrier nepovolil. V každém jiném ohledu se řídil náboženskými předpisy nové osady a získal si pověst pravověrného a čestného muže.

Lucie Ferrierová vyrůstala ve srubu a ve všem pomáhala svému adoptivnímu otci. Jak rok míjel za rokem, byla čím dál tím urostlejší

a silnější, její tváře byly červenější a chůze pružnější. Nejednomu pocestnému, který šel silnicí, jež vedla podél Ferrierovy farmy, ožily v hlavě dávno zapomenuté myšlenky, když pozoroval její pružnou dívčí postavu, kráčející pšeničnými poli jako by se ani země nedotýkala, nebo když ji viděl, jak jede na otcově mustangu a jak ho ovládá se vší lehkostí a půvabem pravého dítěte západu. A tak se poupě rozvilo v květ a toho roku, kdy se její otec stal nejbohatším farmářem, Lucie byla jednou z nejkrásnějších dívek daleko široko.

Nebyl to však otec, kdo první objevil, že dítě dospělo v ženu. To se ostatně stává málokdy. Tajemná proměna dítěte v ženu je příliš jemná, přichází pozvolna a nelze ji měřit kalendářem. Nejméně o ní ví sama dívka, dokud zvuk něčího hlasu nebo dotek něčí ruky jí nezpůsobí silnější bušení srdce a dokud si s pýchou i se strachem neuvědomí, že se v ní probudilo cosi nového, bohatšího. Je málo žen, které se nepamatují na ten den a které nevzpomínají na nějakou drobnou příhodu, která zvěstovala úsvit nového života. V případě Lucie Ferrierové to byla příhoda velmi vážná a navíc ovlivnila osud její i osud mnoha jiných.

Bylo teplé červnové ráno a Svatí posledního dne pracovali pilně jako včely, jejichž úl si zvolili za svůj znak. V polích i na ulicích zněl stejný šum lidské práce. Po prašných silnicích táhly dlouhé řady mezků, jejichž hřbety byly obtíženy těžkým nákladem. Všichni směřovali k západu, neboť v Kalifornii propukla zlatá horečka, a kdo chtěl do Kalifornie po pevnině, musel přes Město vyvolených. Byla tu i stáda ovcí a hovězího dobytka, vracející se ze vzdálených pastvin, a dlouhé řady vozů unavených přistěhovalců. Lidé i koně byli nekonečnou cestou vyčerpáni. Touto zmatenou tlačenicí klusala Lucie Ferrierová a hledala si cestu s obratností zkušené jezdkyňe. Její krásná tvář byla zardělá jízdou a za ní vlály její dlouhé, kaštanově hnědé vlasy. Otec ji poslal do města, aby tam cosi zařídila, a ona tam teď pospíchala jako už častokrát. Nemyslela na nic než na svůj úkol a na to, jak jej provést. Zaprášení pocestní, kteří spěchali za

dobrodružstvím, se za ní dívali s úžasem, a i neteční Indiáni, kteří šli do města prodat kožešiny, zapomněli na svůj obvyklý klid a obdivovali krásu té bělošské dívky.

Když dojela na okraj města, zjistila, že cesta je zablokována velkým stádem dobytka, poháněným šesti divoce vyhlízejícími pastevci z prérií. Netrpělivě se snažila překonat překážku tím, že vehnala koně do mezery, která se objevila uprostřed stáda. Sotva se tam ale octla, zvířata za ní mezeru zaplnila a dívka zjistila, že je úplně sevřena pohybujícím se proudem hovězího dobytka s dlouhými rohy a s vytřeštěnými očima. Dovedla zacházet s dobytkem, proto se nepolekala a snažila se využít každé příležitosti, aby se dostala s koněm kupředu. Doufala, že si stádem prorazí cestu. Na neštěstí jedno ze zvířat, buď náhodou, nebo z úmyslu, prudce udeřilo rohy mustanga do slabiny, a to koně vydráždilo k šílenství. Okamžitě se vzepjal na zadní nohy, zaržál bolestí a skákal a zmítal sebou, že by shodil každého, kdo by nebyl dost zkušeným jezdcem. Situace se stala nebezpečnou. Pokaždé když kůň spustil přední nohy, znovu se dostal do styku s rohy dobytka, a to v něm vyvolalo nový záchvat zběsilosti. Dívka nemohla dělat nic jiného než snažit se udržet v sedle. Kdyby z něho sklouzla, znamenalo by to strašlivou smrt pod kopyty neovládatelných, zděšených zvířat. Poněvadž nebyla na tak nebezpečnou situaci zvyklá, hlava se jí začala točit a uzda jí v ruce povolila. Dusil ji zvířený prach a pach zmítajícího se stáda. V zoufalství by se už byla vzdala všech pokusů o záchranu, kdyby se nebyl vedle ní ozval vlídný, povzbudivý hlas. Svalnatá snědá ruka uchopila polekaného koně pevně za uzdu, a tak pomohla prorazit stádem cestu a vyvést dívku na kraj silnice.

„Doufám, že se vám nic nestalo, slečno,“ řekl zdvořile muž, který Lucii zachránil.

Pohlédla do jeho snědé, vzrušené tváře a usmála se.

„Vyděsilo mě to,“ řekla prostě. „Nikdy bych neřekla, že Poncho se poleká, když uvidí několik krav.“

„Díky Bohu, že jste se udržela v sedle,“ odpověděl vážným hlasem vysoký, trochu divoce vyhlížející mladík. Seděl na mohutném hnědém koni. Měl na sobě hrubý lovecký oblek a na rameni dlouhou ručnici. „Nemýlím-li se, jste dcera Johna Ferriera. Viděl jsem vás vyjíždět z domu. Až ho uvidíte, zeptejte se ho, jestli se pamatuje na Jeffersona Hopa ze St. Louis. Je-li to Ferrier, kterého mám na mysli, byl to nejlepší přítel mého otce.“

„Nechtěl byste přijít k nám a zeptat se ho sám?“

Zdálo se, že mladíka tento návrh potěšil, jeho černé oči zazářily radostí.

„Přijdu,“ řekl. „Byli jsme dva měsíce v horách a nejsme oblečeni na návštěvu. Musí nás vzít tak, jak jsme.“

„Má vám být za co vděčný a já taky,“ odpověděla. „Má mě strašně rád. Kdyby ty krávy byly na mě skočily, nepřežil by to.“

„Ani já bych to nepřežil,“ řekl mladý muž.

„Vy? Nevím, proč by vám na tom tolik záleželo. Vždyť nás ani neznáte.“

Snědá tvář mladého lovce po této poznámce tak zesmutněla, že se Lucie Ferrierová hlasitě rozesmála.

„Ne, tak jsem to nemyslela,“ řekla. „Musíte k nám přijít. Teď si ale musím pospíšet, nebo otec mi už žádnou práci nesvěří. Sbohem.“

„Sbohem,“ odpověděl mladík, nadzvedl široké sombrero a sklonil se nad její ručkou. Otočila mustanga a šlehla ho bičíkem. Kůň vyrazil jako šipka a zmizel v oblaku prachu.

Mladý Jefferson Hope jel dál se svými druhy zasmušile a mlčky. Hledal s nimi v horách Nevady stříbro a teď se vracel do Salt Lake City. Doufal, že tu sežene dost peněz, aby mohl začít těžit z žil, které objevili. Byl do tohoto podniku stejně žhavý jako všichni ostatní, dokud tato nenadálá příhoda neobrátila jeho myšlenky jiným směrem. Obraz mladé, prosté a tak krásné dívky hluboko vzrušil jeho výbušné, nezkracené srdce. Když mu zmizela z očí, uvědomil si, že v jeho životě nastal obrat a že ani spekulace se stříbrnými

doly, ani nic jiného není tak důležité jako to, aby si získal lásku tohoto děvčete. Láska, která se probudila v jeho srdci, nebyla náhlý, proměnlivý rozmar chlapce, byla to spíš prudká, nezkrtná vášň muže silné vůle a panovačné povahy. Byl zvyklý mít úspěch ve všem, co podnikal. Rozhodl se, že vynaloží všechno úsilí a všechnu svou houževnatost, aby měl úspěch i v této věci.

Ještě téhož dne večer navštívil Johna Ferriera a od té chvíle byl na farmě častým hostem. John, odkázaný na pobyt v údolí a cele zaujatý svou prací, neměl za posledních dvanáct let příležitost dozvědět se, co se děje ve světě. To všechno mu teď pověděl Jefferson Hope, a to takovým způsobem, že jeho vyprávění upoutalo nejen otce, ale i Lucii. Byl v Kalifornii průkopníkem a dovedl vyprávět mnoho podivných historek o lidech, kteří v těch divokých, šťastných dobách nabyli jmění, a zase je pozbyli. Byl také zvědem, lovcem kožešin, zlatokopem a pastevcem. Jefferson Hope byl všude, kde bylo možno zažít nějaké dobrodružství. Starý farmář si Jeffersona brzo oblíbil a nepřestával vychvalovat jeho dobré vlastnosti. Lucie na to nikdy nic neřekla, ale její zardělé tváře a šťastím zářící oči jasně prozrazovaly, že se do Jeffersona zamilovala. Její otec si toho možná nevšiml, ale mladému muži to neušlo.

Jednoho letního večera přiklusal po silnici a zastavil u branky. Lucie přišla ke dveřím, aby ho přivítala. Přehodil uzdu přes plot a šel k dívce po stezce, která vedla od branky k domu.

„Odjíždím, Lucie,“ řekl. Vzal ji za obě ruce a něžně se jí zadíval do očí. „Nepřišel jsem vás požádat, abyste teď šla se mnou. Budete k tomu ochotna, až se vrátím?“

„A kdy to bude?“ zeptala se. Zasmála se a tváře jí zčervenaly.

„Nejpozději za dva měsíce. Přijdu si pro tebe, miláčku. Nikdo nám v tom nemůže bránit.“

„A co otec?“

„Dal souhlas s výhradou, že ty doly budou vynášet. Nebojím se, že by nevynášely.“

„Jestli jste se vy dva s otcem dohodli, pak já už nemám do toho co mluvit,“ zašeptala a přitiskla tvář k jeho široké hrudi.

„Díky Bohu!“ mladík se sehnul a políbil ji. „To je tedy vyřízeno. Čím déle zůstanu, tím těžší mi bude odejít. Čekají na mě v kaňonu. Sbohem, miláčku, sbohem. Za dva měsíce mě zase uvidíš.“

Odtrhl se od ní, vyskočil na koně a pobídl ho k prudkému cvalu. Ani jednou se neohlédl, jako by se bál, že by zakolísal ve svém rozhodnutí, kdyby jediným pohledem zavadil o to, co opouští. Stála u branky a dívala se za ním, dokud jí nezmizel z očí. Potom se vrátila do domu – nejšťastnější dívka v celém Utahu.

KAPITOLA III.

John Ferrier hovoří s prorokem

Od odjezdu Jeffersona Hopa a jeho kamarádů ze Salt Lake City uplynuly tři týdny. Johna Ferriera zbolelo srdce pokaždé, když pomyslel na to, že mladý muž se brzo vrátí a on že ztratí svou adoptovanou dceru. Ale její štěstím rozzářená tvář ho smířila s osudem líp, než by to dokázalo jakékoliv přesvědčování. Už dávno se pevně rozhodl, že nikdy nedovolí, aby se jeho dcera provdala za mormona. Takové manželství v jeho očích nebylo manželstvím, ale hanbou a zneuctěním. Ať si myslel cokoliv o mormonském učení, v tomto bodu byl neústupný. Nesměl se však o tom zmínit ani slovem, protože vyslovit takový kacířský názor bylo v Zemi svatých v té době nebezpečné.

Ano, nebezpečné – tak nebezpečné, že i ti nejsvětější se odvažovali vyslovovat své náboženské názory jenom šeptem a se zatajeným dechem, protože se báli, že by některé jejich slovo mohlo být chybně vyloženo a že by na ně okamžitě dopadl trest. Oběti pronásledování se teď změnily v pronásledovatele, a to v pronásledovatele nejhoršího druhu. Ani sevillská inkvizice, ani německý fémový soud, ani tajné italské společnosti nedovedly uvést do pohybu strašlivější mašinerii, než byla ta, která vrhala stín na území celého Utahu.

Neviditelnost této organizace a tajemství, v něž byla zahalena, zdvojnásobovaly hrůzu, kterou kolem sebe šířila. Zdálo se, že je vševědoucí a všemohoucí, a přece ji nikdo ani neviděl, ani neslyšel. Člověk, který se vyslovil proti církvi, zmizel, a nikdo nevěděl, kam odešel nebo co se s ním stalo. Jeho žena a děti čekaly doma, ale otec se nikdy nevrátil, aby jim vyprávěl, jak s ním zacházeli jeho tajní soudci. Neprozřetelně pronesené slovo nebo neuvážený čin měly za následek smrt, a přece nikdo nevěděl, jakého druhu je ta

strašlivá moc, která jim vládla. Není divu, že lidé se třásli strachem a že ani uprostřed pustiny se neodvažovali vyslovit třeba jen šepem pochybnosti, které je tížily.

Zpočátku postihovala tato neurčitá a strašlivá moc jenom ty vzpurné, kteří se sice stali členy mormonské církve, ale později v ní buď chtěli provést nějaké změny, nebo z ní chtěli vystoupit. Brzo však její chapadla začala sahat mnohem dál. Byl nedostatek dospělých žen a polygamie bez ženského obyvatelstva by se stala planou doktrínou. Začaly se šířit podivné pověsti – mluvily o zavražděných přistěhovalcích a o vypleněných táborech v místech, kde se indiáni nikdy ani neukázali. V harémech starších církve se objevovaly nové ženy – ženy, které chřadly a plakaly a na jejichž tvářích navždy utkvěl výraz hrůzy. Pocestní, které v horách zastihla noc, vyprávěli o tlupách ozbrojených, maskovaných mužů, které se kradmo a bezhlesně mihly kolem nich tmou. Tyto řeči a pověsti se ukázaly být pravdivé. Čím dál tím častěji se mluvilo o „Tlupě Danitů“ nebo o „Andělech pomsty“. Lidé na osamělých farmách západu se začínali bát.

Znalost názvu této organizace, jejíž činnost byla tak děsivá, nijak nezmenšila hrůzu z ní, naopak, ještě ji zvětšila. Nikdo nevěděl, kdo je členem této nemilosrdné společnosti. Jména pachatelů těch krvavých a násilných činů, spáchaných jménem náboženství, byla přísně udržována v tajnosti. Přítel, kterému jste se svěřili se svými pochybnostmi o prorokovi a o jeho poslání, byl možná jedním z těch, kteří přijdou v noci, aby vymáhali strašlivé zadostučinění. Proto každý se bál svého souseda a nikdo nemluvil o věcech, které mu nejvíce ležely na srdci.

Když se jednoho krásného rána John Ferrier právě chtěl vydat na obhlídku svých pšeničných polí, zaslechl cvaknutí petlice, a když vyhlédl oknem, uviděl, že po stezce vedoucí k domu přichází mohutný, ryšavý muž prostředního věku. Srdce se mu leknutím zastavilo. Nebyl to nikdo jiný než sám veliký Brigham Young. Ferrier celý rozechvělý – věděl, že taková návštěva neznamená nic dobrého – běžel ke

dveřím, aby přivítal hlavu mormonů. Ten však odpověděl na pozdrav chladně a s přísnou tváří šel za Ferrierem do obývacího pokoje.

Když si sedl, zadíval se pronikavě na farmáře zpod světlého obočí a řekl: „Bratře Ferriere, pravověrní ti byli dobrými přáteli. Ujali jsme se tě, když jsi na poušti umíral hladem, dělili jsme se s tebou o své zásoby potravin, dovedli jsme tě šťastně do Údolí vyvolených, dali jsme ti slušný kus půdy a dovolili jsme ti bohatnout pod naší ochranou. Není to tak?“

„Je to tak,“ odpověděl John Ferrier.

„Za to za všechno jsme chtěli jen jedno: abys přijal pravou víru a aby ses v každém ohledu přizpůsobil jejím zvyklostem. To jsi slíbil. Jestliže však veřejné mínění má pravdu, svůj slib jsi nedodržel.“

„A v čem jsem ho nedodržel?“ bránil se Ferrier. „Copak jsem nepřispíval na společný fond? Copak jsem nechodil do chrámu? Copak jsem –“

„Kde jsou tvé ženy?“ zeptal se Young a rozhlédl se. „Zavolej je, abych je mohl pozdravit.“

„Je pravda, že jsem se neoženil,“ odpověděl Ferrier. „Ale žen bylo málo a bylo tu mnoho mužů, kteří na ně měli větší nárok než já. Nejsem osamělý, mám dceru, která se o mne stará.“

„Právě o této dceři jsem s tebou chtěl mluvit,“ řekl Brigham Young. „Dospěla a stala se květem Utahu a mnoho těch, kteří mají vysoké postavení v této zemi, v ní našlo zalíbení.“

John Ferrier v duchu záúpěl.

„Šíří se pověsti, kterým se mi ani věřit nechce – zasnoubila se prý s nějakým pohanem. To jsou jistě jen klepy. Jak zní třinácté nařízení v zákoníku svatého Josefa Smithe? ‚Ať každá dívka pravé víry se provdá za jednoho z vyvolených, neboť sňatkem s pohanem by se dopustila těžkého hříchu.‘ Proto je nemožné, abys ty, který vyznáváš naše svaté náboženství, dovolil dceři, aby porušila jeho přikázání.“

John Ferrier neodpověděl, jen si neklidně pohrával jezdeckým bičíkem.

„Na tomto jediném bodu bude vyzkoušena celá tvá víra – tak rozhodla Svatá rada čtyř. Děvče je mladé a my nechceme, aby se vdala, až zešediví, a také jí nechceme odeprít možnost vybrat si. My starší církve máme mnoho jalovic³, ale musíme se o ně postarat i pro své syny. Stangerson má syna a Drebber má syna, a oba by rádi uvedli tvou dceru do svého domu. Ať si mezi nimi vybere. Jsou mladí a bohatí a pravé víry. Co tomu říkáš?“

Ferrier svažtil čelo a chvíli mlčel.

„Dopřejte nám čas,“ řekl konečně. „Má dcera je na vdavky ještě příliš mladá.“

„Má měsíc na rozmyšlenou,“ řekl Young a vstal. „Na konci této lhůty musí dát odpověď.“

Když procházel dveřmi, otočil se. V obličeji byl rudý a oči mu planuly.

„Bylo by pro tebe lépe, Johne Ferriere,“ řekl přísně, „kdybyste ty i ona teď leželi v horách Sierry Blanca jako vybělené kostry, než kdybyste se svou slabou vůlí vzepřeli rozkazům Svaté rady čtyř.“

Ještě zahrozil rukou a odešel. Ferrier slyšel, jak pod jeho těžkými kroky skřípe štěrk na stezce.

Zůstal sedět s lokty opřenými o kolena a přemýšlel, jak to má říci své dceři. Vtom se jeho ruky dotkla jemná ručka. Vzhlédl – vedle něho stála Lucie. Jediný pohled na její bledou, zděšenou tvář mu vyzradil, že slyšela všechno.

„Nemohu za to,“ odpověděla na jeho tázavý pohled. „Jeho hlas se rozléhal po celém domě. Ach tatínku, tatínku, co budeme dělat?“

„Netrap se,“ odpověděl, přitáhl ji k sobě a širokou, drsnou rukou jí hladil kaštanové vlasy. „Nějak to už zařídíme. Nepřešla tě náhodou láska k tomu tvému chlapci?“

Její jedinou odpovědí bylo vzlyknutí a stisk ruky.

3 Heber C. Kimball použil v jednom ze svých kázání tohoto lichotivého názvu pro svých sto žen. *Pozn. autora.*

„Ne. Samozřejmě že ne. Ani bych nebyl rád, kdybys mi řekla, že ano. Je to hezký chlapec, a je křesťan, což se tady o těch lidech nedá říct, třebaže se pořád modlí a kážou. Zítra odjíždí jedna parta do Nevady, pošlu mu vzkaz, aby věděl, co se stalo. Jak ho znám, bude tady rychleji než telegram.“

Lucie se musela zasmát tomuto otcovu přirovnání.

„Až tady bude, poradí nám, co máme dělat. Ale bojím se o tebe, tatínku. Člověk slyší – člověk slyší takové strašné historky o těch, kteří odepřeli prorokovi poslušnost. Vždycky se jim stane něco hrozného.“

„Ještě jsme mu neodepřeli poslušnost,“ odpověděl otec. „Teprve až jim ji vypovíme, bude čas čekat bouřku. Prozatím máme před sebou měsíc klidu, a až se ten měsíc bude chýlit ke konci, myslím, že bude nejlíp, když z Utahu zmizíme.“

„Ty bys chtěl odejít z Utahu?“

„Něco takového.“

„A co farma?“

„Zpeněžím, co budu moci, a ostatní tu nechám. Abych pravdu řekl, Lucie, nejdnou jsem na to už myslel. Nerad se před někým krčím, ať je to kdokoliv, jako se tihle lidé krčí před tím svým zatraceným prorokem. Narodil jsem se jako svobodný Američan a na tohle nejsem zvyklý. Asi jsem už moc starý, abych si na něco zvykal. Jestli se ten chlap bude potloukat kolem naší farmy, může se stát, že dostane do těla pár broků, ani nebude vědět jak.“

„Ale oni nás nenechají odejít,“ namítla dcera.

„Až se vrátí Jefferson, hladce to vyřídíme. A ty se, miláčku, netrap, ať nemáš opuchlé oči, to bych si to pěkně odnesl, kdyby tě Jefferson viděl uplakanou. Nemáš se čeho bát, žádné nebezpečí nám nehrozí.“

Tato uklidňující slova pronesl John Ferrier velmi přesvědčivě, přesto však si Lucie všimla, že večer zajistil dveře neobyčejně důkladně a že pečlivě vyčistil a nabil zrezivělou starou ručnici, která visela na stěně v jeho ložnici.

KAPITOLA IV.

Útěk

Ráno po rozhovoru s mormonským prorokem šel John Ferrier do Salt Lake City, vyhledal svého známého, který odjížděl do Nevadských hor, a dal mu dopis pro Jeffersona Hopa. V něm vylíčil mladému muži, jaké nebezpečí jim hrozí, a naléhal na něj, aby se co nejdříve vrátil. Po odeslání dopisu se uklidnil a vracel se domů s lehčím srdcem.

Když se blížil k farmě, překvapilo ho, že u jednoho i druhého sloupu branky je přivázán kůň. A ještě víc ho překvapilo, že v jeho obývacím pokoji sedí dva mladí muži. Jeden, s dlouhým bledým obličejem, si hověl v houpací židli a nohama se opíral o kamna. Druhý, mladík s býčí šíjí a s hrubými, naduřelými rysy, stál u okna a hvízdal si nějakou nábožnou píseň. Když Ferrier vešel, oba kývli na pozdrav a ten v houpací židli začal.

„Možná, že nás neznáte,“ řekl. „Tohle je syn staršího církve Drebbera a já jsem Josef Stangerson, který s vámi táhl pouští, když Bůh rozhodl, že vás přivede do svého ovčince.“

„Kam přivede všechny národy, až přijde čas,“ dodal ten druhý huhňavě. „Jeho mlýny melou pomalu, ale jistě.“

John Ferrier se chladně uklonil. Domyslel si, kdo jsou jeho ná-
vštěvníci.

„Přišli jsme na radu svých otců,“ pokračoval Stangerson, „abychom se ucházeli o ruku vaší dcery pro toho z nás dvou, který bude vyhovovat vám i jí. Poněvadž já mám jenom čtyři ženy a bratr Drebber jich má sedm, myslím, že mám na ni větší právo než on.“

„Ne, ne, bratře Stangersone,“ protestoval druhý nápadník. „Není důležité, kolik máme žen, ale kolik jich můžeme uživit. Můj otec mi teď postoupil své mlýny, jsem tedy bohatší než ty.“

„Ale já mám lepší vyhlídky,“ rozhorlil se Stangerson. „Až Bůh odvolá mého otce, dostanu jeho barvírnu a koželužnu. Kromě toho jsem starší než ty a mám vyšší hodnost v církvi.“

„Rozhodne o tom to děvče,“ odpověděl mladý Drebber a samolibě se usmál na svůj vlastní obraz v okenním skle. „Necháme o všem rozhodnout ji.“

Během této rozmluvy John Ferrier stál ve dveřích a dusil se hněvem. Sotva se udržel, aby nezmrskal své návštěvníky jezdeckým bičíkem.

„Poslyšte,“ řekl konečně a postoupil blíž k nim, „až vás má dcera pozve, můžete přijít, ale do té doby vás tu nechci vidět.“

Oba mladí mormoni se na něho nechápavě zahleděli. Byli přesvědčeni, že když se někdo uchází o ruku dívky, je to největší čest pro dívku i pro jejího otce.

„Z tohoto pokoje vedou dvě cesty,“ křičel Ferrier. „Jedna dveřmi, druhá oknem. Kterou si vyberete?“

Jeho snědý obličej vypadal tak divoce a jeho hubené ruce tak hrozivě, že oba návštěvníci vyskočili a dali se rychle na ústup. Starý farmář šel za nimi až ke dveřím.

„Dejte mi vědět, až se rozhodnete, který z vás to má být,“ řekl ironicky.

„Tohle vám přijde draho,“ vykřikl Stangerson bledý vztekem. „Vzepřel jste se rozkazu proroka a Rady čtyř. Do konce života toho budete litovat.“

„Ruka boží těžce na vás dopadne,“ křičel mladý Drebber. „Bůh povstane a ztrestá vás.“

„Tak já s tím trestáním začnu hned,“ vykřikl zuřivě Ferrier a byl by běžel nahoru pro ručnici, kdyby ho Lucie nebyla chytila za ruku a nezadržela ho. Než se mu podařilo vymknout se jí, uslyšel klapot koňských podkov. Oba nápadníci odjeli.

„Ti pobožnůstkáři? Ti lumpové!“ křičel. „Raději bych tě viděl v hrobě, děvče, než jako ženu některého z nich.“

„I já bych raději zemřela, tatínku,“ odpověděla dívka. „Ale Jefferson tu bude co nevidět.“

„Ano. Čím dřív tu bude, tím líp. Člověk neví, co tamti teď provedou.“

Byl opravdu nejvyšší čas, aby přišel někdo, kdo by dovedl poradit a pomoci statečnému starému farmáři a jeho adoptované dceři. Od založení osady se ještě nikdy nestalo, aby prostý věřící odepřel poslušnost starším církve. Jestliže menší provinění byla trestána tak přísně, jaký bude osud tohoto arcivzboůence? Ferrier věděl, že jeho bohatství a postavení mu nic nepomohou. Bylo dost těch, kteří byli stejně význační a stejně bohatí jako on, a přesto beze stopy zmizeli a jejich jmění dostala církve. Byl statečný člověk, ale chvěl se před neurčitými stíny hrůz, které se nad ním vznášely. Každému viditelnému nebezpečí by se směle postavil tváří v tvář, ale tato nejistota ho vyčerpávala. Před dcerou však tajil své obavy a tvářil se, že celou věc bere na lehkou váhu, ona však viděla jasně, jak je stísněn.

Čekal, že od Younga dostane vzkaz nebo výtku za své chování. Nemýlil se. Stalo se to však způsobem, jakého se nenadál. Když se druhého dne ráno probudil, ke svému překvapení zjistil, že na jeho ložní pokrývce je připíchnut kus papíru. Na něm bylo napsáno tiskacími, daleko od sebe postavenými písmeny:

„Dáváme ti dvacet devět dní. Jestli se za tu dobu nepolepšíš, pak –“

Ta pomlčka byla děsivější než jakákoliv hrozba. John Ferrier si marně lámal hlavu, jak se tato výstraha dostala do ložnice. Služebnictvo spalo v přístavku a dveře i okna byla dobře zajištěna. Papír zmačkal a dceři nic neřekl, ale v srdci ho zamrazilo. Těch dvacet devět dní byl zřejmě zbytek měsíce, který mu Young dal na rozmyšlenou. Jakou by musel mít sílu a odvalu, aby něco zmohl proti nepříteli, ozbrojenému takovou tajemnou mocí? Ruka, která připíchla papír k pokrývce, mu mohla probodnout srdce a nikdo by se nedozvěděl, kdo ho zabil.

Příští den byl ještě víc rozčilující. Když si sedli k snídani, Lucie ukázala s výkřikem překvapení vzhůru. Uprostřed stropu byla napsána, pravděpodobně ohořelým dřevem, číslice 28. Dcera tomu nerozuměla a on jí to nevysvětlil. Tu noc probděl s puškou v ruce a hlídal. Neviděl a neslyšel nic, a přece ráno byla na vnější straně dveří napsána veliká sedmadvacítka.

A tak to bylo den co den. Každé ráno zjistil, že jeho nepřátelé nezapomněli odpočítávat dny a že na nějakém nápadném místě poznamenali, kolik dní mu ještě zbývá z měsíce, který mu milostivě povolili. Někdy se osudové číslo objevilo na stěně, někdy na podlaze a někdy bylo napsáno na malé cedulce, přilepené na zahradní branku nebo na plot. Přes všechnu ostražitost nemohl John Ferrier zjistit, odkud tyto každodenní výstrahy přicházejí. Při pohledu na ně padala na něho hrůza skoro pověřčivá. Stal se nervózním a neklidným a jeho oči těkaly sem a tam jako oči pronásledovaného tvora. Už doufal jen v jedno – že se z Nevady vrátí mladý lovec.

Dvacítka se změnila v patnáctku, patnáctka v desítku, a od Jeffersona stále ještě nic. Číslice byly pořád nižší a nižší, a po lovcích ani vidu, ani slechu. Kdykoliv starý farmář zaslechl ze silnice klapot podkov jezdeckého koně nebo křik vozky, pobízejícího své spřežení, běžel k brance doufaje, že konečně přichází pomoc. Když se pětka změnila v čtyřku a čtyřka v trojku, ztratil odvalu a vzdal se vší naděje na vysvobození. Věděl, že je odkázán sám na sebe a že se svou nepatrnou znalostí hor kolem osady je bezmocný. Rušnější cesty byly přísně hlídány a bez povolení Rady se jich nesmělo používat. Zdálo se, že není východiska, že se nevyhne ráně, která každou chvíli mohla dopadnout. Přesto stařec nezměnil své rozhodnutí, že raději zemře, než by svolil k tomu, co pokládal za zneuctění své dcery.

Jednou večer seděl sám, přemýšlel o svých nesnázích a marně se snažil najít východisko. Dnes ráno se na zdi jeho domu objevila číslice 2 a zítra uplyne povolená lhůta. Co se stane pak? V duchu si nejasně představoval všechny možné hrůzy. A co se stane s jeho

dcerou, až on nebude? Což není možno uniknout z té neviditelné sítě, která se kolem nich zatáhla? Položil hlavu na stůl a rozplakal se nad vlastní nemohoucností.

Co to bylo? V nočním tichu zaslechl jemné zaškrábání – tiché, ale slyšitelné. Přicházelo od domovních dveří. Ferrier vešel po špičkách do předsíně a napjatě naslouchal. Chvilí se neozvalo nic, a potom zase to tiché, opatrné zaškrábání. Zřejmě někdo velice jemně klepal na výplň dveří. Je to vrah, který přichází o půlnoci, aby provedl vražedný rozkaz tajného tribunálu? Nebo je to někdo, kdo přišel napsat na dveře znamení, že nastal poslední den lhůty? John Ferrier měl pocit, že okamžitá smrt by byla lepší než toto napětí, které mu drásalo nervy a mrazilo v srdci. Skočil, odtáhl závoru a otevřel dveře dokořán.

Venku bylo ticho. Byla krásná noc, na nebi jasně svítily hvězdy. Před farmářem ležela malá zahrádka, obehnaná plotem, v němž byla branka. Ale ani zde, ani na cestě nebylo vidět živé duše. Ferrier se podíval vpravo i vlevo a úlevou si oddychl. Když však pohlédl dolů, ke svému úžasu uviděl, že na zemi leží na břiše jakýsi muž s roztaženýma rukama i nohama.

Byl to děsivý pohled. Ferrier se opřel o zeď a rukou si stiskl hrdlo, aby nevykřikl. Jeho první myšlenka byla, že ta ležící postava je nějaký raněný nebo umírající, když se však podíval lépe, uviděl, že ten člověk se plazí po zemi do předsíně rychle a bezhlesně jako had. Jakmile byl v domě, vzpřímil se a zavřel dveře. Užaslý farmář spatřil vzrušenou, energickou tvář Jeffersona Hopa.

„Pane Bože!“ vyjekl John Ferrier. „Tys mě ale polekal! Proč ses tak plazil?“

„Dejte mi jíst,“ řekl chraptivě Jefferson. „Celých osmačtyřicet hodin jsem neměl čas na jídlo.“ Vrhł se na studené maso a chléb – zbytky farmářovy večeře, které stále ještě byly na stole. „Lucii se daří dobře?“ zeptal se, když ukojil hlad.

„Ano. Neví, jaké nám hrozí nebezpečí,“ odpověděl Ferrier.

„To je dobře. Hlídadí dům ze všech stran. Proto jsem se tak plazil. Ať jsou sebe chytřejší, nejsou dost chytří, aby chytili zkušeného lovce.“

Teď, když John Ferrier věděl, že má věrného spojence, měl pocit, že se z něho stal jiný člověk. Uchopil muže za ruku a srdečně mu ji tiskl.

„Na tebe může být člověk hrdý,“ řekl. „Není mnoho takových, kteří by přišli, aby s námi sdíleli nebezpečí a starosti.“

„To jste uhádl,“ odpověděl mladý lovec. „Vážím si vás, ale když jste tu byl tak sám s touhle záležitostí na krku, měl jste se dvakrát rozmyslet, než jste strčil hlavu do vosího hnízda. Přišel jsem kvůli Lucii, a dřív by mě museli zabít, než by jí mohli udělat něco zlého.“

„Co budeme dělat?“

„Zítra je váš poslední den, a jestli nepodniknete něco ještě dnes v noci, bude s vámi zle. V Orlí rokli mám mezka a dva koně. Kolik máte peněz?“

„Dva tisíce dolarů ve zlatě a pět tisíc v bankovkách.“

„To stačí. Já mám taky asi tolik. Musíme se dostat přes hory do Cyrson City. Raději vzbudíte Lucii. Je dobře, že služebnictvo nespí v domě.“

Když Ferrier odešel, aby připravil Lucii na to, že ještě dnes v noci se vydají na cestu, Jefferson Hope udělal malý raneček ze všech potravin, které našel, a naplnil vodou kamenný džbán, poněvadž ze zkušenosti věděl, že v horách je málo pramenů a od jednoho k druhému že je daleko. Sotva skončil tyto přípravy, farmář se vrátil s dcerou. Byla už oblečena a připravena na cestu. Milenci se přivítali vřele, ale stručně, poněvadž minuty byly drahé a bylo ještě mnoho co dělat.

„Musíme okamžitě vyrazit,“ řekl Jefferson Hope tichým, energickým hlasem jako někdo, kdo si uvědomuje velikost nebezpečí, ale je odhodlán statečně mu čelit. „Přední i zadní vchod hlídají, ale budeme-li dost opatrní, mohlo by se nám podařit utéct postranním oknem a přes pole. Jakmile budeme na silnici, budeme mít jenom dvě míle k rokli, kde čekají koně. Do svítání bychom už mohli mít polovičku cesty přes hory za sebou.“

„Co když nás zastaví?“ zeptal se Ferrier.

Jefferson položil ruku na pažbu pistole, která mu vyukovala z kabátu.

„Jestli jich bude na nás příliš moc, vezmeme dva nebo tři s sebou,“ řekl a zlověstně se usmál.

Zhasili všechna světla v domě a Ferrier se rozhlédl z temného okna po polích, která bývala jeho a která teď opouštěl navždy. Dlouho si dodával odvahy k této oběti, avšak pomyslení na čest a štěstí dceřiny převážilo lítost nad ztraceným majetkem. Všechno vypadalo tak klidně a spokojeně – stromy, v jejichž korunách jemně ševelilo, i ta širá, tichá pole. Bylo těžké představit si, že nad vším se vznáší přízrak vraždy. Ale bledá tvář a odhodlaný výraz mladého lovce i způsob, jakým se přiblížil k domu, stačily, aby ho o tom přesvědčily.

Ferrier nesl vak se zlatem a bankovkami, Jefferson Hope chudé zásoby a vodu a Lucie uzlíček se svým nejdrahocennějším majetkem. Velmi pomalu a opatrně otevřeli okno, počkali, dokud temný mrak nezastřel noční oblohu, a potom jeden po druhém vylezli oknem na zahrádku. Se zatajeným dechem a příkrčení ji přeběhli a skryli se u živého plotu, podél kterého pak šli až k mezeře, kterou se vcházelo na pole. Právě když došli k tomuto místu, mladý muž zadržel Ferriera i dívku a strhl je k zemi, do stínu. Tam zůstali tiše ležet, chvějíce se strachem.

Naštěstí měl Jefferson díky dlouhému pobytu v prérii sluch jako rys. Sotva se on a jeho přátelé příkrčili k zemi, ozvalo se několik kroků od nich smutné zahoukání horské sovy. Z malé vzdálenosti ihned odpovědělo jiné zahoukání. V téže chvíli se z mezery v plotu, kterou prve uprchlíci chtěli projít, vynořila jako stín jakási postava a znovu zahoukala to naříkavě znějící znamení. Ihned na to vystoupil ze tmy druhý muž.

„Zítřka o půlnoci,“ řekl ten první, který byl zřejmě velitelem. „Až lelek třikrát zavolá.“

„Dobrá,“ odpověděl druhý. „Mám to říct bratru Drebberovi?“

„Vyřid' mu to a ostatním taky. Devět ku sedmi!“

„Sedm ku pěti,“ odpověděl druhý muž a obě postavy zmizely, každá jiným směrem. Jejich poslední slova byla zřejmě jakýmsi heslem. Když zvuk jejich kroků zanikl v dálce, Jefferson Hope vyskočil, pomohl svým společníkům projít mezerou v plotu a utíkal s nimi přes pole. Dívku napolo podpíral, napolo nesl, když jí nestačily síly.

„Rychle, rychle,“ šeptal. „Procházíme řetězem hlídek. Všechno závisí na rychlosti. Pospěšte si!“

Jakmile byli na silnici, cesta rychle ubíhala. Jenom jednou někoho potkali, ale podařilo se jim uhnout do pole, aby je ten člověk nepoznal. Než došli k městu, lovec odbočil ze silnice na kamenitou úzkou stezku, která vedla do hor. Nad hlavami se jim vynořily dva temné, rozeklané horské vrcholy. Hluboký úvoz mezi kopci byla Orlí rokle. Tam čekali koně. Jefferson Hope, veden neklamným instinktem, hledal si cestu mezi největšími balvany a korytem vyschlého potoka až k odlehlému místu, skrytému za skalami, kde byla přivázána věrná zvířata. Dívku posadili na mezka a starý Ferrier se vyhoupl se svým vakem s penězi na jednoho z koní. Jefferson Hope vedl po srázných a nebezpečných stezkách druhého koně za uzdu.

Pro toho, kdo nebyl zvyklý vídat přírodu v její nejdivočejší podobě, to byla vzrušující cesta. Na jedné straně se tyčily jedna nad druhou do výšky tisíce a více stop černé, ponuré, hrozivé skály s dlouhými čedičovými pruhy na rozeklaném povrchu, které vypadaly jako žebra zkamenělé nestvůry. Na druhé straně tvořila divoká změť balvanů a kamení nepřekročitelnou hradbu. Prostředkem vedla hrbolatá stezka, místy tak úzká, že museli jet jeden za druhým, a tak neschůdná, že ji mohli zdolat jen nejzkušenější jezdcí. A přece, navzdory všemu nebezpečí a všem obtížím, uprchlíci měli srdce lehké, neboť každý krok zvětšoval vzdálenost mezi nimi a strašlivým despotismem, před nímž prchali.

Brzo se však přesvědčili, že jsou stále ještě na území, nad nímž vykonává pravomoc Svátá rada čtyř. Když dojeli na nejdivočejší a nej-

pustší místo soutěsky, dívka poděšeně vykřikla a ukázala vzhůru. Na skále nad stezkou se proti nebi zřetelně rýsovala temná postava osamělé hlídky. Muž je spatřil v téže chvíli, kdy oni uviděli jeho, a roklí se rozlehlo: „Kdo tam?“

„Pocestní do Nevady,“ odpověděl Jefferson Hope. Ruku položil na ručnici, zavěšenou u sedla.

Viděli, jak osamělá hlídka si připravuje ručnici a jak se napjatě dívá dolů, jako by nebyla s jejich odpovědí spokojena.

„Kdo vám dal povolení?“

„Svatá rada čtyř,“ odpověděl Ferrier. Věděl ze zkušenosti, že u mormonů je to nejvyšší autorita, na kterou se člověk může odvolat.

„Devět ku sedmi,“ vykřikla hlídka.

„Sedm ku pěti,“ odpověděl pohotově Jefferson Hope. Vzpomněl si na heslo, které slyšel v zahradě.

„Jděte a Bůh vás provázej,“ řekl hlas shora.

Dál už byla stezka širší a koně se mohli dát do klusu. Když se uprchlíci ohlédli, uviděli osamělou stráž, jak se opírá o ručnici. Věděli, že minuli poslední vysunutou hlídku Vyvolených a že před nimi je svoboda.

KAPITOLA V.

Andělé pomsty

Celou noc jeli spleť roklí a po křivolakých, kamenitých stezkách. Několikrát zabloudili, ale díky tomu, že Hope se dobře vyznal v horách, znovu našli cestu. Když se rozednilo, spatřili před sebou obraz podivuhodné, divoké krásy. Ze všech stran byli obklopeni vysokými, sněhem pokrytými horskými vrcholy, které se dívaly jeden druhému přes rameno a táhly se až k dalekému obzoru. Horské svahy po obou stranách byly tak strmé, že se našim uprchlíkům zdálo, že jim modříny a jedle visí nad hlavou a že stačí jediný závan větru, aby se na ně skácely. Tato obava nebyla tak docela bezpodstatná – pusté údolí bylo hustě poseto stromy a balvany, které shodil z horských úbočí vítr. Dokonce právě teď, když tudy projížděli, zřítíl se do údolí obrovský balvan. Dutý rachot jeho pádu probudil v tichých roklích ozvěnu a tak poděsil unavené koně, že se dali do klusu.

Když se slunce pomalu zvedalo nad východní obzor, vrcholky hor se jeden po druhém rozžihaly jako lampy při slavnosti, a nakonec všechny rudě a zářivě vzplanuly. Toto nádherné divadlo potěšilo srdce našich tří uprchlíků a dodalo jim nové síly. U divoké bystřiny, která se řítí z rokle, zastavili, napojili koně a spěšně posnídali. Lucie a její otec by tu rádi byli zůstali déle, ale Jefferson Hope byl neúprosný.

„Teď už nás pronásledují,“ řekl. „Všechno závisí na naší rychlosti. Jakmile budeme šťastně v Carsonu, budeme moci odpočívat do konce života.“

Po celý den se prodírali soutěskami a večer si vypočítali, že mají před svými nepřáteli náskok víc než třicet mil. K nočnímu odpočinku si vybrali úpatí převislé skály, kde byli trochu chráněni před

studeným větrem a kde, přituleni k sobě, aby jim bylo tepleji, si do-
přáli několik hodin spánku. Před úsvitem však už zase byli na cestě.
Po pronásledovatelích nebylo ani stopy a Jefferson Hope si začínal
myslet, že jsou už mimo dosah té strašlivé organizace, kterou proti
sobě popudili. Málo věděl o tom, jak daleko dosáhne její železná pěst
a jak brzo udeří a rozdrtí je.

Byli na útěku už druhý den, když jim asi v poledne začala dochá-
zet skrovná zásoba potravin. Lovce to nijak neznepokojilo, vždyť
v horách bylo dost zvěře a on sám se už často vydal na cestu bez
zásob, spoléhaje na svou ručnici. Vyhledal chráněné místo, nakupil
suché větve a rozdělal oheň, u kterého se jeho společníci měli za-
hřát – byli teď už skoro pět tisíc stop nad hladinou moře a vzduch
byl studený a ostrý. Když přivázal koně a rozloučil se s Lucií, hodil
si ručnici na rameno a vydal se na cestu, aby ulovil, co mu náhoda
do cesty přinese. Viděl, jak stařec i dívka se krčí u planoucího ohně
a v pozadí jak nehybně stojí zvířata. Potom mu je zakryla vyčnělá
skála.

Ušel asi dvě míle, prohledáváje jednu rokli po druhé, avšak bez
úspěchu, třebaže podle odloupané stromové kůry a podle jiných
známek se dalo soudit, že je v těchto končinách hodně medvědů.
Konečně po dvou nebo třech hodinách marného hledání začal celý
zoufalý pomýšlet na návrat. Vtom pohlédl vzhůru a nad tím, co viděl,
mu srdce poskočilo radostí. Asi tři nebo čtyři sta stop nad ním stálo
na kraji skalního výčnělku zvíře, které se trochu podobalo ovci, bylo
však ozbrojeno dvěma obrovskými rohy. Čtyřnožec patrně hlídal
stádo, které lovec nemohl vidět. Naštěstí se však díval opačným
směrem a lovec nezapozoroval. Jefferson si lehl na záda, ručnici opřel
o skálu a dlouho, klidně mířil, než stiskl spoušť. Zvíře vyskočilo, chví-
li se kymácelo na okraji srázu a potom se zřítilo do údolí.

Poněvadž bylo příliš těžké, aby je mohl odnést celé, spokojil se
tím, že odřízl jednu kýtu a vyřízl část hřbetu. S touto kořistí na
rameni pospíchal zpátky, protože se už začínalo šestit. Sotva však

udělal několik kroků, uvědomil si, že zabloudil. Ve snaze, aby něco ulovil, příliš se vzdálil od roklí, které dobře znal, a teď nebylo lehké najít cestu, kterou sem přišel. Údolí, v němž se octl, bylo křížem krážem zbrázděno roklemi, které byly všechny stejné, a tak bylo nemožné rozeznat jednu od druhé. Šel jakousi roklí míli nebo víc a narazil na horskou bystřinu, kterou, jak určitě věděl, viděl teď poprvé. Uvědomil si, že zabloudil, proto šel jinou roklí, ale výsledek byl stejný. Noc se rychle blížila. Bylo už skoro tma, když se konečně octl v rokli, kterou znal. Ani pak nebylo lehké nesejít ze správné cesty, protože měsíc dosud nevyšel a vysoké skály z obou stran činily tmou ještě hustší. Klopýtal ohnut pod břemenem a unaven dlouhou, namáhavou chůzí. Posilovala ho jedině myšlenka, že každý krok ho přibližuje k Lucii a že přináší dost potravy, aby vystačila po celou cestu.

Konečně přišel k začátku úvalu, kde nechal oba uprchlíky. I potmě poznával obrysy skal, které úval ohraničovaly. Pomyslel si, že na něho úzkostlivě čekají, vždyť byl pryč skoro pět hodin. Ze samé radosti přiložil ruce k ústům a rozezvučel celý úval ozvěnou hlasitého zavolání, které pro ně mělo být znamením, že už jde. Zastavil se a čekal na odpověď. Žádná se neozvala kromě vlastního zavolání, které se rozléhalo smutnými, tichými roklemi a vracelo se k němu nesčetněkrát opakované ozvěnou. Znovu zavolal, ještě hlasitěji než prve, ale přátelé, které opustil před tak krátkou dobou, neodpovídali. Zmocnil se ho neurčitý, nepojmenovatelný strach. V rozčilení upustil drahocennou potravu a ze všech sil se rozběhl k druhému konci úvalu.

Když zahrnul za vyčnívající skálu, objevilo se před ním místo, kde rozdělával oheň. Dosud tam byla žhavá hromádka dřevěného popela, avšak oheň zřejmě nebyl od jeho odchodu udržován. Kolem dokola panovalo mrtvé ticho. Jeho obavy se teď proměnily v jistotu. Běžel dál. U zbytků ohniště nebylo živé duše. Zvířata, stařec, děvče – všichni zmizeli. Bylo až příliš zřejmé, že za jeho nepřítomnosti

došlo k náhlé a strašlivé pohromě – k pohromě, která dopadla na všechny, a přece nezanechala po sobě nejmenší stopy.

Jefferson Hope, zmatený a omráčený touto ranou, cítil, jak se mu točí hlava, a musel se opřít o ručnici, aby neupadl. Byl to však člověk neobyčejně rázný, a tak se ze své chvilkové nemohoucnosti rychle vzpamatoval. Vytáhl z doutnajícího popela kus napolo spáleného dřeva, na jeho ohořelém konci rozdmýchal plamen a s pomocí této pochodně začal prohlížet okolí. Zem kolem dokola byla zdupána koňskými kopyty, z toho bylo vidět, že uprchlíky přepadla velká tlupa jezdců, která, jak ukazovaly stopy, se potom vrátila do Salt Lake City. Odvezli s sebou starce i dívku? Jefferson Hope skoro přesvědčil sám sebe, že to museli udělat, v tom však jeho zrak padl na něco, nad čím mu strnul v těle každý nerv. Malý kousek od ohniště byla nízká hromada načervenalé země, která tam rozhodně prve nebyla. Nebylo možné mýlit se – byl to čerstvě zaházený hrob. Když se lovec k němu přiblížil, uviděl, že je do něho zabodnut kus větve. V rozeklaném konci větve vězel kus papíru. Nápis na něm byl krátký, ale výmluvný:

*JOHN FERRIER,
kdysi obyvatel Salt Lake City.
Zemřel 4. srpna 1860*

Ten statečný stařec, kterého opustil před tak krátkou dobou, je tedy mrtev a toto je jeho hrob. Jefferson Hope, pln hrůzy, se rozhlédl kolem, není-li tu někde druhý hrob. Po tom však nebylo ani stopy. Lucii odvezli její strašliví pronásledovatelé, aby ji přinutili podrobit se osudu, který jí byl určen od počátku – aby se stala jednou z těch, jež přivedl do svého harému syn staršího církve. Když si mladý muž uvědomil, co se s ní stane a jak on sám je bezmocný zabránit tomu, zatoužil, aby i on ležel se starým farmářem v tichém hrobě.

Avšak jeho energický duch znovu setřásl letargii, kterou vyvolává zoufalství. Jestliže přišel o všechno, může alespoň zasvětit svůj

život pomstě. Jefferson Hope měl nejen nezdolnou trpělivost a vytrvalost, ale byl schopen i nesmiřitelné pomstychtivosti, vlastnosti, kterou snad získal, když žil mezi indiány. Když tu tak stál nad vyhaslým ohněm, cítil, že jenom trest, který by vlastní rukou vykonal na svých nepřátelích, by mohl zmírnit jeho bolest. Rozhodl se, že svou silnou vůli a neúnavnou energii zasvětit tomuto jedinému cíli. Na jeho bledé tváři byl tvrdý, přísný výraz, když se vracel tam, kde prve zanechal potravu. Prohrábl doutnající oheň a upek si tolik masa, kolik mu mělo postačit na několik dní. Zabalil je do uzlíčku, a třebaže byl unaven, vydal se ihned na zpáteční cestu přes hory po stopách Andělů pomsty.

Pět dní se plahočil na rozbolavělých nohách a unavený roklemi, kterými už projel na koni. V noci ulehл mezi balvany a dopřál si několik hodin spánku. Před svítáním byl už zase na cestě. Šestého dne dorazil do Orlí rokle, odkud započal ten neblahý útěk. Odtud viděl dolů na domov Svatých. Opřel se, zemdlený a vyčerpaný, o ručnici a vyzáblou rukou zuřivě zahrozil tichému, rozlehlému městu, které leželo pod ním. Všiml si, že v některých hlavních ulicích jsou vlajky a jiná slavnostní výzdoba. Ještě nepřestal uvažovat, co to asi znamená, když zaslechl dusot koňských podkov a uviděl jezdce, který se k němu blížil. Poznal v něm mormona, který se jmenoval Cowper a jemuž nejednou prokázal službu. Když jezdec dojel až k němu, oslovil ho, protože se chtěl dozvědět, co se stalo s Lucií Ferrierovou.

„Jsem Jefferson Hope,“ řekl. „Pamatujete se na mě?“

Mormon na něho zíral s neskrývaným úžasem. Bylo opravdu těžké poznat v tomto rozedraném, zanedbaném vandrákovi s příšerně bledým obličejem a s divokýma, nepřičetnými očima někdejšího mladého lovce. Když se mormon konečně přesvědčil o jeho totožnosti, překvapení se změnilo v úlek.

„Zbláznil jste se, že jste sem přišel?“ zvolal. „Kdyby mě někdo viděl, že tu s vámi mluvím, stálo by mě to život. Svatá rada čtyř na vás vydala zatykač, protože jste Ferrierovým pomáhal k útěku.“

„Nebojím se ani Svaté rady čtyř, ani jejího zatykače,“ řekl vážně Hope. „Vy jistě o té věci něco víte, Cowpere. Zapřísahám vás při všem, co je vám drahé, abyste mi odpověděl na několik otázek. Byli jsme vždycky přáteli. Proboha, neodpírejte mi odpověď.“

„Co chcete vědět?“ zeptal se stísněně mormon. „Rychle. Tady mají skály uši a stromy oči.“

„Co se stalo s Lucií Ferrierovou?“

„Včera měla svatbu. Bral si ji mladý Drebber. Vzpamatujte se, člověče, vzpamatujte se, vždyť vypadáte, jako byste měl smrt na jazyku.“

„Nevšímejte si mne,“ řekl mdle Hope. I rty mu zbledly. Klesl na balvan, o který se prve opíral. „Je vdaná, říkáte?“

„Včera měla svatbu – proto jsou ještě na modlitebně vlajky. Mladý Drebber a mladý Stangerson se pohádali, kdo z nich ji má dostat. Oba byli v té tlupě, která je pronásledovala. Stangerson zastřelil jejího otce a to mu jaksi dávalo na ni větší nárok. Ale když to projednávali v Radě, většina byla pro Drebbera, a tak ji prorok dal jemu. Ale nikdo ji nebude mít moc dlouho, viděl jsem jí včera na obličeji, že ji už poznamenala smrt. Vypadá spíš jako duch než jako ženská. Vy odcházíte?“

„Ano, odcházím,“ řekl Jefferson Hope, který už zase vstal.

Jeho tvář byla jakoby vytesaná z mramoru, tvrdá a nehybná, jenom oči mu zlověstně planuly.

„Kam půjdete?“

„Na tom nezáleží,“ odpověděl. Zavěsil si ručnici na rameno a odcházel roklí. Šel pořád dál a dál, hluboko do hor, mezi dravá zvířata. Žádné z nich ale nebylo tak zuřivé a nebezpečné jako on.

Mormonova předpověď se splnila. Ať už to způsobila strašná smrt jejího otce nebo důsledky ohavného manželství, ke kterému byla přinucena, ubohá Lucie se už nikdy nevzpamatovala, chřadla a do měsíce zemřela. Její manžel opilec, který si ji vzal hlavně kvůli majetku Johna Ferriera, neprojevoval nad svou ztrátou velký zármutek. Ale jeho ostatní ženy pro Lucii truchlily a noc před pohřbem u ní

proseděly, jak je u mormonů zvykem. Druhého dne časně ráno se seskupily kolem már. Nevýslovně se ulekly a užasly, když se náhle rozletěly dveře a do pokoje vešel divoce vyhlížející, zchátralý člověk v roztrhaných šatech. Aniž pohlédl nebo promluvil na poděšené ženy, šel k bílé, tiché postavě, která bývala schránkou čisté duše Lucie Ferrierové. Sklonil se nad ní a přitiskl rty k jejímu chladnému čelu. Potom ji vzal za ruku a stáhl jí z prstu snubní prsten.

„Nevezme si ho do hrobu,“ vykřikl chraptivě, a než mohl někdo strhnout poplach, seběhl ze schodů a zmizel. Tato epizoda byla tak podivná a tak krátká, že těm, před nimiž se odehrála, by bylo zatěžko v ni uvěřit nebo přesvědčit jiné, že se skutečně udála, nebýt nepopíratelné skutečnosti, že zlatý kroužek, který byl znamením, že Lucie byla vdaná, zmizel.

Jefferson Hope se potloukal několik měsíců v horách, vedl podivný, divoký život a v srdci živil zuřivou touhu po pomstě, kterou byl posedlý. V městě si lidé vykládali o tajemné postavě, která se plíží předměstími a objevuje se v pustých horských roklích. Jednou prolétla Stangersonovým oknem kulka a rozplácla se o zeď stopu od Stangersona. Jindy, když Drebber šel právě pod skálou, zřítíl se na něho velký balvan. Unikl strašlivé smrti jenom tím, že se vrhl na zem. Oběma mladým mormonům netrvalo dlouho, aby zjistili příčinu útoku na svůj život. Podnikali výpravy do hor doufajíce, že buď polapí, nebo zabijí svého nepřítele, ale vždycky se vraceli s nepořízenou. Dalším bezpečnostním opatřením bylo, že nikdy nevycházeli ven sami nebo po soumraku a u svého domu postavili hlídky. Po nějakém čase mohli od těchto opatření upustit, poněvadž po jejich nepříteli nebylo ani vidu ani slechu, a oni se utěšovali, že jeho pomstychtivost časem ochladla.

Nejen že neochladla, ale ještě se zvětšila. Lovec měl tvrdou, neústupnou povahu a touha po pomstě tak ovládla celou jeho mysl, že v ní nebylo na nic jiného místa. Byl však nanejvýš praktický. Uvědomil si, že ani jeho železná tělesná soustava nemůže vydržet

ustavičnou námahu. Život v přírodě a nedostatek pořádné stravy mu podlamovaly zdraví. Kdyby zašel v horách jako pes, co by bylo s jeho pomstou? A přece nic jiného ho nečeká, jestli tu zůstane. Cítil, že by tím hrál do ruky svému nepříteli, a proto se rozhodl, že se vrátí k dolům v Nevadě, zotaví se tam a nastřádá dost peněz, aby si mohl dovolit jít za svým cílem, aniž by přitom trpěl nouzí.

Chtěl zůstat v Nevadě nanejvýš rok, ale nepředvídaný sběh okolností způsobil, že nemohl opustit doly dřív než skoro za pět let. Avšak po uplynutí této doby byly jeho vzpomínky na přestálé utrpení i jeho touha po pomstě stejně živé jako tenkrát v noci, kdy stál nad hrobem Johna Ferriera. Vrátil se do Salt Lake City v převlečení a pod jiným jménem. Nezáleželo mu na tom, co se s ním stane, až viníky stihne spravedlivý trest. V Salt Lake City ho čekaly zlé zprávy. Před několika měsíci došlo mezi Vyvolenými k rozkolu. Někteří mladší členové církve se vzbouřili proti vedení a důsledek toho byl, že nespokojenci odpadli od mormonské církve a stali se „pohany“. Mezi nimi byli Drebber a Stangerson, a nikdo nevěděl, kam se poděli. Říkalo se, že Drebberovi se podařilo zpeněžit velkou část majetku a že tedy odešel jako boháč, kdežto jeho společník Stangerson byl poměrně chudý. Ale kde teď jsou, nikdo nevěděl.

Kdyby se takové obtíže postavily do cesty jinému, sebemstivějšímu člověku, jistě by myšlenku na pomstu pustil z hlavy, ale Jefferson Hope nezaváhal ani na okamžik. Jeho malé jmění, které doplňoval výdělkem z příležitostného zaměstnání, jaké se mu podařilo sehnat, mu umožnilo cestovat z města do města po celých Spojených státech a hledat své nepřátele. Uplynula léta. Jeho černé vlasy prošedivěly, ale on nepřestával putovat. Stále šel po stopě jako stavěcí pes v lidské podobě. Celou svou mysl soustředil na jediný cíl, kterému zasvětil svůj život. Jeho vytrvalost byla konečně odměněna. V jednom okně zahlédl tvář – a to stačilo. Ted' věděl, že ti dva, které pronásleduje, jsou v Clevelandu ve státě Ohio. Když se vrátil do své ubohé komůrky, měl už celý plán pomsty připraven. Stalo se však,

že Drebber vyhlédnuv z okna, poznal tuláka, který stál dole na ulici, a na očích mu viděl, že přišel vraždit. Se Stangersonem, který se stal jeho osobním tajemníkem, běžel k smírčímu soudci a oznámil mu, že starý sok ohrožuje ze žárlivosti a z nenávisti jejich život.

Téhož dne večer byl Jefferson Hope zatčen, a poněvadž neměl nikoho, kdo by se za něho zaručil, zůstal ve vazbě několik týdnů. Když ho propustili, zjistil, že Drebberův dům je prázdný a že Drebber se svým tajemníkem odejel do Evropy.

Ani tentokrát se mstitel nevzdal, jeho nenávist ho znovu přinutila, aby pokračoval v pronásledování. Neměl však peníze, musel si tedy na nějaký čas najít práci a šetřit, aby měl na cestu. Když konečně měl dost, aby se udržel naživu, odejel do Evropy, stopoval své nepřátele z města do města, vyděláváje si na cestu, jak jen dovedl, ale prchající nikdy nedohonil. Když dojel do Petrohradu, zjistil, že odejeli do Paříže. V Paříži, kam jel za nimi, se dověděl, že právě odejeli do Kodaně. V dánském hlavním městě je také nezastihl, protože mezitím odejeli do Londýna. A tam je konečně dohonil. S tím, co se stalo zde, seznámíme čtenáře nejlépe, když budeme citovat vlastní vyprávění bývalého lovce, věrně zaznamenané ve Watsonově deníku, kterému jsme už tolik zavázáni za své informace.

KAPITOLA VI.

Pokračování vzpomínek dr. Johna H. Watsona

Zuřivý odpor našeho zatčeného zřejmě nebyl projevem nenávisti k nám. Když poznal, že mu odpor nepomůže, usmál se a prohlásil, že doufá, že při té rvačce nebyl nikdo z nás zraněn.

„Teď mě asi odvedete na policii,“ řekl Holmesovi. „Má drožka stojí před domem. Kdybyste mi rozvázali nohy, sešel bych k ní sám. Už nejsem tak lehký jako kdysi, abyste mě mohli dolů snést.“

Gregson a Lestrade se na sebe podívali, jako by chtěli říci, že ten návrh je trochu drzý. Ale Holmes hned projevil důvěru k zatčenému tím, že uvolnil ručník, kterým měl muž svázané nohy. Jefferson Hope vstal a natáhl nohy, jako by se chtěl ujistit, že jsou zase volné. Pamatuji se, že když jsem se na něho díval, napadlo mne, že se zřídkakdy najde člověk tak mohutné postavy. Z jeho snědé, osmahlé tváře vyzařovala rozhodnost a energie, která byla stejně hroživá jako jeho fyzická síla.

„Jestli je místo velitele policie volné, měl byste je dostat vy,“ řekl a pohlédl s neskrývaným obdivem na mého spolubydlícího. „Stopoval jste mě neobyčejně chytře.“

„Pojďte raději se mnou,“ řekl Holmes oběma detektivům.

„Já si sednu na kozlík a odvezu vás,“ řekl Lestrade.

„Dobrá. Gregson nastoupí do drožky se mnou. Vy taky, doktore. Zajímá vás se o ten případ, tak nás snad neopustíte.“

Souhlasil jsem s radostí. Na ulici jsme všichni sešli společně. Jefferson Hope se nepokusil o útěk, klidně nastoupil do drožky a my za ním. Lestrade vylezl na kozlík, švihl koně a za chvíli jsme byli na místě. Uvedli nás do malé místnosti, kde si policejní inspektor

zapsal jméno zatčeného a jména mužů, z jejichž vraždy byl obviněn. Inspektor byl bledý člověk, nic ho nevzrušilo, a své povinnosti vykonával tupě, mechanicky. „Do týdne bude zatčený postaven před soud,“ řekl. „Chtěl byste, pane Jeffersono Hope, předtím ještě něco říci? Musím vás ale upozornit, že všechno, co řeknete, bude zaznamenáno a může toho být použito proti vám.“

„Mám toho mnoho co říct,“ odpověděl pomalu zatčený. „Chci vám říct všechno, pánové.“

„Nebylo by líp, kdybyste s tím počkal, až budete stát před soudem?“ zeptal se inspektor.

„Možná, že nikdy nebudu stát před soudem,“ odpověděl. „Nelekejte se. Nemyslím na sebevraždu. Vy jste lékař?“

Jefferson Hope se obrátil na mne. Jeho černé oči se podivně leskly.

„Ano,“ odpověděl jsem.

„Položte sem ruku,“ usmál se a ukázal spoutanýma rukama na prsa.

Vyhověl jsem mu.

Ucítil jsem neobyčejné bušení, jako kdyby se stěny hrudníku chvěly jako křehká budova, v níž pracuje silný motor. V tichém pokoji jsem slyšel temný, bzučivý a šelestivý zvuk, ozývající se v jeho prsou.

„Vždyť vy máte výduť aorty,“ řekl jsem překvapeně.

„Mám,“ odpověděl klidně. „Před týdnem jsem s tím byl u doktora a ten mi řekl, že stěna tepny musí za několik dnů prasknout. Jsem nemocen už několik let, je to čím dál tím horší. Příliš jsem přepínal své síly a také nedostatek stravy, když jsem žil v horách u Solného jezera, byl příčinou mého onemocnění. To, co jsem chtěl udělat, jsem udělal a teď už mi nezáleží na tom, kdy odejdu. Rád bych ale po sobě zanechal vylíčení celé té záležitosti. Nechci, aby si někdo o mně myslel, že jsem obyčejný vrah.“

Inspektor a oba detektivové se hned začali radit, je-li vhodné, aby zatčenému dovolili vyprávět, jak to bylo.

„Myslíte, doktore, že by mohl náhle zemřít?“ zeptal se inspektor.
„Určitě,“ odpověděl jsem.

„V tom případě je naší povinností nechat ho v zájmu spravedlnosti mluvit,“ řekl inspektor. „Můžete tedy, pane Hope, učinit výpověď, jestliže chcete, ale znovu vás upozorňuji, že všechno bude zaznamenáno.“

„Sednu si, jestli dovolíte,“ řekl zatčený a hned se posadil. „Při té své nemoci se rychle unavím a ta tahanice před půl hodinou mi neudělala dobře. Člověk, který čeká každou chvíli smrt, obvyčejně nelže. Můžete mi věřit. Budu mluvit pravdu. Jak mé výpovědi použijete, to je vaše věc.“

Po těchto slovech se Jefferson Hope opřel v židli a začal svou pozoruhodnou výpověď, kterou zde zaznamenávám. Mluvil klidně a plynně, jako by vyprávěl nejvšednější příběh. Ručím za přesnost uvedené výpovědi, protože mi bylo dovoleno nahlédnout do Lestradaova deníku, v němž je doslova zapsáno všechno, co Jefferson Hope řekl.

„Nezáleží mnoho na tom, proč jsem ty muže nenáviděl,“ řekl. „Stačí, když řeknu, že jejich vinou zemřeli dva lidé – otec a dcera. Od chvíle, co spáchali svůj zločin, uplynula dlouhá doba. Proto bylo těžké postavit je před soud. Věděl jsem však o jejich vině a rozhodl jsem se, že já sám budu jejich soudcem, porotou i katem. Vy byste na mém místě udělali totéž.“

Dívku, o které jsem se zmínil, jsem si měl před dvaceti lety vzít. Přinutili ji, aby se provdala za Drebbera, a ona se utrápila. Když zemřela, stáhl jsem jí z prstu snubní prsten a přísahal jsem, že až bude Drebber umírat, bude se muset dívat právě na tento prsten a jeho poslední myšlenkou že musí být vzpomínka na zločin, kterého se dopustil a za který ho teď stihl trest. Nosil jsem prsten stále u sebe. Drebbera a jeho spoluviníka jsem pronásledoval přes dva světadíly, až konečně jsem se chytil. Mysleli, že mě unaví, to se jim ale nepodařilo. Jestli zítra zemřu – a to je pravděpodobné – zemřu

s vědomím, že svůj úkol na tomto světě jsem splnil, a dobře splnil. Oba zahynuli – mou rukou. Už nemám v co doufat a také už nemám žádné přání.

Byli bohatí, já jsem byl chudý, nebylo tedy snadné pronásledovat je. Když jsem přijel do Londýna, měl jsem kapsu skoro prázdnou. Musel jsem si najít práci, abych se uživil. Jezdit s koňmi nebo na koni umím tak dobře jako chodit. Přihlásil jsem se tedy u jednoho majitele drožek a ten mě hned zaměstnal. Musel jsem mu každý týden odvést určitý obnos, a co bylo navíc, mohl jsem si nechat. Moc toho pro mě nikdy nezbylo, ale podařilo se mi udržet se jakž takž nad vodou. Ze všeho nejhorší bylo vyznat se v londýnských ulicích, protože ze všech bludišť, která kdy lidi postavili, žádné není tak zašmodrchané jako tohle město. Měl jsem vedle sebe plán města, a když jsem si na něm označil hlavní hotely a nádraží, šlo mi to už docela dobře.

Trvalo mi dost dlouho, než jsem zjistil, kde ti dva bydlí. Vyptával jsem se kdekoho a nakonec jsem je našel. Bydleli v penziónu v Camberwellu, na druhém břehu řeky. Jakmile jsem je našel, věděl jsem, že mi neuniknou. Nechal jsem si narůst bradu, nemusel jsem se tedy bát, že mě poznají. Chtěl jsem je stopovat a sledovat, dokud se mi nenaskytne vhodná příležitost. Byl jsem rozhodnut, že tentokrát už je nenechám uniknout.

Přesto ale chybělo málo, aby se jim to podařilo. Ať šli v Londýně kamkoliv, byl jsem jim neustále v patách. Někdy jsem je stopoval drožkou, jindy pěšky, ale drožkou to bylo lepší, protože mi nemohli utéct. Teď už jsem mohl něco vydělat jenom časně ráno nebo pozdě v noci a začínal jsem být svému zaměstnavateli dlužen. Ale nic jsem si z toho nedělal, jen když jsem měl možnost ty dva chytit.

Byli ale velice mazaní. Asi je napadlo, že by je někdo mohl stopovat, protože vždycky chodili společně a nikdy nevycházeli po soumraku. Celé dva týdny jsem za nimi jezdil den co den a nikdy jsem je neviděl jednoho bez druhého. Drebber byl většinou opilý,

ale Stangerson byl velmi ostražitý. Číhal jsem na ně večer i ráno, ale nikdy se mi nenaskytla nejmenší příležitost. To mě ale neodradilo, protože něco mi říkalo, že se brzo dočkám. Báł jsem se jenom, že to, co mám tady v prsou, praskne příliš brzo a já své dílo nedokončím.

Konečně jednou večer, když jsem jezdil sem tam po Torquay Terrace – tak se totiž jmenuje ulice, kde bydleli – uviděl jsem, že u jejich dveří zastavila drožka. Služka vynesla z domu nějaká zavazadla, za chvíli vyšel Drebber se Stangersonem, nasedli do drožky a odejeli. Švihl jsem koně a jel za nimi. Ani na chvíli jsem je neztratil z očí. Dobře mi přitom nebylo, protože jsem se bál, že odjíždějí z Londýna. Na eustonském nádraží vystoupili z drožky, já jsem požádal nějakého chlapce, aby mi podržel koně, a šel jsem za nimi na nástupiště. Slyšel jsem, jak se ptají na vlak do Liverpoolu. Vrátný jim řekl, že vlak právě odejel a další že jede za několik hodin. Zdálo se, že Stangersona to mrzí, ale Drebber byl spíš rád. V tlačenici jsem se k nim přiblížil tak těsně, že jsem slyšel každé jejich slovo. Drebber řekl, že si chce vyřídit nějakou soukromou záležitost, aby Stangerson na něho počkal – vrátí se prý brzo. Stangerson mu to vymlouval a připomínal mu, že se rozhodli, že budou pořád spolu. Drebber odpověděl, že jde o velice delikátní záležitost a že musí jít sám. Nerozuměl jsem, co na to řekl Stangerson, ale Drebber začal nadávat a aby prý Stangerson nezapomínal, že je jenom placený sluha, aby se neopovažoval jemu, Drebberovi, předpisovat, co má dělat. Když tajemník viděl, že s ním nic nepořídí, přestal se svými námitkami. Řekl ještě jenom, aby Drebber za ním přišel do Hallidayova hotelu, kdyby zmeškal poslední vlak. Na to Drebber odpověděl, že se vrátí na nástupiště ještě před jedenáctou, a vyšel z nádraží.

Chvíle, na kterou jsem tak dlouho čekal, konečně přišla. Měl jsem své nepřátele v moci. Když byli spolu, chránil jeden druhého, ale teď, když se rozešli, byli mi vydáni na milost a nemilost. Nejednal jsem však ukvapeně, to by nebylo správné. Měl jsem všechno promyš-

leno napřed. Pomsta přináší uspokojení jenom tenkrát, když viník má čas uvědomit si, kdo ho napadl a za co bude pykat. Podle svého plánu jsem si musel najít příležitost, abych člověku, který mi tolik ublížil, dal na srozuměnou, že jeho starý hřích se mu teď vymstí. Náhodou se stalo, že před několika dny člověk, který si prohlížel některé domy na Brixton Road, ztratil v mé drožce od jednoho z nich klíč. Přišel si pro něj téhož dne večer a já mu klíč vrátil. Otiskl jsem si ho ale a dal jsem si udělat klíč nový. Měl jsem teď přístup alespoň na jedno místo v tomto velkém městě, kde jsem si mohl být jist, že mě nikdo nevyruší. Zbývalo vyřešit obtížný problém, jak do toho domu dostat Drebbera.

Drebber šel z nádraží pěšky a cestou se zastavil v několika hospodách. V poslední zůstal skoro půl hodiny. Když vyšel, vrávoral – zřejmě měl pořádně v hlavě. Předemnou jela drožka – taková, co má dvě kola a kozlík vzadu. Drebber na ni zavolaal. Jel jsem za drožkou, do které nasedl Drebber, tak těsně, že hlava mého koně byl po celou cestu na yard od kočího Drebberovy drožky. Jeli jsme přes Waterlooský most, potom jsme ujeli několik mil ulicemi a nakonec jsme se k mému úžasu octli před domem, ve kterém Drebber do dneška bydlel. Nedovedl jsem si představit, proč se sem vrací. Jel jsem ale dál a zastavil sto yardů od domu. Drebber vešel dovnitř a jeho drožka odjela. – Dejte mi, prosím, sklenici vody. Vysychá mi při řeči v ústech.“

Podal jsem mu sklenici a on ji vypil do dna.

„Teď je to lepší,“ řekl. „Čekal jsem čtvrt hodiny, možná trochu déle, když se ozval hluk, jako by se lidé v domě prali. Vzápětí se rozletěly dveře a v nich se objevili dva muži. Jeden z nich byl Drebber a druhý byl mladý člověk, kterého jsem nikdy předtím neviděl. Držel Drebbera za límec, a když přišli ke schodům, strčil do něj a tak ho nakopl, že Drebber odletěl doprostřed ulice. ‚Ty pse!‘ křičel a hrozil Drebberovi holí. ‚Já tě naučím urážet slušné děvče!‘ Byl tak rozzuřený, že jsem si myslel, že Drebbera tím svým klackem zmlátí, ale ten darebák odvrávoral tak rychle, jak jen mohl. Běžel až na roh ulice,

zde uviděl mou drožku, zavolal na mě a skočil do ní. ‚Odvezte mě k Hallidayovu hotelu,‘ řekl.

Když jsem ho viděl ve své drožce, srdce mi začalo samou radostí tak prudce bušit, že jsem se bál, že mi pukne. Jel jsem pomalu a uvažoval, co by bylo nejlíp udělat. Mohl jsem Drebbera zavést rovnou za město a tam si to s ním někde na opuštěné cestě vyřídit. Už jsem se skoro rozhodl, že to tak udělám, ale vtom on rozřešil ten problém za mne. Znovu dostal chuť na pití a nařídil mi, abych zastavil před jednou hospodou. Než vešel dovnitř, řekl mi, abych na něho počkal. Čekal jsem až do zavírací hodiny, a když Drebber vyšel, byl pořádně zřízený. Věděl jsem, že si s ním teď mohu dělat, co chci.

Nemyslete si, že jsem ho chtěl chladnokrevně zabít. Kdybych to udělal, byl by to sice spravedlivý trest, ale já jsem se k tomu nemohl odhodlat. Už dávno jsem se rozhodl, že mu dám příležitost zachránit si život. V době, kdy jsem se toulal po Americe, měl jsem mnoho zaměstnání. Jednou jsem taky dělal vrátného a sluhu v laboratoři na jedné univerzitě. Jednoho dne přednášel profesor o jedech a ukázal studentům nějaký alkaloid, jak tomu říkal, který byl výtažkem jakéhosi amerického jedu, jímž se napouštěly šípy. Ten jed je tak prudký, že nepatrná špetka způsobuje okamžitou smrt. Označil jsem lahvičku, ve které byl tento preparát, a když všichni odešli, trochu jsem si ho vzal. Uměl jsem docela dobře dělat podle předpisů léky, a tak jsem zpracoval tento alkaloid do malých, rozpustných pilulek a každou pilulku jsem dal do zvláštní krabičky s jinou stejně vyhlížející pilulkou, ve které ale nebyl jed. V té době jsem se rozhodl, že až nadejde má chvíle, každý z těch dvou mužů si z jedné z těchto krabiček vybere jednu pilulku, a pilulku, která v krabičce zbude, spolknou já. Bude to stejně smrtonosné a méně hlučné než střelení skrz kapesník. Od toho dne jsem měl ty krabičky stále u sebe, a teď přišel čas, abych jich použil.

Byla už skoro jedna hodina po půlnoci. Noc byla bouřlivá, tmavá, vítr fičel a přšelo jen se lilo. Tak jak venku bylo ohavně, v mém nitru

bylo krásně, tak krásně, že bych byl nejraději jásal radostí. Kdyby se někdo z vás, pánové, trápil pro něco a toužil po tom dvacet dlouhých let a najednou zjistil, že to má na dosah, pochopil by, co se ve mně dělo. Zapálil jsem si doutník, abych si uklidnil nervy, ale ruce se mi třáslý a ve spáncích mi bušilo. Tak jsem byl rozčilen. Když jsem tak jel, viděl jsem starého Johna Ferriera a krásnou Lucii, jak se na mne dívají ze tmy, jak se usmívají, viděl jsem je tak jasně, jako teď vás všechny v tomto pokoji. Celou cestu šli přede mnou, po jedné straně koně Ferrier, po druhé Lucie, dokud jsem nezastavil u toho domu v Brixton Road.

Nikde živá duše a kromě šumění deště nebylo slyšet ani nej-
slabší zvuk. Když jsem se podíval do drožky oknem, zjistil jsem, že Drebber celý schoulený spí. Tak byl opilý. Zatřásl jsem jím a křikl na něho: ‚Vystupovat!‘

Řekl: ‚Dobře, drožkáři.‘

Pravděpodobně si myslel, že jsme přijeli k hotelu, do kterého se chtěl dát zavézt, protože už nic neřekl, vystoupil a šel za mnou zahradou. Musel jsem jít vedle něho, abych ho podpíral, protože pořád měl ještě v hlavě. Když jsme přišli ke dveřím, otevřel jsem je a zavedl jsem ho do předního pokoje. Čestné slovo, otec s dcerou šli celou cestu před námi.

‚Je tu hrozná tma,‘ řekl tápaje.

‚Hned rozsvítím,‘ odpověděl jsem, rozškrtl jsem sirku a zapálil voskovou svíčku, kterou jsem přinesl s sebou. ‚A teď, Enochu Drebber,‘ pokračoval jsem, otočil se k němu a přidržel si světlo u obličeje, ‚řekněte, jestli mě poznáváte.‘

Chvíli se na mě díval kalnýmýma očima opilce a pak jsem viděl, jak se mu po celé tváři rozlévá výraz hrůzy. Věděl jsem, že mě poznal. Couval, celý zsinálý, a já jsem viděl, jak mu na čele vyrazil pot. Zuby mu cvakaly. To byl pohled! Opřel jsem se zády o dveře a hlasitě jsem se rozesmál. Smál jsem se dlouho. Věděl jsem, že pomsta bude sladká, ale nikdy jsem nedoufal, že pocítím v duši takovou radost, jako jsem cítil teď.

‚Pse!‘ křikl jsem na něho. ‚Pronásledoval jsem vás ze Salt Lake City do Petrohradu, a vždycky jste mi uklouzl. Teď ale už vaše pu-

tování skončilo, protože jeden z nás zítra neuvidí východ slunce.' On přitom couval ode mne pořád dál a já mu viděl na obličej, že si myslí, že jsem šílený. V té chvíli jsem opravdu byl šílený. Tepny ve spáncích mi bušily jako kladivo, myslím, že bych byl dostal záchvat, kdyby se mi nebyla spustila krev z nosu. To mi ulehčilo.

‚Co si teď myslíte o Lucii Ferrierové?‘ křičel jsem. Zamkl jsem dveře a zatřepal jsem mu klíčem u samého obličej. ‚Trest dal na sebe dlouho čekat, ale teď mu konečně neujdete.‘ Viděl jsem, jak se mu při těch slovech rty zbaběle chvějí. Byl by mě prosil, abych mu daroval život, ale věděl, že by to bylo marné.

‚Zavraždíte mě?‘ vykřikl.

‚Jakápak vražda?‘ odpověděl jsem. ‚Když někdo zabije vzteklého psa, je to vražda? Jaké smilování jste měl vy s mou Lucií, když jste ji odvlékl od jejího ubitého otce do svého prokletého, hanebného harému?‘

‚Já jsem nezabil jejího otce,‘ vykřikl.

‚Ale zlomil jste její nevinné srdce,‘ zařval jsem a strčil jsem mu pod nos krabičku. ‚Ať nás rozsoudí Bůh. Vyberte si jednu pilulku a spolkněte ji. V jedné je smrt, v druhé život. Já spolknu tu, která zbude. Ať vidíme, jestli je na světě spravedlnost, nebo jestli nám vládne náhoda.‘

Couval ode mne, pronikavě křičel, prosil o smilování, ale já jsem vytáhl nůž a držel jsem mu ho na krku, dokud mě neposlechl. Potom jsem spolkl druhou pilulku. Asi minutu jsme stáli mlčky proti sobě a čekali, kdo z nás bude žít, a kdo zemře. Nikdy nezapomenu na výraz jeho obličej, když ho první bolesti upozornily, že spolkl jed. Smál jsem se, když jsem to viděl, a Luciin snubní prsten jsem mu držel před očima. Byl to jen okamžik, protože ten jed působí rychle. Obličej mu zkroutila bolestná křeč. Natáhl ruku, zapotácel se a s chraptivým výkřikem dopadl těžce na zem. Nohou jsem ho obrátil a položil mu ruku na srdce. Netlouklo. Dřebber byl mrtev.

Z nosu mi stále tekla krev, ale nevšímal jsem si toho. Nevím, co mě to napadlo, že jsem začal krví psát na zed'. Možná, že jsem tím

chtěl svést policii na falešnou stopu. Vzpomněl jsem si, že nad jedním Němcem, kterého našli v New Yorku, byl nápis RACHE a noviny tenkrát psaly, že to musely udělat tajné spolky. Řekl jsem si, že co zmátlo New York, zmátne i Londýn, omočil jsem prst ve vlastní krvi a napsal to německé slovo na zed' na takovém místě, aby je bylo vidět. Potom jsem šel dolů k drožce a zjistil, že nikde není živá duše a že pořád ještě leje. Když jsem ujel kousek cesty, strčil jsem ruku do kapsy, ve které jsem obvykle nosil Luciin prsten, ale prsten tam nebyl. Zdrtilo mě to, protože to byla jediná památka na ni. Napadlo mě, že jsem prsten asi ztratil, když jsem se sehnul nad Drebberovou mrtvolou, jel jsem zpátky, drožku jsem nechal stát v postranní ulici a šel jsem odvázně k tomu domu – byl jsem rozhodnut raději všechno riskovat než ztratit ten prsten. Když jsem došel k domovním dveřím, srazil jsem se se strážníkem, který právě vycházel z domu. Podařilo se mi rozptýlit jeho podezření jedině tím, že jsem předstíral, že jsem opilý.

Tak tedy skončil Enoch Drebber. Ted' už mi zbývalo jenom udělat totéž Stangersonovi a tak splatit dluh Johna Ferriera. Věděl jsem, že Stangerson bydlí v Hallidayově hotelu. Celý den jsem se potloukal kolem, ale Stangerson vůbec nevyšel ven. Myslím si, že měl asi podezření, když se Drebber neobjevil. Chytrý byl ten Stangerson, a velice ostražitý. Jestli si ale myslel, že se mne zbaví, když zůstane doma, moc se mýlil. Brzo jsem vypátral, kde je okno jeho ložnice, a druhý den časně ráno jsem po jednom z žebříků, které ležely v uličce za hotelem, vlezl do jeho pokoje. Právě začínalo svítat. Probudil jsem ho a řekl jsem mu, že nadešla chvíle, kdy se bude musit odpovídat za lidský život, který zmařil před tak dlouhou dobou. Vylíčil jsem mu Drebberovu smrt a vyzval ho, aby si vybral jednu z pilulek. Místo aby se chopil příležitosti zachránit si život, kterou jsem mu nabízel, vyskočil z postele a popadl mě za krk. V sebeobraně jsem mu probodl srdce. Bylo by to s ním stejně dopadlo špatně, protože Prozřetelnost by nikdy nedovolila, aby si jeho provinilá ruka vybrala něco jiného než jed.

Už toho mnoho nezbyvá, co bych vám ještě řekl, a to je dobře, protože už nemám sílu. Ještě jsem asi dva dny jezdil s drožkou – chtěl jsem v tom zaměstnání zůstat, dokud bych si nenašetřil na cestu do Ameriky. Stál jsem na stanovišti, když přišel nějaký otrhaný výrostek a ptal se, jestli tu není drožkář Jefferson Hope, prý jeden pán v Baker Street číslo 221 B potřebuje, aby ho někam dovezl. Jel jsem, neměl jsem nejmenší podezření, a než jsem se nadál, tenhle mladý muž mi dal želízka na ruce a spoutal mě. To je celá má historie, pánové. Možná, že mě pokládáte za vraha, ale já jsem přesvědčen, že jsem zrovna tak vykonavatelem spravedlnosti jako vy.“

Vyprávění Jeffersona Hopa bylo tak napínavé a jeho chování na nás udělalo tak silný dojem, že jsme seděli všichni mlčky a napjatě jsme poslouchali. Zdálo se, že i u detektivů z povolání, které žádný zločin nedovedl vzrušit, vzbudil příběh Jeffersona Hopa hluboký zájem. Když skončil, bylo několik minut hluboké ticho, rušilo je jenom skřípění Lestradowy tužky po papíře – detektiv doplňoval svůj těsnopisný záznam.

„Jenom o jednom bodu bych chtěl mít podrobnější informaci,“ řekl konečně Sherlock Holmes. „Kdo byl váš spoluviník, který si na můj inzerát přišel pro prsten?“

Zatčený pohlédl na mého přítele a usmál se.

„Mohu prozradit svá vlastní tajemství,“ řekl, „ale jiné lidi nepřivádím do nesnází. Četl jsem váš inzerát a pomyslel jsem si, že to může být léčka, ale že také může jít o prsten, který jsem chtěl dostat zpátky. Můj přítel se nabídl, že to zjistí. Myslím, že to udělal šikovně.“

„O tom není pochyby,“ řekl upřímně Holmes.

„Pánové, musíme jednat podle předpisů,“ prohlásil důstojně inspektor. „Zatčený bude ve čtvrtek postaven před soud a vy budete požádáni, abyste se dostavili. Do té doby za něj odpovídám já.“

Ještě než domluvil, zazvonil a Jeffersona Hopa odvedli dva dozorcí. Můj přítel a já jsme odešli z policejního úřadu a vrátili se drožkou do Baker Street.

KAPITOLA VII.

Závěr

Všichni jsme dostali na čtvrtek předvolání k soudu. Ale když ten čtvrtek přišel, nebylo už svědeckých výpovědí třeba. Věc vzal do rukou Nejvyšší soudce a Jefferson Hope byl předvolán před tribunál, kde měl být spravedlivě souzen. V noci po jeho zatčení výduť praskla a ráno našli Jeffersona Hopa na podlaze cely už studeného. Na tváři měl klidný úsměv, jako by se byl ve svých posledních okamžicích zadíval zpět na úspěšný život a na dobře vykonané dílo.

„Gregson a Lestrade budou zuřit, že umřel,“ poznamenal Holmes, když jsme příštího dne večer mluvili o Hopově smrti. „Těšili se, jakou jim ten případ udělá slávu.“

„Nezdá se mi, že měli s jeho zatčením moc co dělat,“ odpověděl jsem.

„Co na tomto světě člověk udělá, to není důležité,“ řekl trpce můj společník. „Hlavní je, jak si dovede zařídit, aby lidé věřili, že něco udělal. Ale na tom nezáleží,“ pokračoval za chvilku veseleji, „to vyšetřování bych si nebyl dal ujít za nic na světě. Nevzpomínám si na krásnější případ, než byl tento. Třebaže byl tak jednoduchý, bylo v něm mnoho poučného.“

„Jednoduchý!“ divil jsem se.

„Nu, opravdu byl jednoduchý,“ řekl Sherlock Holmes. Mé překvapení vyvolalo na jeho tváři úsměv. „Důkazem toho, že byl jednoduchý, je, že bez jakékoliv pomoci, kromě několika velice pustých dedukcí, se mi podařilo dopadnout pachatele během tří dnů.“

„To je pravda,“ souhlasil jsem.

„Už jsem vám vysvětloval, že to, co vybočuje z obvyklého, bývá spíš ukazatelem než překážkou. Při řešení problému tohoto druhu

pomáhá, když člověk dovede případ rozvíjet dozadu. Je to velice užitečné a snadné, jenže lidé se tím mnoho nezabývají. V každodenním životě je užitečnější uvažovat, co bude, a tak uvažování o tom, co bylo, se zanedbává. Na padesát lidí, kteří dovedou uvažovat synteticky, připadá jeden člověk, který dovede uvažovat analyticky.“

„Přiznávám se, že vám dobře nerozumím,“ řekl jsem.

„To jsem skoro čekal. Pokusím se vysvětlit vám to srozumitelněji. Většina lidí, když jim vylíčíte sled událostí, uhodne výsledek. Dovedou si tyto události v mysli srovnat a z nich vyvodit, že to a to se stane. Je však velice málo lidí, kteří, když jim řeknete výsledek, dovedou na základě svého vlastního uvažování odvodit, jaké události k tomuto výsledku vedly. Tuto schopnost jsem měl na mysli, když jsem mluvil o rozvíjení případu dozadu neboli o uvažování analytickém.“

„Rozumím,“ řekl jsem.

„Toto byl tedy případ, kdy jste znal výsledek, a všechno ostatní jste musel najít sám. Ted' se vám pokusím vyložit, jak jsem při svém uvažování postupoval. Začneme od začátku. Jak víte, přišel jsem k tomu domu pěšky a s myslí zcela prostou všech dojmů. Přirozeně že jsem začal tím, že jsem si prohlédl jízdni dráhu, a zde, jak jsem vám vyložil už dřív, jsem uviděl jasné stopy kol drožky, která – a to později potvrdilo vyšetřování – zde musela být během noci. Že to byla drožka, a ne soukromý kočár, to jsem zjistil podle úzkého rozchodu kol. Obyčejná londýnská drožka není zdaleka tak široká jako panský kočár.

To byl první získaný bod. Potom jsem šel pomalu po zahradní pěšince, která byla náhodou pokryta vrstvou jílovité půdy, a v té je neobyčejně dobře vidět otisky. Pro vás ta pěšina jistě nebyla nic jiného než pruh zdupaného bláta, ale pro mé cvičené oko měl každý otisk význam. Žádný obor detektivní vědy není tak důležitý a tak zanedbáván jako umění sledovat otisky šlápějí. Já jsem na toto umění našťestí vždycky kladl velkou váhu a praxí jsem si je osvojil tak, jako

by mi bylo vrozené. Viděl jsem hluboké šlépěje strážníků, ale také stopy dvou mužů, kteří prošli zahradou první. Bylo lehké poznat, že tam byli dřív než strážníci, protože místy jejich šlépěje úplně mizely pod jinými, pozdějšími. To byl druhý článek řetězu, který mi řekl, že noční návštěvníci byli dva, jeden z nich měl neobyčejně vysokou postavu (jak jsem poznal podle délky kroků) a druhý, soudě podle malého, elegantního otisku jeho bot, byl módně oblečen.

Když jsem vešel do domu, mé úvahy se potvrdily. Ten můj dobře obutý muž ležel přede mnou. Ten vysoký je tedy vrah, jestli je to vražda. Na mrtvém se nenašlo žádné zranění, ale vzrušený výraz jeho tváře mě přesvědčil, že viděl, jak se k němu blíží smrt. Lidé, kteří umřou na srdeční chorobu nebo z nějaké jiné přirozené příčiny, která má za následek náhlou smrt, nemají nikdy vzrušený výraz. Když jsem přičichl ke rtům mrtvého, ucítil jsem nakyslý zápach. Došel jsem k názoru, že musel požit jed. Že mu byl jed vnucen, to jsem zase vyvodil z toho, že obličej mrtvého vyjadřoval nenávist a strach. K tomuto výsledku jsem došel vylučovací metodou – jiná hypotéza by nebyla v souladu se skutečnostmi. Nepředstavujte si, že by to byl nějaký neslýchaný způsob vraždy. Nucené požití jedu není v dějinách zločinu žádná novinka. Každý toxikolog si ihned vzpomene na Dolského případ v Oděse a na Leturierův případ v Montpellieru.

A teď jsem stál před velkou otázkou: proč? Loupež nebyla důvodem vraždy, protože nebylo nic ukradeno. Byly to tedy politické důvody, nebo to bylo kvůli nějaké ženě? Na tuto otázku jsem si teď musel najít odpověď. Od první chvíle jsem myslel, že je to spíš to druhé. Politický vrah provede své dílo rychle a uteče. Tato vražda byla naopak provedena s největší rozvahou a vrah zanechal stopy po celém pokoji. To ukazovalo, že tam byl dlouho. Po tak metodické pomstě volá osobní křivda, ne politická. Když byl objeven nápis na stěně, byl jsem ještě pevněji přesvědčen, že můj názor je správný. Ten nápis tam byl zřejmě jenom proto, aby zmátl policii. Když se

však našel prsten, nebylo už pochyby. Vrah ho zřejmě použil, aby připomněl své oběti nějaký čin nebo nějakou ženu, která je někde daleko. Hned potom, co se našel prsten, jsem se zeptal Gregsona, jestli ve svém telegramu odeslaném do Clevelandu žádal o informaci, zda před lety nedošlo v Drebberově životě k nějaké zvláštní události. Snad se pamatujete, že odpověděl záporně.

Důkladná prohlídka pokoje, kterou jsem potom provedl, potvrdila můj názor, pokud šlo o vrahovu výšku, a zjistil jsem při ní další podrobnosti, totiž že vrah kouřil trichinopolský doutník, a délku jeho nehtů. Poněvadž nikde nebylo stopy po zápase, došel jsem k závěru, že krev na podlaze je vrahova krev – vrah z rozčilení začal krváčet z nosu. Všiml jsem si, že stopy krve se shodovaly se stopami jeho šlápějí. Zřídka kdy se stává, aby pohyb vyvolal u člověka takové krvácení z nosu, leda by ten člověk byl hodně krevnatý, proto jsem se odvážil vyslovit názor, že vrah byl silný a v obličeji červený. Události mi daly zapravdu.

Když jsem odešel z domu na Brixton Road, udělal jsem to, co opominul udělat Gregson. Požádal jsem telegraficky policii v Clevelandu, aby mi sdělila, co je jí známo o manželství Enocha Drebbera. Odpověď byla jednoznačná. Clevelandská policie mi oznámila, že Drebber už dříve požádal o ochranu proti starému soku v lásce, který se jmenuje Jefferson Hope, a že tento Hope je právě v Evropě. Teď jsem věděl, že klíč k záhadě mám v ruce a že už zbývá jenom zmocnit se vraha.

Byl jsem v duchu přesvědčen, že muž, který vešel do toho domu s Drebberem, nebyl nikdo jiný než drožkář, který ho přivezl. Stopy na ulici mi prozradily, že kůň popojížděl s drožkou sem tam, což by bylo nemožné, kdyby někdo na něj dával pozor. A kde jinde mohl být kočí než v domě? Zadruhé je absurdní domnívat se, že by člověk se zdravým rozumem spáchal promyšlený zločin takřka před očima třetí osoby, která by to jistě prozradila. A zatřetí, kdyby někdo chtěl stopovat někoho jiného po celém Londýně, co lepšího by mohl udělat, než stát se drožkářem? Všechny tyto úvahy mě musely vést

k přesvědčení, že Jeffersona Hopa je třeba hledat mezi londýnskými drožkáři.

Jestliže byl v den vraždy drožkářem, nebylo důvodu domnívat se, že jím přestal být. Naopak, jistě si pomyslel, že každá náhlá změna by patrně vzbudila pozornost. Chtěl pravděpodobně, alespoň po nějaký čas, zůstat při svém zaměstnání. Nebylo také důvodu předpokládat, že přijal jiné jméno. Proč by měl měnit jméno v zemi, kde nikdo nezná jeho pravé jméno? Proto jsem zorganizoval svůj detektivní sbor kluků a systematicky jsem je posílal ke každému majiteli drožek v Londýně, až vyslídili člověka, kterého jsem hledal. Jak skvěle se jim to podařilo a jak rychle jsem toho využil, toho jste byl sám svědkem. Že Stangerson byl zavražděn dýkou, byla náhoda zcela neočekávaná, ale v žádném případě nebylo možno jí zabránit. Díky této náhodě, jak víte, mi padly do ruky pilulky. Moje domněnka, že takové pilulky existují, byla potvrzena. Vidíte, že to celé je nepřetržitý řetěz logických úvah bez jediného kazu.“

„To je úžasné!“ nemohl jsem skrýt svůj obdiv. „Vaším zásluhám by se mělo dostat veřejného uznání. Měl byste uveřejnit vyličení celého toho případu. Jestli to nechcete udělat sám, udělám to za vás já.“

„Dělejte si, co chcete, doktore,“ odpověděl. „Tu máte,“ pokračoval a podal mi noviny, „přečtěte si tohle.“

Bylo to ranní „Echo“ a článek, na který mi ukázal, se zabýval Hopovým případem.

„Náhlou smrtí Jeffersona Hopa, který byl podezříván z vraždy Enocha Drebbiera a Josefa Stangersona, přišla veřejnost o neobyčejně senzační proces,“ stálo v článku. „Podrobnosti se pravděpodobně nikdy nedozvíme, ale dostali jsme věrohodnou informaci, že zločin byl výsledkem jakéhosi dávného, romantického sváru, v němž hrála úlohu láska a mormonství. Zdá se, že oba zavraždění patřili v mládí k Svatým posledního dne, zesnulý vrah pochází také ze Salt Lake City. I když případ skončil tak, jak skončil, je dalším

dokladem zdatnosti naší policie a měl by poučit všechny cizince, že udělají dobře, když si své hádky vyřídí doma a nebudou je přenášet na britskou půdu. Je veřejným tajemstvím, že na tomto chytře provedeném zatčení mají zásluhu jedině známí členové Scotland Yardu pánové Lestrade a Gregson. Zdá se, že Hope byl zatčen v bytě jistého pana Sherlocka Holmese, který jako amatér projevil jistý detektivní talent a který může doufat, že s takovými učiteli, jako jsou pánové Lestrade a Gregson, dosáhne časem určitého stupně jejich dovednosti. Očekává se, že oběma detektivům bude věnován čestný dar jako uznání jejich zásluh.“

„Neřekl jsem vám to hned na začátku?“ rozesmál se Sherlock Holmes. „To je výsledek naší studie v šarlatové: dostanou čestný dar!“

„Co na tom?“ odpověděl jsem. „Mám všechna fakta ve svém zápisníku a veřejnost se o nich dozví. Zatím vám musí stačit vědomí úspěchu a můžete si říct s tím římským lakomcem: *Vypískali mě, ale já si mnu ruce a peníze své si počítám.*“

Arthur Conan Doyle
Studie v šarlatové

Překlad Vladimír Henzl

Ilustrace na obálce LeoEdition/Shutterstock.com

Redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 19. 5. 2023

ISBN 978-80-274-3297-4 (epub)
ISBN 978-80-274-3298-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-3299-8 (prc)